חללי תיכון עירוני ט'
תל אביב

<u>ליקטה וערכה</u>: מיכל שייקובסקי שפריר

<u>עדכון אחרון</u>: אפריל 2018

סמל בן-סירה (לוטקר) צבי

צבי (צביקה), בן חנה וזאב, נולד ביום כ"ו באב תשי"א (28.8.1951), בתל-אביב. הוא למד בבית-הספר היסודי "רוקח" ואחרי-כן סיים את לימודיו בבית-הספר התיכון-עירוני ט', במגמה הריאלית.

צביקה היה תלמיד ברוך-כשרונות, עירני ושקדן והצטיין בתחומים רבים - בספרות, במתמטיקה, בפיסיקה, בכימיה ובהיסטוריה. הוא הרבה להתעניין בפוליטיקה, בפילוסופיה ובמוסיקה ומוריו העידו עליו, כי ניחן בחשיבה אנאליטית מעמיקה, ביכולת לשונית תיאורית ובנפש רגישה. לכל דבר ביקש הסבר מדויק עד לפרטי-פרטים, ולא פעם הגיע בדרך קשה וארוכה לפתרונן של בעיות. תמיד חיפש אתגרים, כדי להוכיח כי "הבלתי-אפשרי - אפשרי" ו"הקשה - פירושו אפשרי" - לפי הדרך שהנחתה אותו כל ימי חייו. הוא היה אדם טוב-לב, פעיל בחברת בית-הספר ואהוד מאוד על חבריו.

בסוף כיתה י"א יצא לאירופה במסגרת משלחת-נוער מטעם עיריית תל-אביב, ובטיול זה הכיר בצרפת את ארוסתו לעתיד, ג'וזט. צביקה היה יפה-תואר, בעל פנים גלויים ועיניים עמוקות, חודרות. הוא היה בן מסור ואוהב להוריו ולאחיותיו הצעירות וקיים קשרים אמיצים עם בני משפחתו.

צבי גויס לצה"ל במחצית נובמבר 1969 והוצב לחיל-השריון. לאחר סיום הטירונות ולאחר שהשתלם בקורס מקצועות טנק "סנטוריון", התמנה לתותחן בטנק "סנטוריון". אחרי שהצטיין כמדריך מעולה במדור התותחנות בבית-הספר לשריון, הטיל עליו מפקדו לכתוב מערכי-שיעור בנושאים שלימד, ואלה משמשים את בית-הספר עד היום הזה. מפקדו שיבח את כשרונו בהקניית חומר ההדרכה בצורה מעניינת ומובנת לכל החניכים ואת החוש הטכני שלו. בזכות הצטיינותו, המליצו מפקדיו להעלותו לדרגת סמל-ראשון סמוך לשחרורו מהשירות הסדיר, ובדרגה זו סיים את שירותו. בתקופת שירותו הקפיד לשמור על קשר כמעט יומיומי עם בני ביתו. הוא הרבה לכתוב מכתבים, הן להוריו ולאחיותיו והן לארוסתו. במכתביו התגלו אהבתו העזה לעם ולארץ, דאגתו לגורל המדינה ולחבריו הלוחמים ובטחונו בכוח-העמידה של העם ושל צה"ל.

לאחר שסיים את השירות הסדיר, החל צבי ללמוד בפקולטה להנדסה באוניברסיטת תל-אביב. הוא השקיע את מיטב מרצו בלימודים וזכה בהישגים נאים. לקראת סיום שנת הלימודים החל גם בעבודה חלקית בבנק, וגם שם הספיק לרכוש את אמונם ואת הערכתם של חבריו לעבודה. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים לא גויס צביקה, בגלל הפרופיל הרפואי הנמוך, שנקבע לו עם סיום השירות הסדיר. אך הוא לא ויתר ומיהר ליחידתו. שם התחנן, דרש ולחץ שיגייסו אותו - ואמנם ביום השלישי למלחמה גויס לתפקיד טען-קשר בטנק ונשלח לרמת-הגולן. ביום ט"ז בתשרי תשל"ד (12.10.1973), נפגע הטנק שלו בקרב בקרבת הכפר נסג' בבשן, וצביקה נהרג במקום. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין בקרית-שאול. השאיר אחריו אב, אם ושתי אחיות.

הוריו הוציאו לאור חוברת לזכרו ובה דברי בני המשפחה ודברי חברים על דמותו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 1 שורה: 6 קבר: 4

סמל בן נון יהושע

בן עמליה ומשה, נולד ביום י"ט באב תשט"ז (27.7.1956) בגבעתיים.

יהושע היה ילד גדול ומפותח מעל הממוצע וגם בהתפתחותו השכלית הקדים את בני גילו. עוד לפני שידע לדבר רצה לדעת ולהבין דברים. הוא למד לקרוא לפני שאר הילדים בכיתתו ומאותו רגעלא משו הספרים מידיו. יהושע למד בבית-הספר היסודי "שמעוני" בגבעתיים והמשיך את לימודיו בבית-הספר התיכון העירוני ט' בתל-אביב. כתלמיד הצטיין בכל המקצועות. כאשר נערכה בגבעתיים תחרות בספרות ילדים, היה זה אך טבעי שיהושע ייצג את בית-ספרו. הוא היה מעין אנציקלופדיה חיה והתמצא בתחומים רבים. גם בלימודיו התיכוניים הצטיין וזכרונו היה לשם דבר. אבל מעל הכל התבלט יהושע באופיו השקט. הוא היה אהוב על חבריו ומוריו כאחד.

כשהגיע מועד גיוסו לצה"ל התנדב יהושע לחיל-האוויר ונשלח לקורס טיס. גם שם הצטיין בלימודים, אולם לא סיים את הקורס. הוא הוצב לחיל-השריון ועבר קורס מפקדי טנקים.

לאחר שחרורו מצה"ל למד בטכניון במגמת מחשבים. בתקופת לימודיו הכיר את רונית, נשא אותה לאשה ונולד להם בן - איתי. יהושע הצליח לשלב חיי משפחה עם לימודים בלי שתחום אחד יגרע מן האחר. בשנת 1982 סיים את לימודיו בטכניון וקיבל תואר מהנדס מחשבים. הוא התקבל לעבודה בחברת מחשבים גדולה ולאחר תקופה קצרה של עבודה בארץ נשלח מטעם החברה למרכזה שבארה"ב כדי להשתלם ולהכשיר את עצמו לעבודה על פרויקט גדול חדש.

ביוני 1982, יומיים לאחר שובו מארה"ב, נקרא יהושע לשירות מילואים ויצא ללבנון. ביום כ' בסיוון תשמ"ב (11.6.1982), בקרב הקשה שהתנהל בבקעת הלבנון נגד הכוחות הסוריים, נפל יהושע והוא בן 26. הוא הובא למנוחת עולמים בבית-הקברות הצבאי שבקריית-שאול. הניח אחריו אשה ובן, הורים ואחות.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 16 שורה: 1 קבר: 9

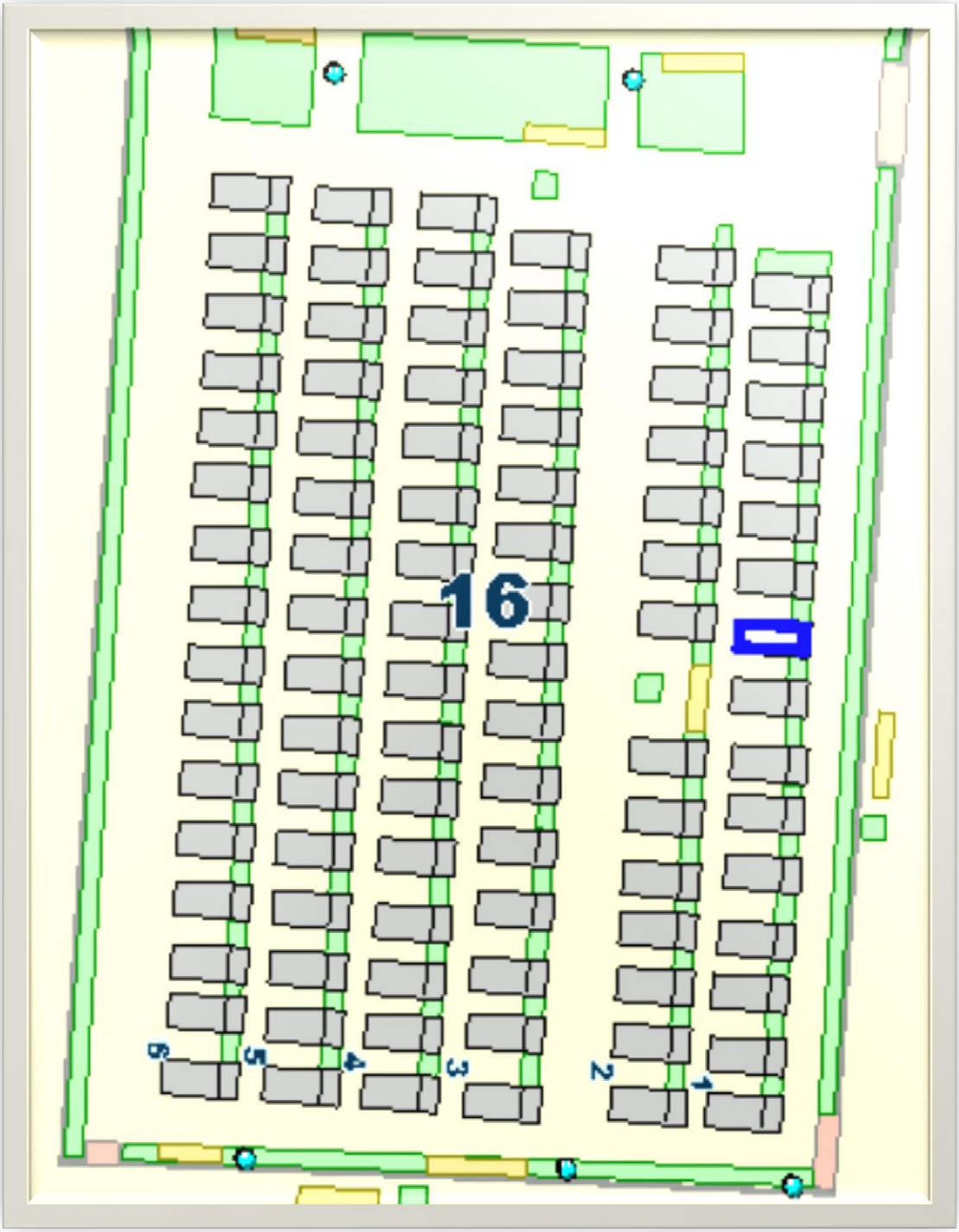

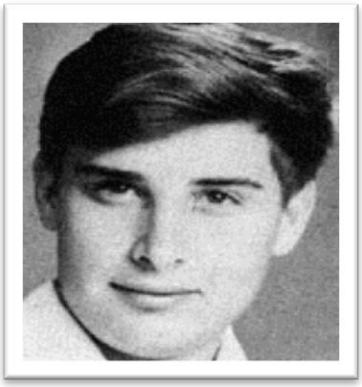

טוראי שייביץ שמאי

בן מיכאל ולאה. נולד ביום י"ט בניסן תש"ח(28.4.1948) בתל-אביב.

סיים את לימודיו בבית-הספר היסודי "שפירא" בעיר-מולדתו והמשיך ללמוד את לימודיו התיכוניים עד כיתה י"א בבית-הספר התיכון העירוני ט' - במגמה הסוציולוגית.

השתייך לתנועת "הצופים" בנעוריו והיה חבר גרעין צפית. בספטמבר 1966 גויס לצה"ל ופניו לנח"ל. הוא היה חייל שהביע את רצונו להישאר בפלוגה גם לאחר האימון המתקדם. ביצע את כל המוטל עליו והיה יוצא עם פלוגתו לכל פעולה ומירדף. התבלט כחיל אמיץ ללא חת. בגרעין הכירו את לבו הטוב של שמאי שהסתתר מאחרי חיוך "לגלגני" ואת רצונו החזק ונכונותו לפעול. חברי-הגרעין ידעו להעריץ את כוח-רצונו הנחוש בעברו בהצלחה את תקופת הנח"ל המוצנח ואת הבגרות והאחריות שהעמיס על כתפיו בתקופה ההיא. אך פעם, בהיתקלות עם מרצחים חבלנים, ביום כ"ד באלול תשכ"ח (19.9.1968), נפצע פצעי מוות.

שמאי הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בקרית שאול. מפקד- הפלוגה כתב במכתב-תנחומיו להורים השכולים כי: "הוא היה חייל ממושמע ולוחם טוב והתעלה על כל בני המחזור שלו בעבודתו בכל התפקידים שהוטלו עליו. שמאי נפל בקרב עם מרצחים שחדרו לארץ כדי לפגוע באזרחים שלווים ובנסותו לעצרם שילם על כך את המחיר הכבד ביותר".

החוברת "סיפורו של גרעין" שהוציא לאור גרעין צפית במלאת שלש שנים לנחלאותו הוקדשה לזכרו של שמאי "שנפל במירדף אחר מחבלים בבקעת הירדן" ובה הועלה זכרו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 2 שורה: 1 קבר: 20

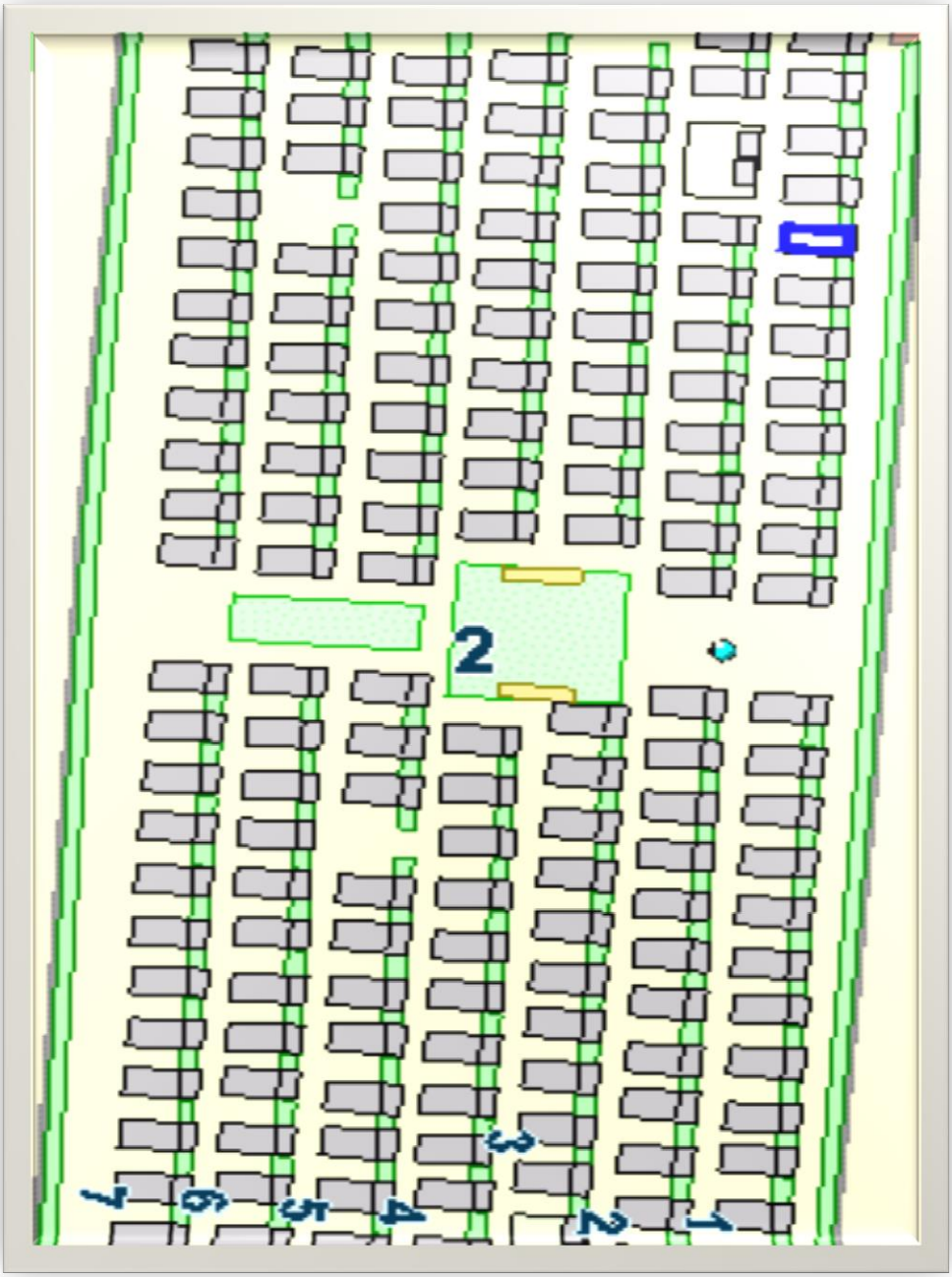

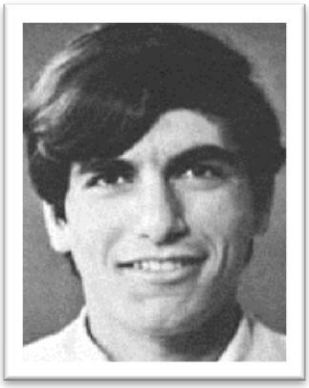

סרן אליאס עודד
(עודי, שאול)

בן אברהם ודינה. נולד ביום י' בטבת תשי"ז (14.12.1956) בתל- אביב. עודד גדל בשכונת רמת-חן ברמת-גן, וסיים את לימודיו בביה"ס היסודי שבמקום. היה חרוץ ובעל אינטליגנציה טבעית, סיים את לימודיו בבית-הספר התיכון ט' שבתל-אביב בלא קשיים. כך יכול היה להתפנות גם לפעילות חברתית ולעיסוקי ספורט, כגון: משחק כדוריד, הליכה, ריצה וסיורים על פני הארץ.

לתנועת 'הצופים' היה חלק רב בעיצוב דמותו של עודד. הוא הצטרף אליה בגיל צעיר ושמר לה אמונים גם בשירותו בצה"ל. מחניך עלה לדרגת מדריך ואחרי-כן לראש-גדוד ולמדריך קורסים. בתנועת הצופים סיגל לעצמו את התכונות שסייעו לו לאחר-מכן להתקדם מהר בצה"ל. שם למד להשתלב בתוך קבוצה, לגלות סולידריות ביחסיו עם חבריו ולפתח מנהיגות, שאינה נזקקת להפעלת סמכות, כדי שחניכיו-פקודיו ימלאו את רצונו. הוא עמד על ביצוע כל משימה לדקדוקיה. בכל דבר שאף אל השלמות. דבקותו במטרה היתה מוחלטת.

עודד הזדהה עמוקות עם מטרות תנועתו, עם צורכי המדינה ועם צה"ל, ולא התיר לחניכיו לפגוע בהם לרעה, אם באומר אם במעשה. את הרגש הפטריוטי שלו השכיל להקרין על כל סביבתו. לא היה קרבן שלא מוכן היה להקריב למען האידיאלים שהאמין בהם.

חניכיו וחבריו ידעו להעריך ולהוקיר את סגולות-נפשו. כותבת חברה: "עודד היה אחד האנשים הפעילים ביותר שידענו". ואלה דברי חבר: "היה לו לעודד טוב-לב מהסוג שלא מוצאים היום; טוב כזה, שקשה לתאר במלים". חבר-לנשק ציין: "עודד ידע תמיד למזג יכולת-פיקוד עם התנהגות חברית".

משבאה שעתו של עודד להתגייס לצה"ל, היה זה טבעי לגביו שיתנדב לאחת מיחידות-הקרב הקשות והמסוכנות ביותר: הקומנדו הימי. מי, אם לא הוא, יציב דוגמה לחבריו? מסלולו הצבאי היה מסע-הישגים מהיר שלא נכשל בו מעולם. לאחר שחויל, בסוף נובמבר 1974, עבר קורסים למ"כים, לצניחה, לצלילה בים הפתוח, לקומנדו ימי ולקצינים. הוא עלה מדרגה לדרגה. ביולי 1977 הועלה לסגן-משנה ובינואר 1978 לסגן. לאחר נפילתו הועלה לדרגת סרן.

המוות בא עליו כחתף. עודד היה מפקד יחידה ועסק בפעילות מבצעית בים-סוף. בעת מילוי תפקידו נפגע ונפל - ביום ח' בכסלו תשל"ט (7.12.1978). הובא למנוחת-עולמים בבית- העלמין הצבאי שבקרית-שאול. השאיר אחריו הורים, אח ואחות.

במכתב-תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקדו: "חיילי השייטת ולוחמיה עומדים דום ומצדיעים מול קברו הרענן של עודד וזוכרים. זוכרים את עודד כחבר אמיתי, ועם-זאת כלוחם ללא-חת. זוכרים אותו כסמל של טוב-לב וצניעות, ועם-זאת כבעל יכולת וכושר- ביצוע כלוחם ומפקד למופת. זוכרים אותו כראשון בין ראשונים לעזור לזולת, ועם-זאת להתנדב לביצוע כל משימה. המשפחה, השייטת, צה"ל

והמדינה איבדו אדם, המסמל את לב-לבה של האומה. כך, כפי שמצטיירת דמותו של עודד, הייתי רוצה שייראה הנוער הישראלי. בשבילי ובשביל לוחמי וחיילי היחידה עודד יהיה דוגמה ומופת, וכך הוא יישאר בלבנו לעד"

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 13 שורה: 7 קבר: 12

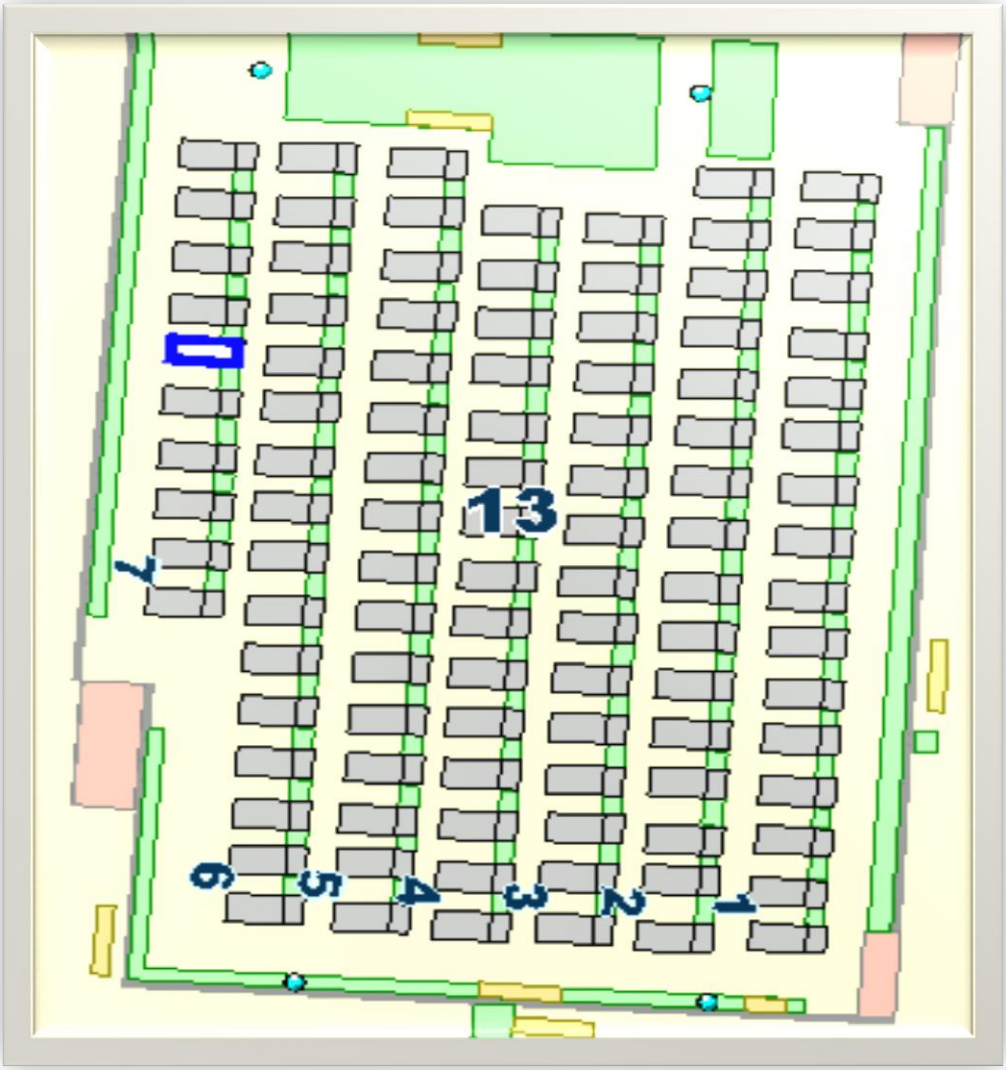

סגן דוביז'נסקי חיים (צופיל)

בן צבי ואסתר. נולד ביום ו' בטבת תש"ו (10.12.1945) בעיר לודז' אשר בפולין.

בגיל רך, לפני מלאות לו שנתיים, עלתה המשפחה לארץ בשנת 1947. אחרי שסיים את לימודיו בבית הספר היסודי "החייל" ביד אליהו למד בבית הספר התיכון העירוני ט' בתל אביב. השתייך שם לתנועת "הצופים". גויס לצה"ל באוגוסט 1963 והיה סטודנט בעתודה האקדמית באוניברסיטה העברית בירושלים בפקולטה של מדעי הטבע (פיסיקה ומתמטיקה) ובחופשותיו מילא את חובתו לצה"ל והשלים קורס מ"כ. כעבור שנתיים, כאשר סיים קורס קצינים החליט שלא יחזור לשנת הלימודים השלישית וכשנשאל על ידי אביו מה הביא אותו לידי החלטה זו ענה שלדעתו זקוקה המדינה שלנו לקצינים קרביים יותר מאשר לקצינים מינהליים. עבר מקורס קציני העתודה האקדמית לקורס קציני חיל הרגלים ושירת במשך שנה כמדריך בבית הספר לקצינים.

חודש לפני פרוץ מלחמת ששת הימים התייצב במחנה הצנחנים כי רצה להיות צנחן ולתת את שירותו בצורה זו באמרו שהמדינה זקוקה לצנחנים. מפקדיו התנגדו לכך אך הוא עמד על שלו ושיכנע אותם עד כי המליצו עליו לצנחנות. בשירותו הגיע לדרגת סגן.

במלחמת ששת הימים קיבל חיים פקודה לשתק מקלע אויב אשר שטף באשו את פלוגתו; בדרך ברוצו לבצע את המשימה על אף האש החזקה - נפל; הדבר היה בקרב שנערך על יד עזה ביום הראשון לקרבות, הוא כ"ו באייר תשכ"ז (5.6.1967). הובא לקבורה בבית הקברות הצבאי לשעת חירום בבארי ולאחר זמן הועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול.

פרופסור עזריאל לוי, מן האוניברסיטה העברית בירושלים, הקדיש פרק בעבודת המחקר שלו הנקראת "מבוא לאנליזה מודרנית", לששה מתלמידי המכון למתמטיקה שנפלו על הגנת המולדת - וחיים ביניהם. ספר הנושא את שמו הוציאו לאור הוריו וחבריו. כמה עמודים הוקדשו לתולדותיו ולתיאור דמותו בספר "נזכור" שבהוצאת האוניברסיטה העברית בירושלים והסתדרות הסטודנטים שבה בעריכת יהודה האזרחי. ב"גוילי אש", כרך ד', ילקוט עזבונם של הבנים שנפלו במערכות ישראל, הובא מעזבונו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 4 שורה: 2 קבר: 10

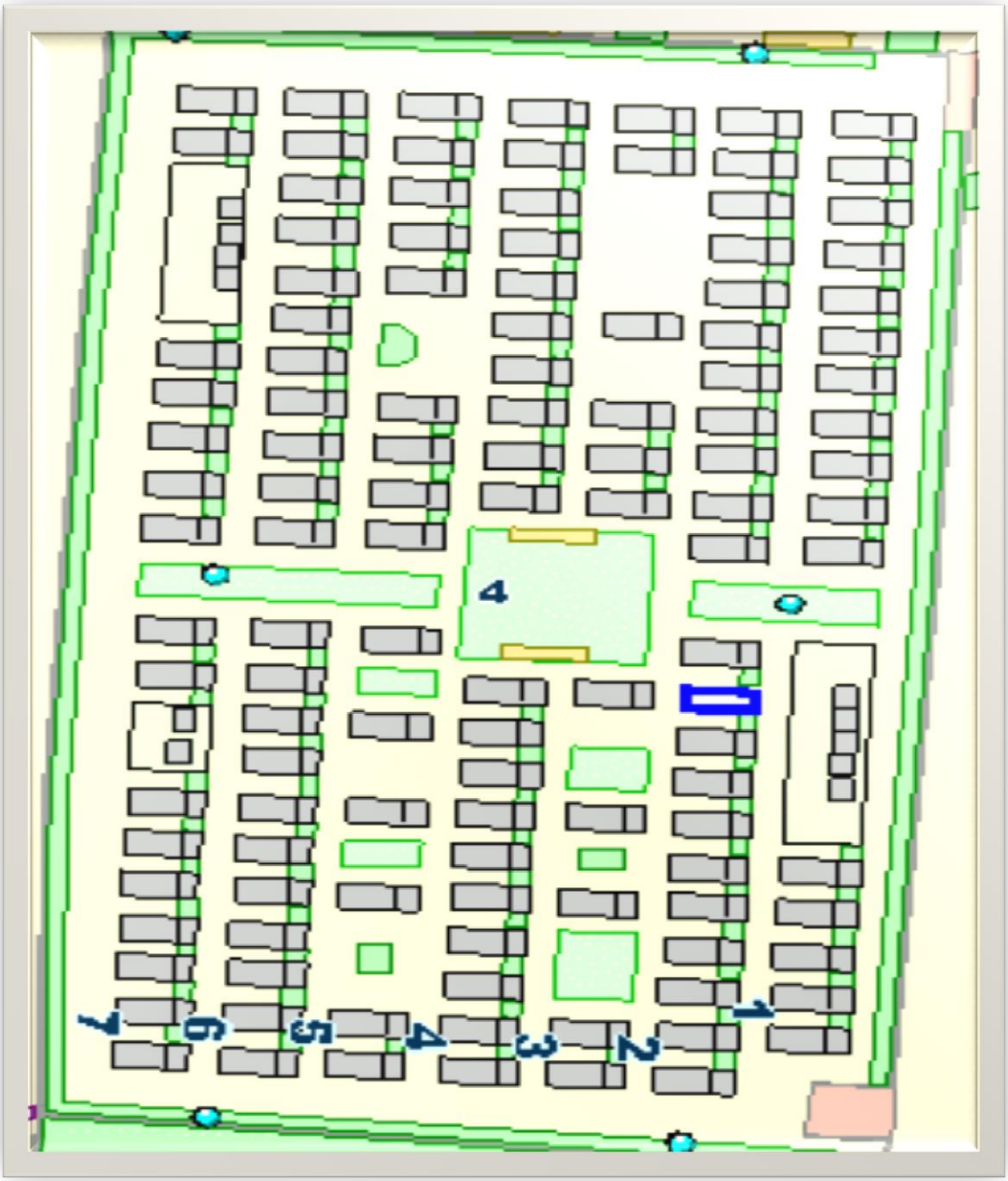

סא"ל אלקד דוד

בן לונה וקלמן. נולד ביום ח' באייר תשי"ד (11.5.1954), בוורשה, פולין. כאשר היה דוד בן שנתיים, עלתה המשפחה לישראל והקימה ביתה ביד אליהו, בתל אביב. מגיל צעיר מאוד בלט דוד בכושר מנהיגות טבעי. חבריו מילדות מספרים כי "דוד היה מנהיג את השכונה, מולך מעל צמרות העצים, במשא ומתן עם כל הכלבים והחתולים". הוא למד בבית-הספר היסודי "גיבורי ישראל" ובבית-הספר התיכון עירוני ט' ורכש השכלה אקדמית באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטת באר שבע.

דוד היה ספורטאי מצטיין והקדיש את כל שעות הפנאי לענפי הספורט הרבים. הוא ייצג את בית-הספר בתחרויות רבות ותמיד הביא את המדליות הנכספות. היה שחיין ב"ברית מכבים עתיד", ושחקן כדוריד בקבוצת "מכבי צפון" ובנבחרת הנוער הישראלית. אהב לשחק טניס ועסק גם בספורט ימי, בגלשני רוח. באולימפיידת מינכן, בשנת 1972, ייצג דוד את ספורטאי הנוער של ישראל.

במחצית חודש אוקטובר 1972, גויס דוד לשירות חובה בצה"ל והוצב לחיל התותחנים. הוא התקדם במסלול החיל, נבחר לצאת לקורס קצינים והתקדם במסלול הפיקוד עד לדרגת סגן-אלוף ולתפקיד מפקד גדוד. הוא לחם במלחמת יום הכיפורים והיה מפקד סוללה ליד תעלת סואץ. במלחמת שלום הגליל היה דוד סמג"ד של גדוד תותחנים ופיקד על נחיתת היחידה מהים לביירות. גאוותו הגדולה היתה, שאיש מחייליו לא נפגע במלחמה זו.

דוד נקרא לימים רבים של שירות מילואים, יצא לפעולות מבצעיות רבות ומסוכנות ובאחת מהן סיכל חדירת מחבלים בעמק בית שאן, ליד קיבוץ מעוז חיים. דוד קיבל מינוי למג"ד ובהמשך, לפי בקשתו, חזר ליחידתו, בתפקיד מפקד הגדוד. דוד אהב מאוד את תפקידו בצבא וראה בו שליחות וייעוד. הוא ייחס חשיבות עליונה לעבודת הצוות ולדברי מכריו: "עבודת הצוות של גדוד התותחנים, עוררה בו גאווה של מנצח תזמורת על ביצוע יצירה מוסיקלית".

לפרנסתו, עבד דוד בחברת מחשבים ובשעות הפנאי המשיך לעסוק בספורט. הוא ניחן בקליטה מהירה וביכולת ליישם מיד כל חידוש טכנולוגי. תמיד מצא פתרונות יצירתיים. בלטו בו יוזמה, פעלתנות וחיוניות ובכל פעילות בלט ביכולתו להנהיג ולהוביל. שותפו לעבודה, סיפר על אהבתו של דוד להתמודד עם אתגרים חדשים. ואכן, במהרה היה לאדם מרכזי בצוות התפעול, דמות מפתח בחברה כולה וגילה אחריות ומסירות בכל המשימות שהוטלו עליו. גם במישור החברתי היה ידיד אמת, והתייחס בחום ובלבביות לכל העובדים במחיצתו.

דוד נישא לחברתו אורנה, והם הרחיבו ביתם בהיוולד הבת מיכל והבן יונתן. בחודש מאי 1989, יצא דוד לשירות מילואים פעיל. במרדף אחר המחבלים באיזור חברון נתקלה יחידתו בחוליה של שלושה מחבלים. דוד הספיק לפקד על הצוות ולחסל את החוליה, אך נפצע אנושות בראשו. מיכל, הבת הבכורה,

היתה בת ארבע שנים ובנו יונתן בן שנה. ארבע שנים נאבק דוד על חייו, כשבני המשפחה תמיד לידו. ביום כ"ד באלול תשנ"ג (9.9.1993) נפטר דוד מפגיעתו. הוא הובא למנוחת עולמים בבית העלמין הצבאי בראשון לציון. בן שלושים ותשע היה במותו. הותיר אחריו רעיה, בת ובן, הורים ואחות - אילנה. ביום השנה לפטירתו של דוד, כתב הרמטכ"ל אהוד ברק לבני המשפחה: "אביכם, דוד, היה לכל אורך חייו קצין מצטיין. מפקד גדוד המביא את האש שלנו אל חזית ועומק יעדיו של האויב. מנהיג טבעי שחייליו וקציניו הלכו אחריו תמיד באהבה ובביטחון".

הוריו הנציחו את זכרו בהענקת מלגה לספורטאי, שייבחר מבין התלמידים בבית-הספר התיכון בו למד דוד והתחנך, והיה בנעוריו ספורטאי מצטיין. הספורט מחנך להגינות וליושר, ליכולת לדעת לנצח וגם להפסיד בכבוד, לכבד את היריב העומד ממול. עקרונות אלה הנחו את דוד כאדם וכספורטאי. אחותו, ד"ר אילנה אלקד-להמן הקדישה לזכרו את עבודת הדוקטורט שלה: "תמורות פואטיות בשירת ישראל אפרת". חייל ששירת בגדוד של דוד, פרופ' אברהם פיינטוך, מאוניברסיטת באר שבע, הקדיש לזכרו של דוד בשנת 1998(תשע שנים לאחר פציעתו), ספר שפורסם בניו יורק, בשפה האנגלית: Robust Control Theory in Hilbert Space. הקדשה זו, על ידי אדם שלא היה מוכר למשפחה מעידה, ללא ספק, על אופיו של דוד.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: ראשון לציון

חלקה: 6 שורה: 5 קבר: 4

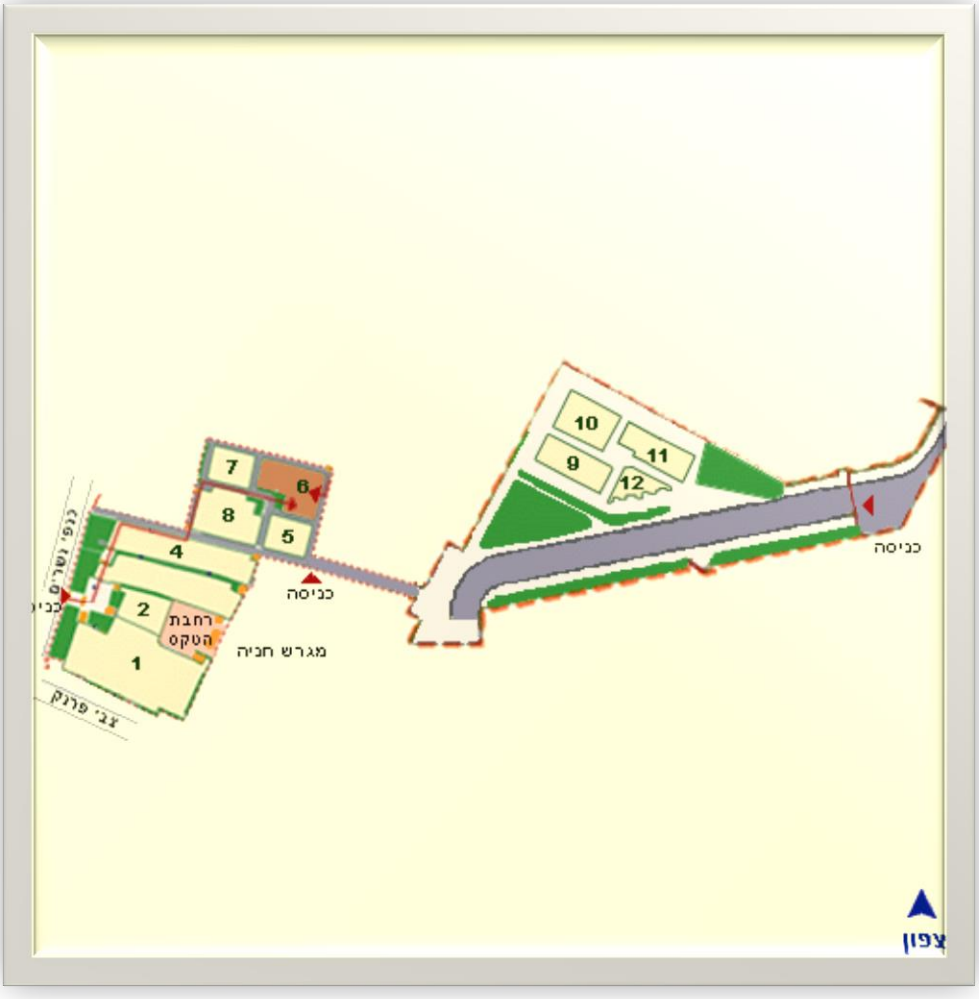

סמל מלחי שמעון (שימי)

בן אסתר ודוריקם. נולד ביום י' בתמוז תשל"ח (15.7.1978) בבית-החולים "בילינסון" בפתח תקווה. שימי נולד בלידת מלקחיים במשקל 3.820 ק"ג. הוא היה תינוק עירני מאוד ומפותח, וכבר בגיל 11 חודשים עשה את צעדיו הראשונים ולמד לדבר בגיל מוקדם.

שימי גדל והיה לילד עירני, סקרן וחכם. הוא למד בבית-הספר היסודי "מודיעים" והיה פעיל בתנועת "הצופים" שנים רבות, תחילה כחניך ובהמשך כמדריך. הוא החל את לימודיו התיכוניים בבית-הספר "צייטלין" ולאחר-מכן עבר לתיכון עירוני ט'. הוא סיים את לימודיו בהצלחה. אהבתו הגדולה היתה נתונה לכדורסל. שימי היה לשחקן כדורסל בנבחרת התיכון, בקבוצת "בני יהודה ת"א" ובקבוצת "הפועל ת"א".

במרס 1998 התגייס שימי לצה"ל והחל את שירותו כלוחם בחיל-השריון. שנה לאחר-מכן, בשל בעיות רפואיות, עבר לשרת בחיל-האוויר. במסגרת שירותו תרם רבות לקידום פרוייקטים ואירועים מבצעיים בגף הגנה קרקעית ונחשב לחייל מצטיין ביחידתו.

שימי התאפיין בדרך ארץ, נימוסים וכבוד שרחש לכל אדם באשר הוא אדם. שימי היה אדם מיוחד במינו, אינטליגנט ובעל לב רחב, שחיוך היה נסוך על פניו 24 שעות ביממה.

בהגיע זמנו להשתחרר החליט שימי להישאר חודש נוסף ביחידה בהתנדבות.

ביום 1.11.2000 נפצע סמל שמעון מלחי באורח קשה בתאונת-דרכים. הוא אושפז בבית-החולים שבו נולד, "בילינסון", שם נלחם על חייו. ביום י"א בחשון תשס"א (9.11.2000) מת מפצעיו והוא בן עשרים-ושתיים. הוא הובא למנוחות בבית-העלמין הצבאי בקרית שאול. הותיר אחריו הורים, שני אחים ואחות.

הרמטכ"ל, רב-אלוף שאול מופז, כותב: "שמעון, זכרונו לברכה, שירת כמאבטח מתקנים בבסיס חיל-האוויר 'לוד' עת נהרג בתאונת דרכים. שמעון ניחן ביכולות ארגוניות וניהוליות יוצאות דופן. נכון לבצע משימות מעבר לעבודתו השוטפת ועל כך זכה להערכתם הרבה של מפקדיו. הוא בלט באופיו הנינוח ובחיוכו, ורקם מערכות יחסים יחודיות עם חבריו ליחידה."

מפקד היחידה, סא"ל שמואל, כותב לבני המשפחה: "שימי היה אהוב על כולנו, כולם הכירוהו. גובהו, חיוכו ויכולתו ליצור קשרי עבודה עם עמיתיו ומפקדיו, הפכוהו לדמות בולטת ביחידה.

"שימי ניגש לכל משימה שהוטלה עליו בשמחה וברצינות רבה. על כך העידו השבחים שהגיעו אלינו ממפקדי היחידות האחרות בבסיס, אשר הדגישו, בין השאר, את יכולת הארגון והתיאום המצוינת שלו. למרות כישוריו המיוחדים ויכולתו הרבה, נשאר שימי אדם עניו, שהחיוך נסוך על פניו, לעולם אינו מרים קולו ואינו מתעמת או פוגע בסובבים אותו.

"שימי נטל חלק בכל משימותיה של היחידה: כשנערכה אליפות חיל-האוויר בכדורגל, ומשימתנו היתה לתת לאירוע מעטה של אבטחה, היה שימי שותף לארגון ולביצוע המשימה. כשאיבטחנו את עצרת חיל-האוויר שנערכה ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל בהר הטייסים, היתה כל תשומת-הלב של שימי מרוכזת במשימה המורכבת. הוא אהב להימצא 'במרכז העניינים'. ניתן היה לראותו בכל משימה, יושב ליד לוח הניהול, מכשירי הקשר והטלפונים, והוא עובד בשיא המרץ.

"שימי היה שותף קבוע במשחקי הכדורסל של סגל היחידה, בהם בלט בצורה יוצאת מן הכלל ביכולותיו כשחקן כדורסל.

"ביום ד', 1 בנובמבר 2000, קיבלנו בערב את הידיעה על פציעתו הקשה של שימי בתאונת אופנוע. למרות מצבו הקשה היינו אופטימיים, שהרי שימי היה כה חזק וחסון, עד כי חשבנו ש'לו זה לא יכול לקרות'. אך לצערנו, שילמנו את המחיר הכבד-מנשוא שגובים מאיתנו כבישי הדמים הנוראים.

"במהלך הימים שחלפו מאז התאונה, הכרתי אתכם, משפחתו. מצאתי בכם אנשים חמים וטובי לב. התמודדתם באומץ-לב ולא איבדתם את התקווה עד לרגע האחרון. דרככם שואבים אנו כוח להתגבר על הכאב, ועל כך אנו מודים לכם.

"מפקדי וחיילי היחידה מרכינים ראשם לזכרו. לא נשכח את שימי, ונמשיך כולנו לאמץ אתכם אל ליבנו ולפעול יחד להנצחת זכרו."

דודתו ירדנה כותבת: "לפני 5 שנים זה קרה/ ככה פתאום בהפתעה/ אתה סמל החיים והאהבה/ ככה פרחת לנו ללא התראה/ אני ירדנה זוכר?/ הדודה שליוותה אותך בילדות, בנערות ופחות בבגרות/ תמיד היית שקול ומדוד מצד אחד/ ומלא פנטזיות וציפיות ענק מצד שני/ חמש שנים חלפו מהר כל-כך/ והשיגרה ממשיכה לה סתם כך/ אבל בבית בו גרת/ שום דבר לא אותו דבר מאז נעלמת/ כולם גדלו וגדל החור/ אותו אף אחד בעולם לא יוכל לסגור/ אתה מצדך נשארת בן 22/ יפה עד כאב, מלא בתעצומות נפש/ וגבוה עד השמים, לשם האל אותך לקח/ שימי, אתה, אני מאמינה, נמצא עם הנשמות הטהורות/ ומשם עיניך רואות ושפתיך ממלמלות/ שתהיה סוף סוף שלווה בבית ובארץ/ שהשלום בבית ובארץ ישוב לשכון."

דודו יגאל כותב: "הנה חלפו חמש שנים ואנו כאן בכאב ניצבים/ נלקחת מאיתנו באותו יום עצוב וגעגועינו רק הולכים ומתעצמים/ ואנו כל הזמן מחפשים תשובות ושואלים/ למה הארזים התמירים נגדעים צעירים/ דמותך הספורטיבית מדלגת ללא הרף בכנפי הדמיון/ אבל רק לבורא עולם מותר לערוך חשבון/ ורק הוא יכול להחליט מהו גבול ההיגיון/ ואנו שכל כך ביושב במרומים מאמינים/ מסוגלים לראות אותך יושב מול ענן יחד עם כל המלאכים/ רץ יחד עם כל הבנים/ תהיה נשמתך צרורה בצרור החיים בן יקר/ וכשאתה נמצא בנשמה שלנו אף פעם לא קר/ אנא תאמר לבורא עולם כשתשוחח עימו/ שיעשה שלום לעם ישראל עמו."

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קריית שאול

אזור: 2 חלקה: 19 שורה: 1 קבר: 8

יובב לוי

בן יוסף וכוכבה נולד בי"ח בתשרי תשמ"ד 25/9/1983 התגורר בתל אביב

כבר כפעוט גובשו באישיותו של יובב תכונותיו הטובות שחיבבוהו על כולם. הגננות ציינו לשבח את שפתו המרשימה ואת אוצר המלים העשיר והמגוון שלו.

בבית הספר היסודי דוד בלוך, שם למד מכיתה א' עד ו', הצטיין בלימודים וזכה לשבחים ולהערכות. באותן שנים השתתף בחוג מחוננים של ד"ר אריקה לנדאו. יובב היה גם חונך, וחבר במערכת עיתון בית הספר. בכיתה ז' עבר לחטיבת הביניים בתיכון עירוני ט', וגם שם הצטיין בלימודים.

יובב היה ילד שמח ומאושר, מסור מאוד למשפחתו ובמיוחד לאחיו הצעיר, נדב. הוא שיתף אותו בכל משחקיו ושילב אותו בין חבריו. ילד רגיש, שאהב לעזור ולתרום לאחרים. נעים הליכות, ביישן וצנוע. תמיד היה מוקף חברים שרצו בחברתו. מקטנות אהב לשמוע סיפורים ושירים בקלטות. אהב לקרוא ספרי בדיחות והרפתקאות. היה מנוי לספרייה ובלע ספרים. כתיבתו הייתה רהוטה וברורה והוא הפליא לכתוב חרוזים.

הוא אהב מאוד ספורט לסוגיו. השתתף בחוגי ג'ודו וקרטה, שיחק כדורגל בנבחרת בית ספרו והתעניין מאוד בליגת הכדורגל. אהד את בית"ר ירושלים וניהל יומן ורישום של כל משחקי הקבוצה. בשעות הפנאי שיחק במשחקי מחשב, ובעיקר במשחקי חלל והיאבקות.
יובב אהב חיות וחלם לגדל כלב. הגשמת החלום הייתה קרובה, אך לא התממשה. יובב נהרג חודש לפני שהמשפחה גמרה לבנות את ביתם ביישוב שוהם.

בחג פורים, י"ג באדר תשנ"ו, (04.03.1996), נסע יובב עם חברו הטוב קובי זהרון לדיזנגוף סנטר בתל אביב לטייל שם במשך שעה אחת, והבטיח לחזור בשעה 16:30. בשל דייקנותו והבטחתו לחזור בזמן, יצאו שני החברים בשעה 15:50 לכיוון תחנת האוטובוס, בדרכם לחזור לבתיהם. בשעה 16:00 פוצץ מחבל-מתאבד מטען, שנשא בתיק יד, בעת שעבר במעבר חצייה ברחוב דיזנגוף פינת רחוב המלך ג'ורג' בתל אביב. רבים נפגעו, 13 אנשים נרצחו בפיגוע. יובב, שעמד בסמוך למעבר החצייה, נפצע אנושות. הוא נפטר מפצעיו בשעה 23:00 בבית-חולים איכילוב.

יובב היה בן 12 וחצי שנים במותו. הוא הובא למנוחת עולמים בבית העלמין ירקון.

מרכז ספורט על שמו של יובב הוקם ביישוב שוהם. מדי שנה נערך טורניר כדורסל לזכרו. ספריית בית-הספר דוד בלוך נקראת על שמו ועל שם חברו. בכל שנה מחולקות מלגות לתלמידים מצטיינים בתיכון עירוני ט', בו למד יובב, ע"י משפחתו.

מקום קבורתו

בית עלמין - ירקון

אזור: 3, גוש: 8, שורה: 5

סמל מילדינר משה

משה, בן אידה ויעקב, נולד ביום י"ג בתשרי תשי"א (24.9.1950), כבן להורים שעלו ארצה לאחר שעברו את כל מוראות השואה באירופה. את לימודיו היסודיים עשה בבית-הספר "הס", והמשיך את לימודיו התיכוניים בבית-הספר התיכון-עירוני ט', שניהם בתל-אביב. בבית-הספר היסודי התגלה כילד תוסס, עירני, חברותי ומעורה בחיי החברה. לעתים אף שימש כממלא מקום למורה שנעדר, בכיתות נמוכות יותר. גם בבית-הספר התיכון היה מן הבולטים בתלמידים, ומחנכו אמר עליו "לא ניתן לתאר את הכיתה בלי להזכיר את שמו של משה מילדינר". בימי החופשות, עד גמר לימודיו, שימש כמדריך בקייטנות, והצליח מאוד בעבודתו הודות לקשרי החברות שיצר ולכושר המנהיגות שלו.

משה גויס לצה"ל במחצית נובמבר 1968 ובחר בחיל השריון. אחרי סיום הטירונות השתלם בקורס למדריכי שריון ונהיה אחד המדריכים המעולים בבסיס. באותה תקופה כתב מערכי-שיעור לקורס, שיפר אמצעי-עזר להדרכה, ייצר חתכים במכשירים שונים וצייר שקפים וכרזות. באחד המחזורים הוכתר משה כמדריך מצטיין ושמו נחרט על כנת גביע "המדריך המצטיין". משה היה קפדן גדול, הוא ידע את תורתו על בוריה וידע לשלוט בחניכים. חבריו ליחידה מספרים כי היה ללא ספק אחד מעמודי התווך של המדור.

בשנת 1971 השתחרר משה מהשירות הסדיר ונרשם לפקולטה לרפואה באוניברסיטת בולוניה שבאיטליה. עד שיצא לחו"ל עסק בהדרכה כמדריך גדנ"ע בבית-הספר התיכון-עירוני א' בתל-אביב. כאשר יצא לאיטליה ללמוד, טעם בפעם הראשונה טעמם של חיי צבר בנכר. הוא קיים קשר אמיץ עם הבית ועם חבריו ומכתביו היו רוויים געגועים להוריו, לארץ ול"חברה". לקראת החגים שב ארצה לחופשת לימודים. לאושרו לא היה גבול כי שוב הוא בבית. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים המתין משה כל היום לצו הקריאה. בערב ארז את המזוודה ואמר, "טוב שזה קרה בזמן שהייתי בבית. כי אילו הייתי באיטליה הייתי חוזר מיד; כך חסכתי לעצמי בלבול ראש ודמי נסיעה". הוא נפרד מהוריו ויצא לחפש את יחידתו. אחרי התארגנות קצרה ירדה היחידה לסיני ונכנסה מיד לקרבות הבלימה נגד המצרים. בלילה שבין ה- 15 ל- 16 באוקטובר התקדמה היחידה לעבר האגם המר. כאשר הגיעה לצומת "טרטור-לכסיקון" נפתחה עליה אש מהמארב והטנק של משה נפגע. מהקרב הזה לא שב עוד. סיפר סגן יוגב פוקס (צביקה): "הלילה של הפריצה לא יישכח לעולם מזכרוני: ליל עקוב מדם ואכזרי". סמל-ראשון משה הובא למנוחת-עולמים בחלקה הצבאית בקרית-שאול. השאיר אחריו אב, אם ואחות.

דברי הערכה עליו פורסמו בספר "משה", שיצא לאור לזכרו מטעם המשפחה, בקובץ "לנופלים" של ארגון יוצאי סנוק, בחוברת "לזכרם", שהוציאה לאור חברת "דן", לזכר חברי "דן" ובניהם, שנפלו במערכה, בעיתון "הצופה" מיום 1.9.1974, ובספר "החטיבה במלחמת יום-הכיפורים".

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קריית שאול

אזור: 1 חלקה: 1 שורה: 4 קבר: 26

רב"ט לוין חנן שלמה

בן קורט ויטי. נולד ביום כ' בסיון תש"ו (19.6.1946) בתל-אביב. אחרי שסיים את לימודיו בבית-ספר יסודי בנחלת-יצחק למד בבית-הספר התיכון העירוני ט' ביד-אליהו ועם סיימו את בחינות-הבגרות נרשם לאוניברסיטה של תל-אביב בפקולטה למתימטיקה ולפיסיקה.

באוגוסט 1964 גויס לצה"ל והתנדב לחיל-הצנחנים; עבר קורס מ"כ חבלה ומרגמות. לאחר שסיים את שירותו הסדיר היה יוצא לשירות-מילואים כאשר נקרא לכך. צער רב הצטער בהגיע אליו ידיעות על פעולות-תגמול ועל דם שנשפך, גם אם דם זה היה של האויב; אך כאשר שמע כי פעולה נערכה בלעדיו לא ידע מנוח: "מדוע לא נקראתי אני?" שאל ברוגז.

היה דמות אמיצה ונאמנה עד אין גבול - דמותו של חיל וחבר טוב ומיטיב לעשות. אהב מאד את המולדת ולא פעם התבטא באזני בני-כיתתו; "מולדת צריך לאהוב ובאהבה יש לעתים קרבנות". מימיו לא התאונן וכל הליכותיו היו שקטות.

הוא נקרא לדגל לפני מלחמת ששת הימים ובעת הפריצה לשכונה האמריקאית נפל בקרב שנערך ברחוב שמואל הנביא בירושלים הבירה; זה היה ביום השני לקרבות, הוא כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967). הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים.

בספר "מאריות גברו" של מפקדת הצנחנים הוקדש עמוד לתולדותיו ולתאור קרבו האחרון.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: הר הרצל

אזור: ד חלקה: 3 שורה: 8 קבר: 1

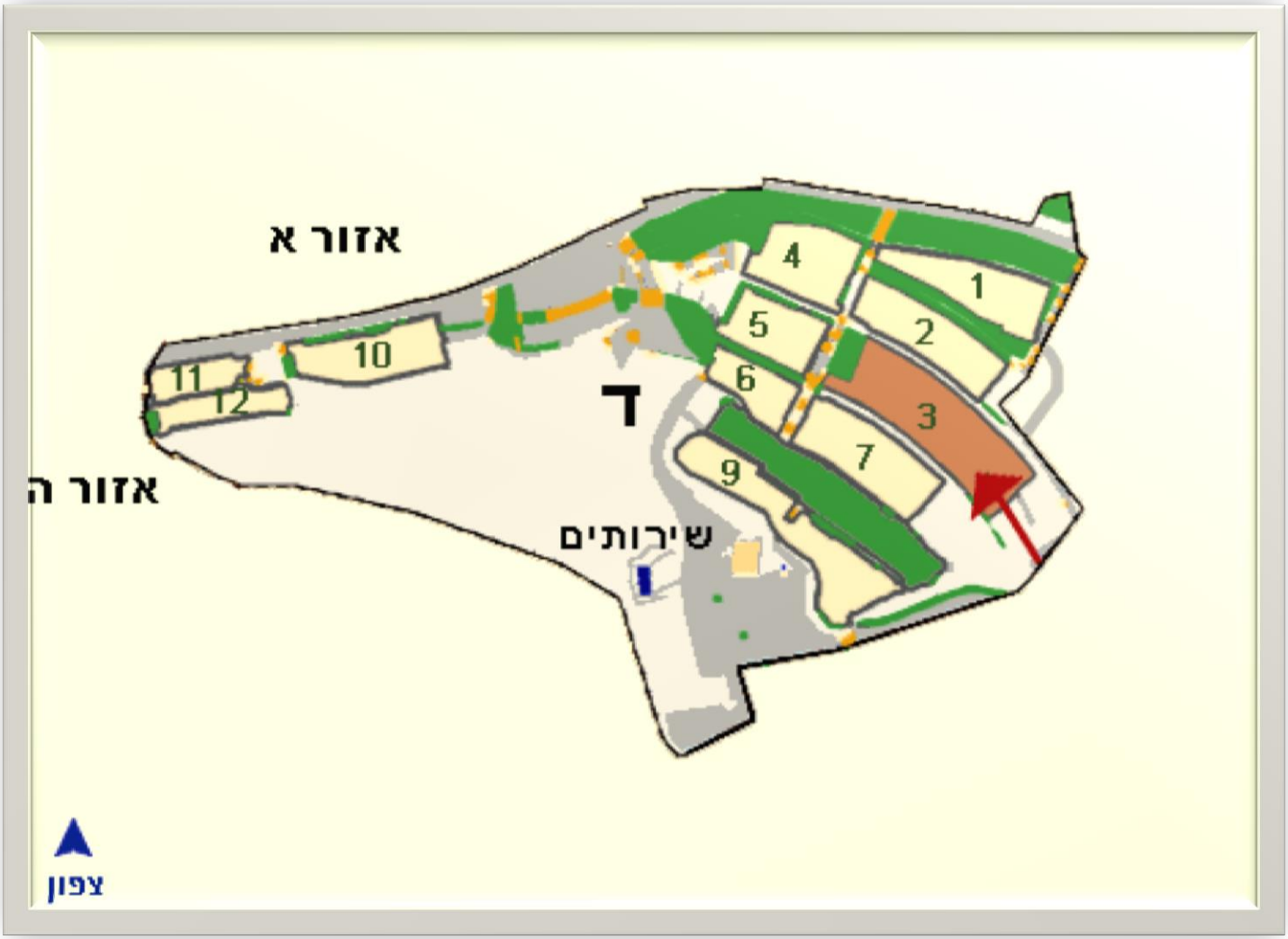

סמ"ר זיוביש יוסף

בן בלהה ובצלאל, נולד ביום י"ז בחשון תשי"ג (5.11.1952) בתל-אביב. הוא למד בבית-הספר היסודי "משה הס" ובבית-הספר התיכון-עירוני בתל-אביב. בילדותו היה יוסי ילד עקשן, מרדן וכושל בלימודיו. ברבות הימים חל בו שינוי מפתיע והוא סיים את לימודיו בבית-הספר היסודי בהצטיינות ואף התקבל לבית-הספר התיכון עירוני ט', אשר בו הסלקציה חמורה מאוד בדרך כלל. גם בבית-הספר התיכון הצטיין יוסי בלימודים, אך כמעט שנכשל בסיומם, בגלל אסון שניחת על המשפחה. בעת שהתכונן לבחינות הבגרות גסס אביו, חולה הסרטן, בעינויים קשים. בתמיכתה של האם, אשר הבינה שהדיכאון לא ירפא את האב ממחלתו, המשיך יוסי להתכונן לבחינות הבגרות ובכוחות נפש בלתי מצויים ניגש לבחינת הבגרות הראשונה שבוע לאחר פטירתו של האב.

יוסף גויס לצה"ל בראשית פברואר 1971, הוצב לחיל השריון ועבר קורסים רבים, שאת כולם סיים בציונים גבוהים: קורס מש"קי טנק, קורס תותחן טנק, קורס מקצועות טנק וקורס מפקדי טנקים. לקראת סיום שירות החובה שלו נרשם יוסי ללימודי רפואה באוניברסיטת תל-אביב. כמו כן החל לבנות מערכות סטריאופוניות בשעות הפנאי בתקווה שבבוא היום יוכל לממן את לימודיו במכירתן. סיפרה אמו: "יוסי היה מוכן לחיים. הוא היה מוכשר, יפה-תואר, מלא מרץ ויוזמה. הוא ידע את אשר לפניו. הוא היה נער בן 20 מעוצב ומגובש. הכל היה ברור ומתוכנן לפרטי פרטיו, פרט... למספר שנותיו". יומיים לפני שפרצה מלחמת יום-הכיפורים טלפן יוסי והודיע שלא יגיע בקרוב- כל החופשות בוטלו. במלחמה התגלה יוסי כלוחם עשוי ללא חת. המלחמה בסיני נמשכה במלוא עוזה. יוסי החליף טנק, אך גם זה נפגע בברד הפגזים -נפגע פעם, נפגע פעמיים, שלוש, ארבע וחמש פעמים. יוסי, בקור-רוח עילאי, תיקן את הכלי שלו שוב ושוב והמשיך להילחם - ברמה מקצועית מעולה, בשיקול דעת ובאומץ-לב בלתי רגיל. יוסי, שהיה חניך מצטיין בקורס לצוותי שריון, הוכיח את תורתו הלכה למעשה בשדה הקרב. ביום כ"ו בתשרי תשל"ד (22.10.1973), יום הפסקת האש, נעה יחידתו בעבר המערבי של התעלה, דרומה לפאיד, ואז ספג הטנק של יוסי את פגיעתו השישית, הגורלית, ויוסי נפל. על גבורתו בקרבות ובמיוחד על התנהגותו האמיצה בקרב של יום ה- 8 באוקטובר, שבו נפגע הטנק שלו חמש פעמים, הוענק ליוסי "עיטור העוז". וזה נוסח תעודת העיטור: "ביום 8 באוקטובר 1973 ביצע הגדוד, שסמל יוסף זיוביש ז"ל נמנה עמו, התקפת-נגד על האויב ב"מכשיר". תוך-כדי הסתערות נפגעו 7 טנקים של הגדוד, והכוח התפצל לכוחות-משנה, לרוחב כל היעד. הטנק, שבפיקודו של סמל יוסף זיוביש ז"ל עלה על היעד יחד עם טנק המג"ד. בסוף ההסתערות אבד קשר-העין בין שני הטנקים, אולם סמל יוסף זיוביש ז"ל המשיך בהתקפה, למרות שהטנק שלו נפגע קשה, ובסוף חילץ את אנשי-צוותו ואנשי צוות נוסף, והביאם בשלום לכוחותינו. בהמשך המלחמה נפגע הטנק שלו 5 פעמים נוספות, ובכל-פעם הצליח לתקנו והמשיך להילחם. בפעם השישית, כשנפגע הטנק, נהרג. במעשיו אלה גילה אומץ-לב, קור-רוח, תושייה ודבקות

במשימה". הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין הצבאי בקרית-שאול. לאחר נופלו הועלה לדרגת סמל-ראשון. השאיר אחריו אם ואח.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקדו: "בתקופת היותנו באימונים לא הספקתי להכיר את יוסי היטב, אך קבלתי דו"חות מצוינים ממפקדיו הישירים. במלחמה נזדמן לי לעמוד מקרוב על תכונותיו של זיוביש (כך נקרא ביחידתו) ואני חושב, ובכל הכנות, שנזדמן לי להכיר לוחם בעל שיעור קומה בלתי רגיל. השקט שלו, הרמה המקצועית המעולה, שיקול הדעת הבהיר ועל הכל – אומץ לבו, אלו היו התכונות שנדרשו מלוחם במלחמה קשה זאת, וזיוביש הוכיח שכולן קיימות בו. דמותו וזכרו יעמדו לפנינו תמיד כמופת של לוחם בעל שיעור קומה נדיר, היכול לעמוד בשורה אחת עם גדולי הלוחמים של עם ישראל בכל הדורות".

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 1 שורה: 6 קבר: 7

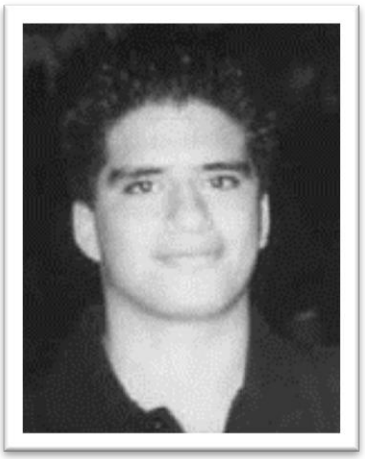

רב"ט עזרא דוד

בן אילנה ומרדכי. נולד ביום כ' בטבת תשמ"א (27.12.1980) בתל אביב, אח לשלומי, סיגל ויפית. עולל יפה, גדול וחזק.

עזרא גדל והתחנך בתל אביב, למד בבית-הספר היסודי 'רוקח' והיה לתלמיד חרוץ ונבון, שבלט בכשרון ציור מופלא, היה בוגר מכפי גילו ושאף להרחיב אופקים ולהתפתח.

לקראת סיום לימודיו בבית-הספר היסודי זכה בחידון הארצי לתנ"ך ונשלח להביע עמדתו בסוגיית לימוד התנ"ך בבתי-ספר יסודיים בפני ועדת החינוך של הכנסת.

אהבתו לספורט בימים ההם היתה רבה והוא התמקצע בתחום הכדורסל. בשעותיו הפנויות לאחר הלימודים התמיד בקבוצת הכדורסל של 'בית דני', בשכונת התקווה שבתל אביב.

עזרא המשיך לימודיו בחטיבת-הביניים עירוני ט'. את כל מרצו השקיע בלימודים ובלט בהישגיו המיוחדים ובציוניו הגבוהים. לקראת סיום לימודי החטיבה ביקש להפסיק את השתתפותו הפעילה בספורט לטובת מיצוי כל זמנו בעשייה הלימודית. את שעות הפנאי הקדיש מאז לקריאה רבה ולהרחבת אופקים בלימוד עצמי. את לימודי התיכון סיים בבית- הספר עירוני ט' עם בגרות ריאלית בציונים מעולים, ובממוצע גבוה במיוחד.

עזרא אהב מאוד את המדינה, שאף לתרום ככל האפשר בשירותו הצבאי וביקש להיות "הכי קרבי". את שאיפותיו אלה הגשים עם גיוסו לצה"ל בשלהי יולי 1999, לחטיבת 'גבעתי'. תכונותיו המיוחדות של עזרא בלטו נאמנה וללא קושי גם במהלך שירותו הצבאי בחטיבה.

בתום אימוני הטירונות והכשרתו כלוחם, ביקש לצאת לקורס חובשים וסיים אותו בהישגים נאותים. עם שובו לחטיבה, שובץ כחובש קרבי בגדוד 'רותם', שם הנהיג את המחלקה.

לאחר חודש לערך הועבר למחלקה אחרת. חבריו לא הסכימו לוותר עליו וביקשו מסגל הפיקוד כי יישאר עימם.

ביום ב' בניסן תש"ס (6.4.2000) נפטר עזרא במהלך אימון יחידתי. הוא הובא למנוחות בבית-העלמין הצבאי בחולון. השאיר אחריו הורים, שתי אחיות ואח. לאחר מותו הועלה לדרגת רב"ט.

תכונות הנפש הבולטות ביותר של עזרא, ענווה וצניעות, בלטו במיוחד לאחר נפילתו. הוריו, אחיו וחבריו ספגו מהווייתו של עזרא בשירות הצבאי רק לאחר לכתו, כי הוא לא נהג לשתף את הסובבים אותו בחוויותיו האישיות או במעשיו הטובים.

מפקד היחידה כתב עליו במכתב התנחומים למשפחה: "...הוא היה בשבילם אח, הוא נתן דוגמה חיובית בכל אשר עשה... עזרא שימש לכולם מודל ומקור לגאווה... בכל מעשיו הביא כבוד לעצמו, למשפחתו ול'גבעתי'... אנחנו נמשיך לזכור את עזרא כאחד החיילים הטובים, המובילים והאהובים..."

מוריו וחבריו של עזרא כתבו עליו: "עקשנות, התמדה, נאמנות, רצון לעזור וחיוך," "אדם אמיתי," "הכי טוב שאפשר," "איים לגעת בעננים."

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: חולון

חלקה: 8 שורה: 1 קבר: 9

אדם צמיר

אדם, בן סופיה ויעקב, נולד בג' באלול תשי"ד (01.09.1954) בפולין. עלה עם הוריו לישראל בשנת 1957. למד בבית הספר "רוקח" ביד-אליהו ובבית ספר תיכון עירוני ט' בתל אביב, והיה חבר בקן יד-אליהו של הנוער העובד והלומד. כדברי אביו: "אין לבטא במילים איזה ילד היה - בחור פיקח, תמיד עליז, תמיד אופטימי, תמיד חייכני, קשור למשפחה, טוב לב ואהוב על כולם".

בילדותו הוא אהב חיות וגידל בבית אוגרים, דגים, תוכים, וכל בעל חיים שהוריו אישרו. אדם אהב כל מה שקשור בכלי תחבורה, אילתר ובנה לעצמו אופנוע על בסיס של אופניים. הוא אהב לצלם ובנה מעבדת צילום בביתו.

ביום שלישי בערב, י"ח בסיון תשל"ב (30.05.1972), אדם הגיע לנמל התעופה בלוד כדי לקבל את פני דודתו שחזרה מטיול בחו"ל. באותה עת הגיעו בטיסת אייר-פרנס שלושה מחבלים ממוצא יפני. המחבלים ניגשו, כמו יתר הנוסעים, למסוע המזוודות, וברגע שהמזוודות היו ברשותם הם הוציאו מתוכן כלי נשק ורימונים והחלו לירות לכל עבר.

עשרות אנשים מנוסעי טיסת אייר-פראנס וטיסות אחרות, קהל שהמתין מעבר לקיר הזכוכית לבני משפחה שהגיעו חזרה לישראל, ועובדי שדה התעופה - נפגעו. כעשרים נרצחו, ובהם שמונה ישראלים והשאר תיירים. אדם, שהמתין ליד קיר הזכוכית, נפגע מהיריות ונהרג במקום.

שניים מהמחבלים חוסלו במהלך הקרב. השלישי, קוזו אוקאמוטו, פרץ החוצה וירה לעבר נוסעי שתי טיסות אחרות שנחתו באותו זמן, עד שנתפס בידי כוחות הבטחון.

אדם היה בן 17 וחצי במותו. הותיר אחריו הורים ואח. הובא למנוחות בבית העלמין בחולון.

בבית הספר תיכון עירוני ט' הוקמה מעבדת צילום הנושאת את שמו של אדם. אחיו יורם קרא על שמו את בנו - יותם-אדם.

מקום קבורתו

הובא למנוחת עולמים בחולון

אזור: 3, גוש: 4, שורה: 32

סמל וידבסקי
אלכסנדר (אלכס)

בן יהודה וסופיה, מניצולי השואה. אלכס נולד בכ"ח בטבת תש"ז (20.12.1946), ברומא, שהיתה אחת התחנות בדרכם הקשה של הוריו לארץ. בן שנתיים היה כאשר עלו הוריו ארצה ובלבם תקווה ורצון להקים בית בישראל. הוא למד בבית-הספר "הבונים" בתל-אביב. מחנכתו ומורתו בכיתות ו'-ח' בבית-הספר היסודי, כתבה עליו רשימה לאחר שנפל ובין דבריה היא אומרת: "היה ילד ביישן ונוח להתרגש עד לדמעות, לפעמים ועם זאת ניכרת הייתה בו עוצמה נפשית. חרדתי לו. רגשן, ותרן, נכון להקריב עצמו - כיצד יעמוד? אך הוא עמד!". כאשר סיים את לימודיו היסודיים, עבר לבית-הספר התיכון העירוני ט' וסיים את בית הספר התיכון "גאולה" - שניהם בתל-אביב. בשנתו האחרונה בבית הספר התיכון זכה להערכה רבה והצטיין כאחד המוכשרים בכיתה - ובעיקר במקצועות הריאליים אשר אהב. אף על פי שסיים את לימודיו בבית-הספר אחר, נשאר אלכס קשור לחברים, לסגל המורים ולמנהל בית-ספרו הקודם, קשר של כבוד וידידות, שלא נותק עד לרגע האחרון. הוא נהג גם כבוד רב בהוריו - אף על פי שהיה בגיל "המרדנות". לאחר שנפל, כתב חברו הטוב על התכונה היפה שבה הצטיין - יחסו להורי חבריו: "אלכס, מתוך כיבוד אב ואם, שעליהם חונך והורגל בביתו, ידע להעריך ולכבד גם את הורי חבריו. הוא לא שכח לבקר אצל הורי בעת שאני הייתי הרחק מן הבית - בצבא ובמלחמה ותמיד ידע להסיר דאגה מלב הורי. הוא לא חסך טרחה וניסה להתקשר תמיד ולהביא להם דרישת שלום מבן, שהיה בשירות אי שם. אלכס ידע להיכנס לשיחה עם מבוגר ולהסיח את הדאגה מלבו לשעה קלה; הוא ידע תמיד, בחוש ההומור המפותח והבריא שלו, להכניס את הבדיחה והחידוד הקולעים ולהעלות את החיוך על שפתי אב ואם אכולי הדאגה. הוא אהב לשאול, להתעניין, לספר. - - - בעת שהיה יושב ומחכה בבית-הורי, ידע לרתקם בשיחה מעניינת ותמיד התלוצץ והשרה על כולם אווירה נינוחה ונעימה. אך תמיד עשה זאת בטקט, בעדינות ובטוב טעם. אמי העידה עליו כי הוא היה שונה מכל חברי - מבין, מתחשב, רחב-לב ומבוגר במחשבתו. כזו היתה אישיותו".

בסוף יולי 1965 גויס אלכסנדר לצה"ל והתנדב לשרת בחיל-האויר. הוא עבר קורס מקצועי ארוך, הצטיין בכל תפקידיו וזכה להערכה מרובה מצד מפקדיו - שנתנו בידיו פיקוד על קבוצה גדולה של חיילים, למרות שלא היה קצין. מפקדיו בצבא ניסו רבות לשכנע אותו לקשור את עתידו בצה"ל וללכת לקורס קצינים, אלא שאלכסנדר לא שאף לקריירה צבאית. במלחמת ששת הימים השתתף אלכסנדר כקצין-קשר. מכתביו מתקופה זו מלאים אופטימיות, ביטחון רב ביכולת העם ובכוחו וסיפורים על מורל גבוה ועם זאת דאגה לנמצאים בבית, להורים ולאחות אשר אהב מאוד. לאחר שחרורו מצה"ל נתקבל לאוניברסיטה העברית בירושלים כסטודנט בפקולטה למתמטיקה ולסטטיסטיקה. בשנה הראשונה השתתף בנבחרת הכדורסל ובשנתיים האחרונות היה חבר בנבחרת הכדוריד של אס"א וכאות הוקרה

זכה בתעודת הצטיינות ובפרס כספי סמלי - והפרס לא העיד על הצטיינות בספורט בלבד, אלא גם על הצטיינות בהתנהגות ספורטיבית וביחסי אנוש יפים, שטיפח בקרב הקבוצה. אלכס ניחן בחוש מיוחד ליצירת אוירה טובה וידידותית בזכות האופטימיות ויכולת ההקשבה שלו. הוא ידע לבקש את הפשרה ולמצוא את שביל הזהב אל הפתרון הטוב ביותר. עם זאת היה בעל עקרונות וידע לעמוד על דעתו כשהיה בטוח בצדקתו. הוא היה "איכפתניק": חשוב היה לו מה קורה והוא לא הסתפק בהצבעה על ליקויים, הוא רצה גם לשנות דברים שנראו לו מעוותים. הוא רצה להיות חלק מאותה זרוע מבצעת, משפרת, משנה ולא רצה לעמוד מן הצד, כדי לצפות ולבקר את מעשיהם של אחרים. משום כך אמר פעמים רבות, בתקופת לימודיו באוניברסיטה, שילמד פסיכולוגיה או חינוך - משום שראה את שיטת חינוכו שלו בבית-הספר כלקויה וטעונה שינוי. אחד מחבריו שאל אותו פעם: "מה פתאום הוראה, אלכס? הרי אף פעם לא חשבת על כך!". וברשימתו של חבר זה, שכתב לאחר נופלו, הוא מודה כי עדיין אינו מבין למה התכוון, אך אלכס הרגיש כי חסר היה לו משהו בבית-הספר, משהו שזכאי היה לקבל ולא קיבל. בהסבריו הדגיש כי ברצונו לתת לתלמידיו מה שלא קיבל ממוריו; הוא חש כי חובתו לדאוג שהבאים לא יקופחו. בפגישתם האחרונה נטל עמו אלכס פרקים מהעבודה שכתבו יחד כדי להגישה למורה עם תום השירות. הוא הבטיח כי יחזיר אותה תוך ימים אחדים לפני צאתו לשירות מילואים. יומיים לפני צאתו מצא חברו את העבודה מונחת מתחת לדלת הכניסה בביתו. אלכס הסביר לו כי בטעות נטל עמו את העבודה בנסעו לתל-אביב ולכן שב לירושלים כדי להחזיר אותה;והחבר מוסיף: "כשם שלא אהב לצפות לריק, כך לא רצה להותיר אותי מצפה וראה לעצמו חובה לטרוח ולקיים את הבטחתו". אלכסנדר נרשם, לאחר שנת הלימודים השלישית באוניברסיטה, ללימודי החינוך ואף נתקבל (אלא שלא הספיק להתחיל בלימודים ולממש את תכניותיו). האיכפתיות שלו התבטאה גם בדעותיו על העם והמדינה, על יהדות וציונות. לחבר טוב שלו, שלמד בארצות-הברית, כתב: "יש הדוגלים בהחזרת השטחים לפי גבולות הארבעה ביוני וללא תנאי מוקדם של שלום; אלה מביאים אותי לידי מחשבה, כי יש בינינו אנשים נאיביים, אנשים אשר אינם רוצים לזכור את המצב לפני המלחמה. מה שמרגיז הוא כי סוג זה של אנשים גורם לכך, שיהיו חיכוכים וויכוחים בתוך העם הנלחם על חייו. ויש לציין כי חלק מן המצטרפים לתנועות אלה הם מרצים ואקדמאים, שאינם בהכרח טיפשים..." בעת ויכוח שהתעורר בבית בשאלה "מיהו יהודי?", כאשר טענה חברה, כי לה אין שום קשר רגשי עם יהדות העולם והיא רואה את עצמה כישראלית ולאו דווקא כיהודיה, התרגש אלכס מאוד וטען שקודם כל הוא יהודי, שארץ ישראל ניתנת ליהודים ורק להם, שאין מקום להבחנה בין ישראלי ליהודי בארץ-ישראל. יהודים הם אלה היושבים בישראל וגם אלה היושבים בגולה ואסור לנתק את הקשר בין יהודי חוץ-לארץ, אשר טרם עלו, שכן הם שייכים לעמנו. הוא היה בעל חוש צדק מפותח ורודף אמת וכל מי שהכירו ידע מה הרגשתו לגבי אי צדק וכי הוא כואב את כאבם של אחרים ואפילו אינו מכיר אותם. תמיד היה מוכן לעזור לזולת ולהתאים עצמו לחברה אשר בה נמצא. הוא לא ידע לנהוג זלזול ואפילו אדישות בשם אדם ותמיד התחבב על אנשים. לאחר שחרורו נקרא לשירות מילואים מזמן לזמן ובראשית אוגוסט 1971 נקרא לאחרונה לשירות מילואים פעיל. ביום י"ז באב תשל"א (8.8.1971) נפל אלכס בעת מילוי תפקידו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול.

לאחר נופלו קיבלה המשפחה מכתב מאנשי היחידה בו כתוב לאמור: "כשנתיים ומחצה שירת אלכס ביחידה. תקופת שירותו בה זכורה לטוב על שום היות אלכס חייל טוב, צייתן וממושמע ובראש וראשונה אדם בעל נפש צוחקת ונשמה זכה. אף בתקופות קשות ידע לשמור על מורל גבוה. בקושי אפשר היה לשמוע מפיו מלים של קינטור ואי שביעות רצון. הוא עודד את חבריו לשמור על הטוב והיפה. בחיי הצוות והחברה היה דמות מרכזית אשר בוטאה בשקט הנפשי, בדאגה לכל ובחיוך שלא מש מפניו. הוא

נהג להביע דעה בכל נושא ונטל חלק פעיל בכל אירוע. גובהו ומרצו עמדו לו במשחקי הכדורסל, אשר בהם נטל את חלקו ואשר כה אהבם. - לאחרונה, כאשר נודע לו כי הוא יוצא למילואים הוא לא חסך דמי שיחה טלפונית ליחידה כדי לברר מי היוצא מהחבר'ה וכמה שמח בראותו אותם בשנייה. אולם איש לא ידע כי זו דרכו האחרונה - ובכך נותרנו רק עם זכרונות". ההורים קיבלו גם מכתב תנחומים ממפקד היחידה, בו ציין את מסירותו הרבה, התנהגותו ומעשיו הנפלאים, אשר שימשו דוגמא ומופת לכל חיילי היחידה.

לאחר נפילתו הוקם לזכרו מפעל ספורט: טורניר כדוריד נערך על שמו באוניברסיטה העברית בירושלים והקבוצה המנצחת זוכה בגביע נודד על שמו

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 6 שורה: 7 קבר: 7

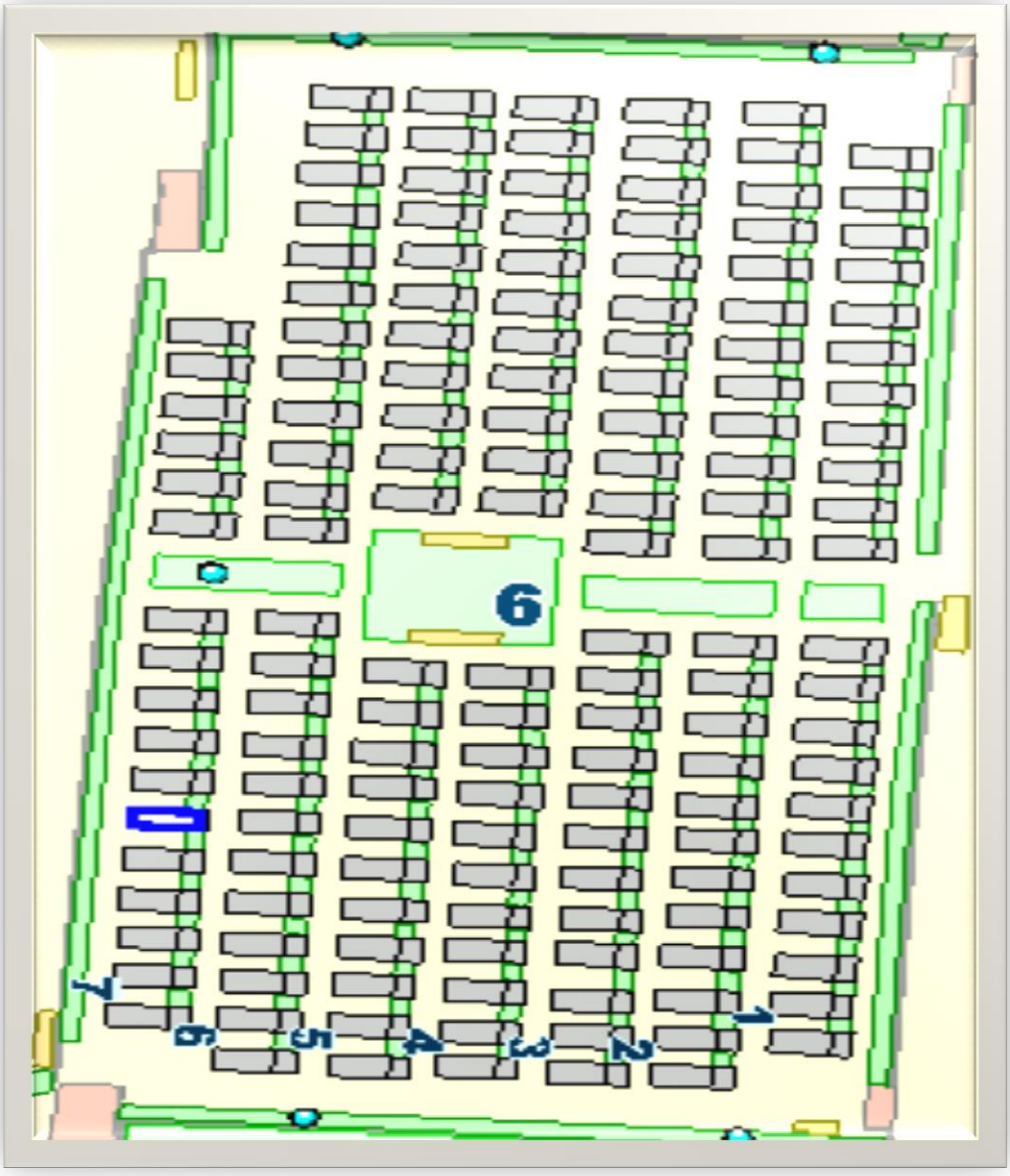

טוראי ונגר עמוס

בן סלביה ושמחה, נולד ביום י"א בחשון תשכ"ג (8.11.1962) בתל-אביב. עמוס למד בבית-הספר "גיבורי ישראל", המשיך את לימודיו בבית-הספר התיכון העירוני ט', ולמד בו שלוש שנים, עד כיתה י"א. את שנת הלימודים האחרונה השלים בבית הספר "רון". בהיותו בן 14 שנים התנדב עמוס לעזור במגן-דוד-אדום, והחל את דרכו כחובש. הוא עבר קורסים רבים והשתלמויות בנושא עזרה ראשונה. כשהתגייס לצה"ל, כבר היה עמוס חובש מיומן ומנוסה.

את רוב זמנו הוא הקדיש לפעילות התנדבותית. מילדות היה עמוס פעיל בתנועת "הצופים". לאחר זמן הוא עבר לתנועת "השומר הצעיר" בשכונת יד-אליהו, והצטרף לגרעין נח"ל "חריש".

עמוס היה בעל נפש רגישה ופיוטית, והוא הביע את רגשותיו בשירים נוגים שבהם גילה כושר ביטוי לרחשי ליבו. הוא שר על בדידות, על רעות, על מלחמה ועל מוות. באחד משיריו, שכתב מחצית השנה לפני מותו, התנבא:

נגמר לי העתיד. משהו שבא אל תוך תודעתי לחש לי את דבר מותי. מתי אבד האני שלי, העבר זרוק אי-שם באחת מפינות חיי, וההווה פשוט לא חי- עבר, נותרו הגוף החי וההשלמה עם המוות.

לפני שהתגייס הרבה עמוס לעסוק בספורט, כדי להגיע לצה"ל בכושר מלא. הוא התגייס בספטמבר 1981, ושירת בנח"ל מוצנח. עמוס עבר אימוני טירונות מפרכים, ובאחד התרגילים נפגעו שתי רגליו. הוא העלים את כאבו, כדי שלא ירחיקו אותו מחבריו המתאמנים.

כשפרצה מלחמת שלום הגליל, היה עמוס עם הכוח שפרץ ללבנון. ביום השלישי של הקרבות, בי"ח בסיוון תשמ"ב (9.6.1982), בעת שיחידתו ביצעה פעולות טיהור בכפר ראשדיה, נפגע עמוס מפגז האויב ונהרג. בן 19 שנים הוא היה במותו.

הוא הובא למנוחות בבית-הקברות הצבאי בחולון. הוא השאיר אחריו הורים ואחות, ואוסף שירים שהספיק לכתוב בחייו הקצרים.

שר הביטחון אריאל שרון כתב עליו במכתב תנחומים למשפחתו: "טוראי עמוס ונגר נתן את חייו למען מולדתו. הוא שירת בגדוד נח"ל מוצנח. הוא היה חייל אמיץ, בעל מוטיבציה ורצון להצליח, נהג לעזור לזולת, בעל נפש פיוטית".

מועצת עיריית תל-אביב העלתה את זכרו בישיבתה אחרי שנפל, ובה אמר ראש העיר שלמה להט: "נזכור את טוראי עמוס ונגר, הנער, המשורר, החייל. חייו הקצרים של איש הנח"ל שנפל, והוא רק

בן 19 שנים, רצופים עשייה ומלאי תוכן. מתנדב מבטן ומלידה, הקדיש עמוס את מרבית זמנו הפנוי לעבודות התנדבות, במסגרת מגן-דוד-אדום. הוא כתב שירים והיה בן ארץ-ישראל היפה, חניך תנועת נוער כל חייו וחבר בגרעין נח"ל, אשר במסגרתו התיישב בנח"ל חריש. הוא קיווה כי לאחר שישתחרר מצה"ל ילך לקיבוץ להיות חקלאי. זה היה חלומו".

בחוברת שיצאה לזכרו העלו חבריו את דמותו, וכן נאספו בה השירים שכתב.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: חולון

חלקה:4 שורה:2 קבר:5

טר"ש זאבי עפרה

בת יוחנן ורחל. נולדה ביום כ"ד בטבת תשי"ט (4.1.1959) בתל- אביב. למדה בבית-הספר היסודי 'גיבורי ישראל' שבעיר, המשיכה וסיימה את לימודיה במגמה ריאלית בבית-הספר התיכון העירוני ט' שבתל-אביב. עפרה היתה תלמיד מוכשרת והצליחה מאוד בלימודים. בנערותה הצטרפה לתנועת-הנוער 'הצופים' וברבות- הימים היתה למדריכה בתנועה. היתה בה בעפרה נטייה חזקה לעזרה סוציאלית והיא אהבה לסייע לילדי-רחוב ולעזור לתלמידים שהתקשו בלימודיהם ללא כל תמורה. היא אהבה ספרות, קראה ספרים רבים ואף כתבה שירים.

עפרה גויסה לצה"ל בדצמבר 1977 והתנדבה לשרת בחיל-האויר. לאחר הטירונות נשלחה לבסיס של חיל-האויר בדרום הארץ. כעבור זמן הועברה למפקדה של חיל-האויר בדרום הארץ, כפקידה. מפקדה מספר: "היא קיבלה לידיה את ניהול המשרד, וכבר מהרגע הראשון הוכיחה את ידיעותיה ואת רצונה לטפל בכול. עפרה לא הסתפקה בסדרים שהונהגו ביחידה ועבדה מעל ומעבר לנדרש. על-פי בקשתה, עמדנו לאפשר לה להשתלם בקורס קצינות".

ביום ד' בטבת תשל"ח (13.12.1977) נפלה עפרה בעת שירותה. הובאה למנוחת-עולמים בבית-העלמין הצבאי שבקרית-שאול. השאירה אחריה הורים, אח ואחות.

במכתב-תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקד-היחידה: "מפקדיה וחבריה של עפרה ז"ל הוקירו אותה על מסירותה לעבודה, על חביבותה ונאמנותה, ועל רצונה להגיש עזרה לכול".

מקום קבורתה

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 13 שורה: 4 קבר: 14

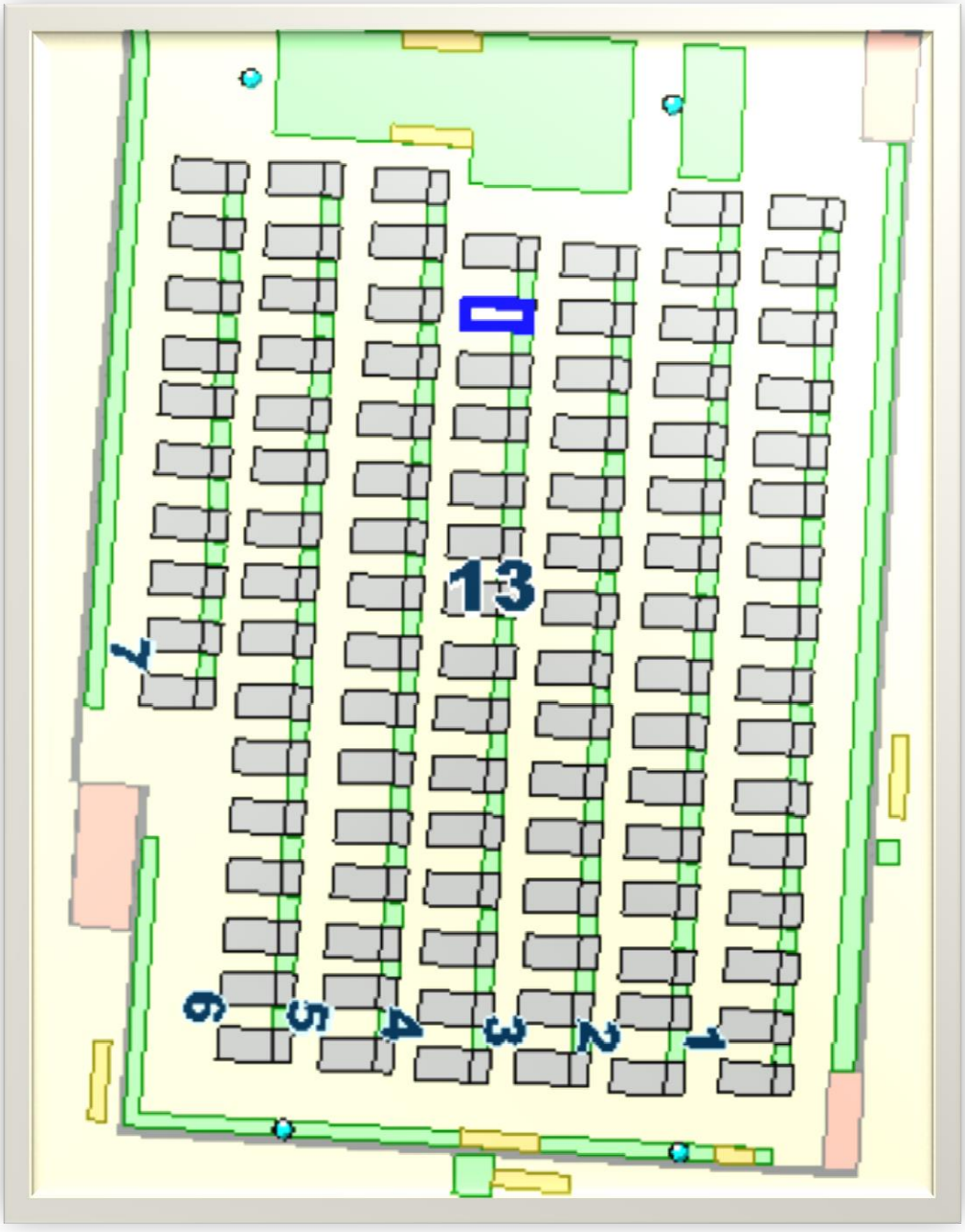

טוראי יגאל ארז

בן שמואל ז"ל (שהיה מראשוני התע"ש במחתרת) ומרים. נולד ביום כ"ה סיוון תש"ט (21.6.1949) בפתח תקוה ולמד בבתי הספר היסודיים "הר נבו" ו"שמעוני" בגבעתיים. אחרי כן למד שנה אחת בבית הספר הטכני "אורט טכניקום" וסיים את לימודיו בבית הספר התיכון העירוני ט' בתל אביב. בתקופת בית הספר היסודי היה חבר "הצופים" ולאחר שהתבגר, הצטרף ל"תנועה המאוחדת" סניף יד אליהו, ובמסגרתה הצטרף לגרעין נח"ל "חורב". הוא ניחן בכישרון מוסיקלי וניגן באקורדיון, במפוחית, בחליל ובגיטרה, ואף היטיב לשיר להנאת המאזינים לו. הוא היטיב גם לצייר בשחור לבן ובצבע ובעזבונו נותרו ציורים רבים, מלאי רגש והבעה. הוא היה תלמיד מעולה וזכה בציונים מרשימים. בתקופת החופש הגדול שבין כיתה י"א לי"ב, השתתף במשלחת נוער שיצאה לחו"ל

מטעם בית הספר. בזכות הישגיו וכישוריו נתבקש לבוא למבדקים לחיל האויר, אך חברותו בגרעין נח"ל קבעה את מסלול חייו.

יגאל התגייס לצה"ל בסוף יולי 1967. אף על פי שהיה יתום מאב ובן יחיד לאמו, התגייס עם חבריו לנח"ל ומשם עבר לנח"ל המוצנח. בזה אחר זה עבר טירונות, קורס צניחה, קורס מפעילי מקלעים פלוגתיים, תקופת תעסוקה ומרדפים בבקעת הירדן ותקופה קצרה בגניגר. משם עבר להיאחזות קליה וממנה - לנחל עוז. יגאל שנא מעשי עוול, אפילו כלפי ערבים. פעם, כשהיה בשיך זואיד (ברצועה), הגיעו ליחידתו חיילים אחדים ש"סחבו" אבטיחים ממקשה של ערבי. יגאל דרש שלא ייכנסו למאהל היחידה בטרם ישלמו לבעל המקשה בעבור האבטיחים, ורק אחר כך הרשה להם להיכנס. תוך כדי תקופת השירות הסוערת והפרועה התכונן בכוחות עצמו לבחינות כניסה לטכניון ועמד בהן בהצלחה. בהמשך דרכו הגיע לקיבוץ אילות ליד אילת. שם מצא שלוות נפש וסיפוק. בקיבוץ התמחה בעיקר בענף גידול התמרים והיה משתתף ב"ימי עיון" לדקלאים בכל הארץ. הוא הרבה לצלול בים אילת הכחול, לשחות ולצייר. כן היה חבר בחוג לריקוד אמנותי בקיבוץ. לאחר שנתיים בקיבוץ החל עוד הפעם - להתלבט. האם להמשיך בלימודים גבוהים והיכן? האם ילך ללמוד אמנות ב"בצלאל" בירושלים, או ארכיטקטורה בטכניון. אז נקרא לתקופת שירות מילואים. ביום כ"ו באדר ב' תשל"ג (29.3.1973) נפל יגאל בעת מילוי תפקידו והובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול. הניח אם ואחות.

מפקד יחידתו כתב במכתב תנחומים למשפחה: "הננו עומדים דום על קברו של בנך יגאל ז"ל, שנפל בעת מילוי תפקידו, בשעת אימון בזחל"ם במסגרת פלוגתו. למרות כל אמצעי הזהירות שנקטנו נפגע יגאל מכדור תועה בצווארו פגיעה קטלנית. יגאל היה חייל מעולה ומנוסה, אהוב ומקובל על חבריו

ומפקדיו". חברו נוני כתב עליו: "יגאל חי בתוך עולם יפה ופשוט של שדות ושמש ועבודה, הנעשית בכל הלב והגוף, ורגשות ומוסיקה והמון ים, וכל השאר לא היה חשוב. לא לימודים, לא עתיד כלכלי, לא חברה - כלום".

משפחתו הוציאה לאור לזכרו ספר זיכרון הנושא את שמו, ובו דברים עליו ולזכרו וציורים רבים מעיזבונו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 12 שורה: 6 קבר: 4

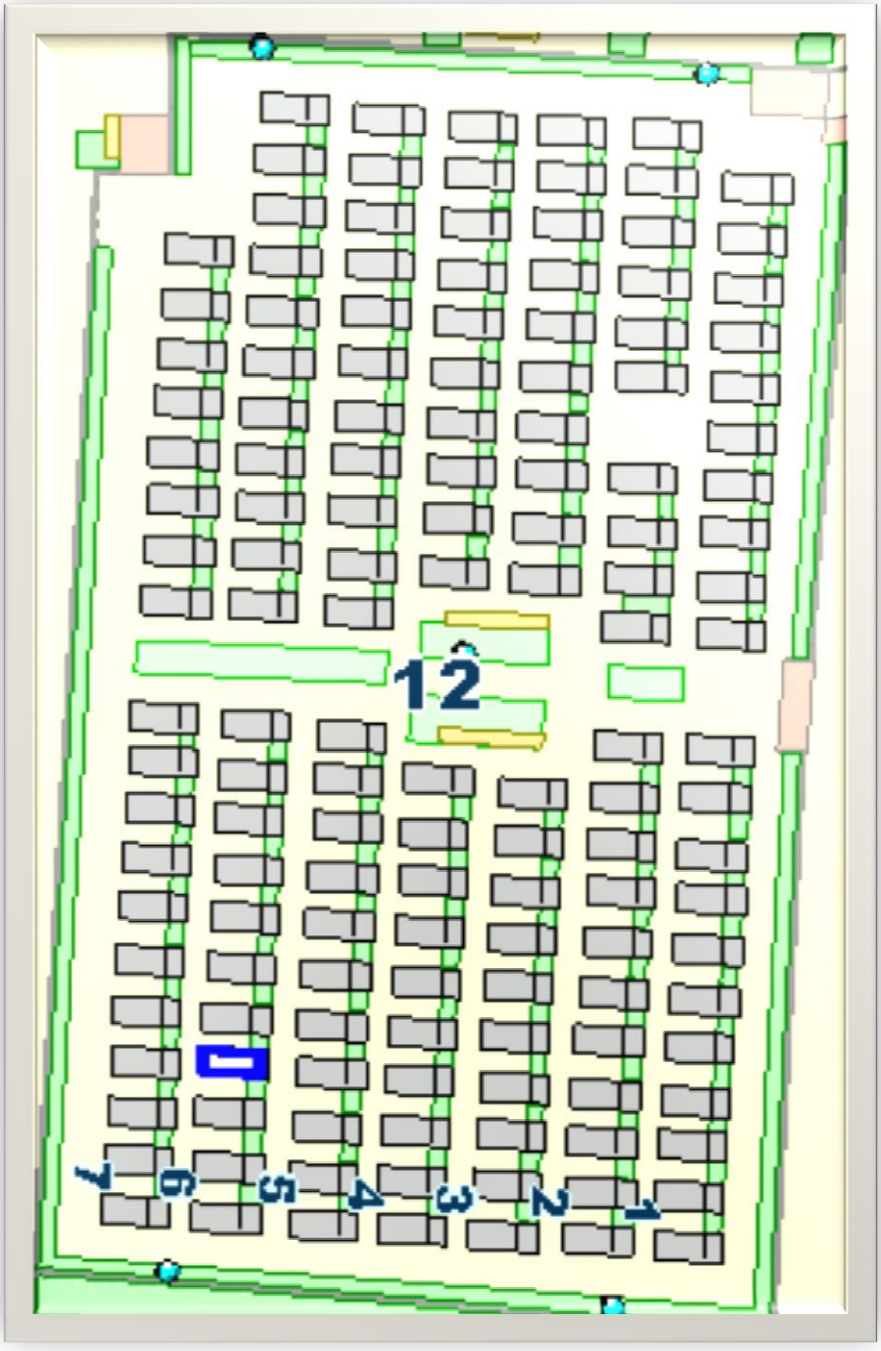

סרן אילון (פסטרנק) חיים

חיים, בן רות ובנימין-זאב, נולד ביום י"ז בשבט תש"ט (16.2.1949) בתל-אביב. ב-1939, ערב פרוץ מלחמת העולם, עלה אביו ארצה באניית המעפילים "פאריטה" (שעלתה על שרטון מול חוף תל-אביב) ואמו עלתה מפולין במסגרת "עלית הנוער" והייתה פעילה במחתרת האצ"ל. חיים החל את לימודיו בבית-ספר יסודי-דתי ביפו. כעבור שנה עקרה המשפחה לשיכון צבא-הקבע בקרית שלום ושם סיים את לימודיו היסודיים בבית-הספר על-שם רמז. חיים המשיך בלימודיו בבית-הספר התיכון-עירוני ט' וסיים אותם בממוצע-ציונים גבוה. בן עשר היה כאשר הצטרף לתנועת "הצופים" וכעבור שנים אחדות היה למדריך בה. תחביבו העיקרי היה פריטה על גיטרה והוא הקדיש לו את רוב זמנו הפנוי. חיים היה עלם תמיר ונאה, עליז ושמח בחלקו. הוא היה קשור מאוד למשפחתו והתמסר במיוחד לאחיו הצעיר, אהרן, ונהג להדריך אותו תמיד בדרכי החיים.

חיים גויס לצה"ל בסוף אוגוסט 1966, לאחר שנדחתה בקשתו להתקבל לעתודה האקדמית, והתנדב לחיל השריון. לאחר סיום הטירונות השתלם במקצועות הטנק (היה תותחן מצטיין ומש"ק מעולה) והשלים בהצלחה קורס מפקדי טנקים. אחרי שסיים קורס קציני אג"מ וקורס קציני שריון (בציונים מעולים), נשלח לשרת בחטיבה 7. תחילה שימש מפקד מחלקת-טנקים וכעבור זמן לא רב מונה קצין-מבצעים בגדוד שריון. חיים היה אחראי ומסור לתפקידו, מקובל על מפקדיו ועל פקודיו.

לאחר שלוש שנים שוחרר מהשירות הסדיר. מאמציו להתקבל לבית-הספר לרפואה שליד אוניברסיטת תל-אביב (עקב המספר המועט של מקומות) נכשלו וחיים נאלץ לנסוע לבולוניה שבאיטליה וללמוד שם. שלוש שנים עשה בבולוניה והיה בין התלמידים המצטיינים. חיים היה דמות מרכזית בקרב בני המושבה הישראלית בעיר וכולם העריצוהו. אך לא הם בלבד; בזכות מאור-פניו ויחסו הלבבי לבריות, קנה לו מעריצים רבים גם מקרב התלמידים הזרים. באותה תקופה הרבה לכתוב מכתבים הביתה ושיתף את בני משפחתו בכל החוויות והמאורעות שעברו עליו. מקץ שלוש שנים חזר ארצה והגיש בקשה להתקבל להמשך הלימודים בתל-אביב. בזכות ציוניו הטובים נענתה בקשתו והוא התקבל. באותה תקופה של חייו הרבה לשחק בטניס והיה שחקן מן המניין באגודת "הפועל" תל-אביב. במשך שנות הלימודים הרביעית והחמישית עבד בבית החולים "איכילוב" (במחלקה הפתולוגית) וביחידה לטיפול נמרץ בחולי-לב של בית-החולים "בילינסון". חיים התמסר כולו לעבודה והשקיע בה את כל נפשו. רופאי המחלקות שעבד בהן לא חסכו שבחים מפיהם, בדברם על עבודתו. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים התגייסו רבים מחבריו-ללימודים לחיל הרפואה, אולם חיים, שהיה משוכנע כי בחיל השריון יטיב לשרת את מולדתו, התעקש ודרש במפגיע, שיצרפו אותו ליחידתו הקודמת. חיים הוצב לחטיבה 7, שעמדה מול מתקפת הסורים ברמת-הגולן. חבריו לנשק יודעים לספר כיצד חיים, שהיה מבוגר מרוב חייליו, דאג לכל מחסוריהם, ידע לחלצם ממועקות-קרב ולא פעם, בעתות רגיעה בקרב, פשט מעליו את מדי הלוחם, עטה

חלוק של רופא וטיפל בפצועי היחידה. ביום כ"ג בתשרי תשל"ד (19.10.1973), נפל סגן חיים בקרב ברמת-הגולן, ליד הכפר אל עבס. טיל שנורה על-ידי הסורים פגע בו שעה שעמד חשוף בטנק. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין הצבאי בקרית-שאול. השאיר אחריו הורים ואח.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה, כתב קצין רפואה ראשי, תא"ל קורדובה: "אנחנו מרגישים שאיבדנו חבר, שבחר בחייו את הדרך המובילה למטרה נעלה והיא הצלת חיי-אדם. אך בטרם סיים את לימודיו, ראה כי חייב הוא להקדיש למדינה את הידע אשר רכש בשריון. לכן התנדב ליחידה בה בחר. אנחנו מצטרפים לכאבכם על אובדן בנכם היקר, אשר הקריב את חייו לטובת הזולת ולטובת עמו כולו".

כתבה על לחימתו ועל נפילתו התפרסמה ב"מעריב", ביום ד' באייר תשל"ד(26.4.1974).

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 5 שורה: 7 קבר: 7

רס"ל נפתלי ליאור

בנם הבכור של שרה ומשה, אח לענת, שי וברק. נולד בבית החולים "הקריה" שבתל אביב, ביום ט' באב תשל"ב (20.7.1972).

שובב לא קטן היה ליאור בשנות חייו הראשונות, אך ככל שהתבגר הפך לילד שקט ומופנם. הפרש הגילים בינו לבין אחיו הצעירים ממנו, ענת ושי, היה קטן, והשלושה גדלו כשלישייה - שיחקו יחד והיו קשורים מאוד זה לזה.

ליאור גדל והתחנך בתל אביב. הוא החל את לימודיו בבית הספר היסודי "גיבורי ישראל", וסיימם בבית הספר התיכון "עירוני ט'", שם למד בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה. הוא אהב מאוד ללמוד, לקרוא ולהעשיר את ידיעותיו, וניכר בחוכמתו הרבה. במהלך לימודיו בתיכון נבחר עם עוד כשלושים תלמידים מחוננים לפרויקט שיזם איש החינוך פרופ' משה סמילנסקי, ובמסגרתו, היו התלמידים נפגשים מדי יום שישי, ולומדים יחד.

רדיפת הצדק, אהבת האמת, היושר וההגינות היו מתכונותיו הבולטות של ליאור. ליאור סלד משקרים, ולעולם לא היה מוכן לשקר למען אחרים. כבר כשהיה בן שלוש, כשמצא בגן השעשועים דמות כלבלב מזכוכית ואביו הציע כי ישמור אותה לעצמו, עמד ליאור בתוקף על כך כי תוחזר לבעליה.

ליאור חובב תשבצים נלהב, וכשאחרים היו "נתקעים" עם הגדרות מסובכות, היה זה ליאור שמצא מיד את הפתרון. ליאור גם אהב מאוד מחשבים, ורבות משעות הפנאי שלו הוקדשו למחשב.

אף שהיה שקט ולא הרבה לשתף אחרים במתחולל בנפשו פנימה, היה ליאור אדם חברותי ואהוב. חבריו מספרים על ליבו הרחב, על נאמנותו הבלתי מתפשרת ועל נכונותו לסייע ולתת יד בכל עת. אך יותר מכול היה ליאור ילד של בית, ילד משפחתי מאוד, מכבד את הוריו ויודע להעריך את כל אשר נעשה למענו. כך, למשל, כשהיה ליאור מסיים לאכול הקפיד לומר תודה, ולא קיבל דבר כמובן מאליו.

אירוע בר המצווה של ליאור שנחגג במשותף עם בת המצווה של אחותו ענת, זכור כאחד האירועים המרגשים והמיוחדים ביותר בחיי המשפחה. שמחה כפולה ומכופלת הייתה זו, והותירה חותם בלב רבים מהמשתתפים.

בהתבגרו הפך ליאור לעלם חמודות גבוה ונאה. סדר וניקיון היו חשובים לו עד מאוד, והדבר ניכר הן בהופעתו המוקפדת, והן בדרך שבה התייחס לחפציו ולסביבתו. בן חמש-עשרה היה כשנולד אחיו הצעיר

ברק, בן הזקונים. ליאור קיבלו באהבה רבה ובחיבוק גדול, ויחד עם אחיו טיפח אותו והרעיף עליו חום ופינוקים.

כחמישה חודשים נותרו לליאור מיום שסיים את לימודיו ועד למועד גיוסו. הוא ניצל היטב את הזמן והחל לעבוד בבנק "משכן". ראשית דרכו בבנק הייתה בארכיון, ורבה הייתה התועלת שהביא והסדר שהשליט במקום.

עם גיוסו לצה"ל, ב-19.11.1990, הוצב ליאור בחיל השריון. פטריוט אמיתי היה, וחש גאווה רבה על הזכות שניתנה לו לתרום את חלקו להגנת מדינתו האהובה. כשנשאל מדוע בחר בשירות קרבי, ענה – "אם אנחנו לא נשמור על המדינה, מי ישמור עליה?".

בחורף 1993 השתחרר ליאור משירות סדיר ושב לעבוד בבנק "משכן". עשר שנים עבד בבנק, שעות רבות בכל יום, והתקדם בסולם התפקידים. ליאור נחשב כאחד העובדים האחראים והמסורים שבבנק, וכאות הערכה העניקו לו מעבידיו מלגה ללימודי התואר הראשון והשני שאותם עשה ליאור בחוגים לכלכלה ומינהל.

בשנה וחצי האחרונות לחייו היה ליאור צמוד לחברתו אדווה. בכל ליבו אהב אותה, ותכנן להתחתן עימה. אהבה נוספת הייתה לליאור והיא אופנועים. רב היה חששם של ההורים כשרכש אופנוע כבד אך ליאור לא היה מוכן להיפרד מהאופנוע, ושב והרגיע את הוריו כי אל להם לדאוג.

במהלך השנים נקרא ליאור לתקופות מילואים ממושכות. הוא אהב מאוד את חבריו ליחידה ותמיד יצא ברצון. יציאתו לשירות המילואים האחרון הייתה מלווה במועקה, אך ליאור לא ניסה לדחות את המילואים או לבטלם מתוך המחויבות שחש ובשל אי הרצון לפגוע באדם אחר, שיצטרך לצאת במקומו. ב-27.1.2003 חויל ליאור והצטרף לגדודו. משירות מילואים זה, לא שב.

ליאור נפל ביום א' באדר א' תשס"ג (3.2.2003) בפעילות מבצעית בשומרון. לפנות בוקר, באזור ברוכין הסמוך ליישוב עלי זהב, נהג ליאור בג'יפ "סופה", במהלך פעילות שגרתית. מסיבה בלתי ברורה התהפך הג'יפ, וליאור נהרג במקום. שלושת חבריו שהיו עימו בג'יפ נפצעו. אחד מהם, רב-סמל (במיל') ניר פישר, שנפצע אנושות, נפטר מפצעיו יומיים לאחר התאונה.

ליאור הובא למנוחות בבית העלמין הצבאי שבחולון. הניח אחריו הורים, אחות ושני אחים. לאחר נפילתו הועלה לדרגת רב-סמל.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: חולון

חלקה: 8 שורה: 4 קבר: 17

סגן וייסמן ישעיהו (שי)

בן יצחק ודבורה. נולד ביום י"ד באב תש"ה (24.7.1945) בקרמינה שברוסיה. משפחתו עלתה ארצה בשנת 1949. הוא למד בבית הספר היסודי "אילון" (בו "קפץ" כיתה) ובבית הספר התיכון העירוני ט' בתל-אביב. כשלמד בבית הספר התיכון, היה חבר בתנועת "הצופים".

שני תחביבים עיקריים היו לו: הצילום ואוסף הבולים. מלבד טיולים בשעות הפנאי, נגינה במפוחית פה והאזנה לאופרות, היה משתתף בחוג הדרמטי בבית הספר התיכון. לאחר שסיים את לימודיו בבית הספר התיכון החל את לימודיו בטכניון העברי בחיפה.

בסוף אוגוסט 1963 גוייס לצה"ל והוצב לחיל ההנדסה, אך המשיך את לימודיו במסגרת העתודה האקדמית. תארו הראשון (מהנדס אזרחי) הוענק לו בהיותו בן 21. עם סיום לימודיו בטכניון נשלח, במסגרת חילופי סטודנטים, לנורווגיה ובעיירה ויק עבד על תכנון סכר, יחד עם מהנדסים מקומיים, אשר עמם יצר קשרי ידידות. בתקופת שירותו הצבאי היה ישעיהו חייל מצויין והתבלט כחבר למופת. חודשיים לאחר גמר שירותו הסדיר נקרא לשירות מילואים פעיל. ביום כ"ב בסיון תש"ל (26.6.1970), נפל סגן שי על גדות התעלה בתקיפת מטוסים מצריים. הניח אם ואחות.

מנהל בית הספר כתב, לאחר נפילתו, רשימה ובה אמר כדברים האלה: "רבות אני זוכר בך ורואה את עיני התכלת הנוצצות, שפתיך המחייכות ואת הופעתך ללא רבב. יודע אני שבאלה אני נזכר מפני שסמל הם לפנימיותך, ליושרך, לטוהר המידות ולאהבת הבריות ולהליכותיך הנעימות. על אף חייך הקצרים, רישומך בתוכנו עמוק, בבית הספר, כסטודנט מצליח, כבעל מקצוע מעולה, כאדם בחברה וכגיבור מתנדב. זו הטרגדיה של עם ישראל שדמויות כמוך לא זכו לחיי יצירה ושלום ולהקמת בית משלהם". מפקד יחידתו כתב עליו: "הרביתי לעבוד עם ישעיהו במגע יומיומי וכל אותן שיחות ארוכות שניהלנו עדיין חרותות עמוק בזכרוני. נגד עיניו עמדה תמיד המשימה לתרום לקידום הנושאים הרבים שאנו מופקדים עליהם ולפיתוחם והוא הקדיש הרבה זמן ומחשבה לרעיונות חדשים ומקוריים שהיו מיוחדים לו. ברוב המקרים, כשהועמדו לפני בעיות בלתי שגרתיות נעזרתי בו במציאת פתרונות ויכולתי להיות סמוך ובטוח שאמנם נמצא את הדרך הטובה ביותר לביצוע התכניות. כשהוטל עלינו לבצע עבודות בינוי מורכבות במצעד יום העצמאות תשכ"ח, לא היה לי כל ספק בכך שאת המשימה יש להטיל על ישעיהו והוא, במרצו, שקידתו ודבקותו יבצע זאת על הצד הטוב יותר. לעולם לא נוכל לשכוח את ישעיהו הנבון והמסודר, ישעיהו האחראי והקפדן, ישעיהו בעל היזמה, המרץ והשקט הפנימי, ישעיהו הטוב, המסור והחברותי, ישעיהו שבשמו נתן תמיד ישועה ועצה טובה לכל נזקק". מפקד ההנדסה הפיקודי אמר דברי הספד על ישעיהו בשם חבריו, מפקדיו ופקודיו, ובין דבריו אמר: "הייתי מפקדך כמעט כל תקופת שירותך הסדיר בבקעת הירדן ראיתי בסיורים הנדסיים, בהכשרות דרכים ובעבודות הביצורים את תרומתך לביסוס הקו בבקעת הירדן. עבדנו יחד על הכנת המצעד המפואר בירושלים בשנת העשרים של

מדינת ישראל. היית מרכז אחד התכנונים הגדולים בשטח הבניה המבוצע בפיקוד המרכז. ראינו אותך ביחידה כקצין מוכשר רבגוני, המוכן לבצע כל משימה, כקצין העומד על עקרונות של צדק ולא נרתע מקשיים בדרך. היית חביב במידה שווה על מפקדיך, על פקודיך ועל העובדים האזרחיים שהיית קשור אתם. אך סיימת את השירות הסדיר שלך וכבר יצאת עם יחידת המילואים שלך למשימות מבצעיות. הלכת במרץ האופייני לך והנה מצטרף אתה לחבורת הלוחמים שבמחיר חייהם מאפשרים לעם היהודי קיום במדינת ישראל. גורל עמנו לתת קרבנות בנפש בכל הדורות וגם בדור שלנו אנו כפופים לגורל זה. חבריך לנשק נושאים זכרונך בלבנו ומצדיעים לך בכבוד". קצין הנדסה ראשי כתב למשפחה: "הזדמן לי לעמוד מקרוב על אישיותו של ישעיהו הקצין, כאדם וכמהנדס. - - - לעיני היה נראה צעיר מגילו, שהצטיין בתכונות אופי יפות. צורתו הנאה, הופעתו המסודרת ונימוסיו יצרו סביבו אוירה טובה של יחסים אישיים. הוא ידע להאזין בסבלנות וללא חשש להביע את דעותיו העצמאיות והמקוריות ועם זאת היה ממושמע והוציא אל הפועל פקודות והוראות. למרות שלא היה מנוסה בפיקוד על אנשים, יצא להוביל אותם אל משימות ובדרכו שלו מצא שפה משותפת ומשכנעת עם פקודיו. ישעיהו נהרג בהתקפת אויר, שעה שרץ להזעיק חייל אל מחסה". דיקן בית הספר ללימודי מוסמכים של הטכניון כתב להוריו מכתב תנחומים אחרי נפלו ובין יתר דבריו ציין את ישעיהו כסטודנט טוב "שצבר בהצלחה את מרבית נקודותיו לקראת התואר מגיסטר בתנאים קשים במיוחד, תוך שירותו הסדיר בצה"ל". ואמנם, אף הכין עבודת מחקר לתואר השני, אך לדאבון לב קיבל את התואר לאחר מותו. אחד מחבריו כתב למשפחה: "הכרתיו לפני שנים אחדות בעת שירותנו בצה"ל - - - התרשמתי מאישיותו הקורנת, מחיוכו הנעים וממידותיו הטובות - - - הערכתיו מאוד כאדם טוב, בעל מידות נאות ונעים הליכות, שהשהייה בחברתו הייתה לשמחה".

אחרי נפילתו הוציאו המשפחה ומשפחת אשר ויחידתו הצבאית, ספר לזכרו; פינה לזכרו (וגם תמונה שלו) הוקדשה בספרייה של חיל ההנדסה; גם בבית הכנסת "שבטי ישראל" שברמת גן הונצח שמו של ישעיהו; לזכרו הוצאה לאור חוברת "ליקוטי שיחות" על ידי כפר חב"ד; בחוברת "המהנדס" של אוגוסט 1970 שהוצאה על ידי הסתדרות המהנדסים, נדפסה כתבה לזכרו; כן הועלה זכרו בחוברת יולי 1970 של "בית הטכניון", בטאונו הפנימי של המכון הטכנולוגי לישראל; אלבום לזכרו - בשפה האנגלית - הוצא ע"י הקהילה היהודית בדטרויט, ארה"ב והועבר לספרייה הלאומית בוושינגטון; במסגרת ההנצחות לזכרו נקבע חדר מחקר קבוע בבניין לתעבורה שבטכניון, אשר ישעיהו היה בין הראשונים בפקולטה זו בטכניון; הדרך בבקעת הירדן, בין שכם ליריחו, נקראת "מעלה שי" ולצדה הוקמה אנדרטה; כן הוכנס ספר תורה לזכרו ולזכר אביו, יצחק ז"ל (שנפטר זמן מה לאחר מות ישעיהו) בכפר חב"ד בבית שזר; הודפס גם ספר, המכיל את מחקרו של ישעיהו לתואר השני, שהופץ בארץ ובחו"ל.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 6 שורה: 4 קבר: 19

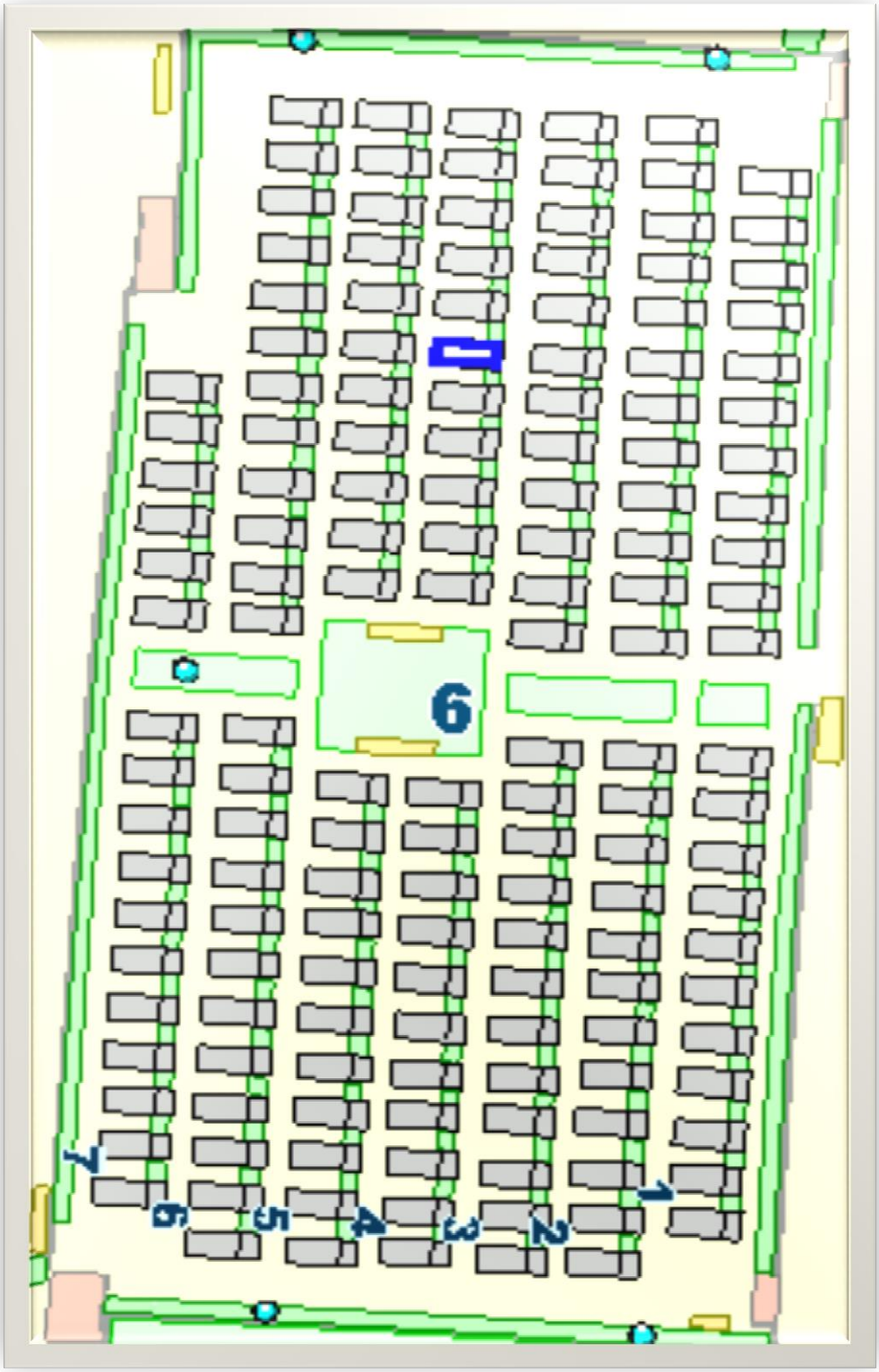

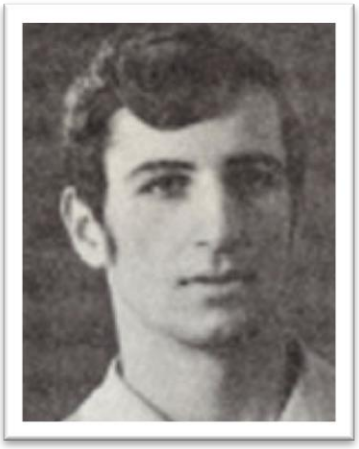

רס"ל הרשקוביץ יוסף

יוסף, בן צפורה ויצחק, נולד ביום כ"ו בכסלו תשי"ג (14.12.1952) בתל-אביב ולמד בבית-הספר היסודי "גיבורי ישראל" ובבית-הספר "התיכון-עירוני ט" בתל-אביב. יוסף היה פעיל בתנועת הצופים בתל-אביב, תחילה כחניך ואחרי-כן כמדריך לחניכים צעירים. הוא היה נער חברותי, מוקף תמיד ידידים וחברים, שעם רבים מהם שמר על קשרים הדוקים גם בעת שירותו בצבא. בני משפחתו ומוריו העידו עליו שהיה נער צנוע, ועם זה גלוי ואוהב אמת, שלא נרתע מעולם מהבעת דעותיו. בשנות לימודיו בבית-הספר התיכון היה יוסף תלמיד טוב ועמל רבות לזכות בציונים גבוהים, כדי שיוכל להמשיך בלימודים במוסד אקדמי.

יוסף גויס לצה"ל בראשית ינואר 1971 והוצב לחיל השריון. הוא היה איש צוות בטנק "פטון" ועבר קורס מפקדי טנקים. ביחידתו היה חייל מצטיין, אהוב על מפקדיו ועל חייליו והגיע לדרגת סמל-ראשון. את רוב תקופת שירותו עשה בקו התעלה, וכשהיה למפקד טנק, נחשב לאחד מטובי המפקדים בפלוגתו. בחופשותיו הרבה יוסף לעשות בחברת בני משפחתו וחבריו מתקופת הלימודים. הוא היה מסור מאוד להוריו ויחד עמם טווה תכניות לגבי העבודה אחרי השחרור ולגבי הלימודים באוניברסיטה. בפלוגת הטנקים שלו היה יוסף, שכונה בפי חבריו הרשקו, מוקד חברתי וכולם בקשו את קרבתו, בזכות חביבותו, טוב לבו וההומור שלו. במלחמת יום הכיפורים היה יוסף מפקד טנק בעוצבת שריון, שלחמה בגזרה הדרומית של תעלת סואץ. חבריו שפעלו בטנקים לידו זוכרים את התנהגותו המופתית ואת קור רוחו. בתחילת הקרבות נפגעה כנף הטנק שלו מפגז, והוא דיווח על כך בשקט ובקור רוח והמשיך במשימתו. בהפוגות הקצרות בלחימה, ידע להפיח באנשי הצוות שלו ובחבריו שלווה וביטחון וכך הפיג את מתח הקרב. בשבוע הראשון למלחמה השתתף יוסף בקרבות הבלימה הקשים בדרום תעלת-סואץ. ביום ט"ז בתשרי תשל"ד (12.10.1973), נפגע ונהרג מפגיעת פגז בטנק שלו, בקרב הבלימה נגד המצרים בציר המיתלה. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין בקרית-שאול. השאיר אחריו הורים ואח. לאחר נופלו הועלה לדרגת רב-סמל, והוענק לו ציון לשבח מטעם מפקד האוגדה, על גילוי אומץ לב ודוגמה אישית;וכך תואר המעשה בתעודת הצל"ש: "במלחמת יום-הכיפורים לחם רס"ל יוסף הרשקוביץ ז"ל בתפקיד סמל מחלקת טנקים בחזית סיני. במהלך קרבות הבלימה הסתער רס"ל יוסף הרשקוביץ ז"ל בראש הפלוגה על כוחות שריון של האויב באזור המיתלה, וגרם לאויב אבידות רבות. ביום ה-12 באוקטובר 1973, בעת הסתערות על יעד שולט, נפגע רס"ל יוסף הרשקוביץ ז"ל ונפל. במעשיו אלה גילה רס"ל יוסף הרשקוביץ ז"ל אומץ לב ודוגמה אישית".

מוריו בבית הספר, חברים לעבודה של הוריו וחבריו ליחידה כתבו שירים ודברי הערכה לדמותו של יוסף.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 5 שורה: 1 קבר: 16

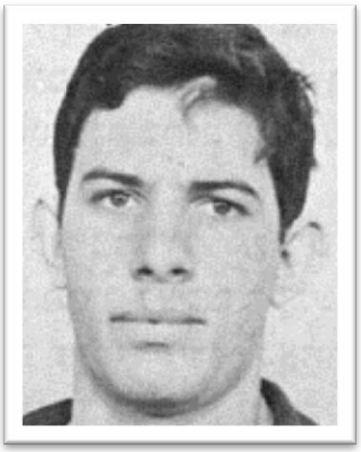

סמל וויטסון פאול

בן הרי ורימה. נולד ביום ו' בתשרי תשט"ז (22.9.1955) בדרום- אפריקה. עלה ארצה עם משפחתו בשנת תשכ"א. את לימודיו היסודיים השלים בבית-הספר היסודי שבסביון. אחרי-כן השלים את לימודיו התיכוניים בבית-הספר עירוני ט' שביד-אליהו, במגמה ריאלית. היה חובב מוסיקה, ניגן בגיטרה. אהב את השיט והתחיל לבנות סירה (אחיו הצעיר השלים בנייתה לאחר נפילתו).

פאול גויס לצה"ל בראשית נובמבר 1973 והוצב לחיל-השריון. לאחר הטירונות מונה לתפקיד נהג-טנק, ועם השלמת קורס מקצועות-טנק היה פאול תותחן-טנק. לאחר-מכן השתלם בקורס צמ"פ, ולאחריו בקורס-קמ"ט, ובסיומו מונה למש"ק-טנק. בהמשך שירותו מונה פעול גם כמפקד-טנק והמשיך לשרת כמדריך. בתפקידו זה הוענקה לו דרגת סמל. היה מחונן, פופולרי וחברותי.

ביום ט' בשבט תשל"ה (21.1.1975) נפל פאול במילוי תפקידו, לאחר שנפגע, חמישה ימים קודם-לכן, התאונה שארעה באזור סיני, כשפיקד על טנק כמדריך. ביום התאונה נאמר לו שהוא ייצג את יחידתו בפני הנשיא ביום העצמאות. הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין שבסביון. השאיר אחריו הורים, אח ואחות.

במכתב-תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקדו: "הוא שאף תמיד לשלמות, להגיע אל הטוב ביותר... פאול סלל את דרכו בגדוד בצנעה, בעבודה רבה ובנכונות אין-קץ..."

מקום קבורתו

בית העלמין (חלקה צבאית): סביון

חלקה-צבאית:1 שורה:1 קבר:3

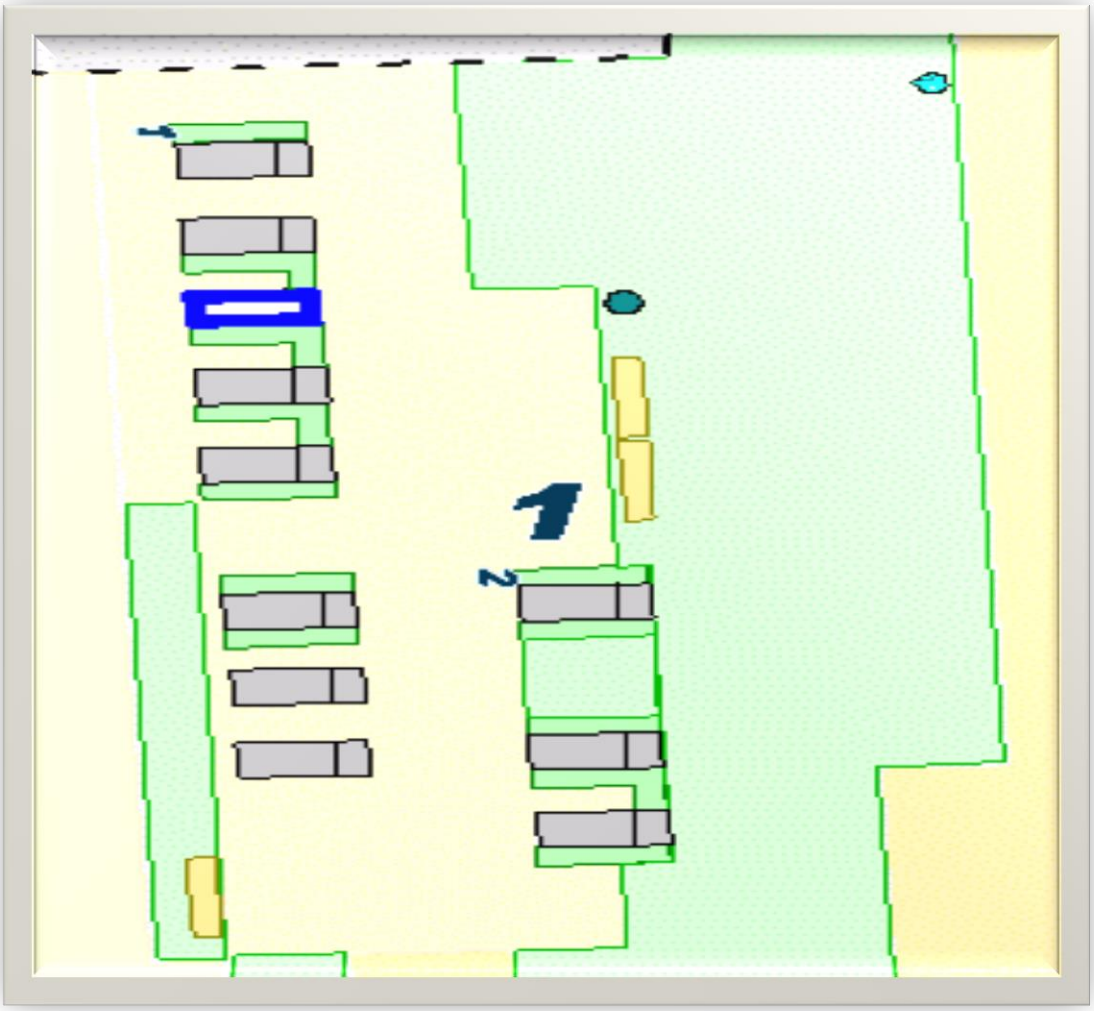

טר"ש טורביץ יוסף (יוסי)

בנם בכורם של נחום ובתיה. נולד ביום ג' באדר א' תשי"א (9.2.1951) בתל אביב. למד בבית הספר היסודי "הגליל" ובבית הספר התיכון העירוני ט'. לדברי מחנכו בבית הספר היסודי היה הוא בעל משמעת עצמית לא רגילה, דייקנות מפליאה ומסירות ללא גבול. המשמעת נבעה אצלו מעצמו ומהכרתו, ללא כפייה חיצונית וללא הטלת מרות. דייקנותו (בייחוד בכתב ידו) עוררה התפעלות וכמוה גם מסירותו, כי היה מוכן תמיד להתנדב ולמלא כל תפקיד שהוטל עליו. מורו בבית הספר התיכון העיד עליו כי היה משהו במבטו, שהיה בו כדי להרגיע ואותו חיוך, שהיה נסוך תמיד על שפתיו, היה כולו תום וטוב לב. מורו זה כתב שיוסף לא היה תלמיד שביקש להתבלט בהצבעה ובתשובותיו ללא הצבעה. כן לא נהג יוהרה כלפי חבריו לספסל הלימודים ולא היה בו שמץ של צעקנות ורעשנות. התנהגותו הייתה תמיד שלווה ומכובדת והליכותיו נעימות עם חבריו ועם מוריו. מעולם לא התלונן על קיפוח כלשהו בציוניו, ולא מפני שלא החשיב את הציונים, אלא משום שלא היה קטנוני. יוסף ידע תמיד לבוא לעזרת הזולת ובמלחמת ששת הימים עזר בחלוקת הדואר ובחפירת עמדות נגד מטוסים.

במחצית אוגוסט 1969 גויס יוסף לצה"ל והוצב לחיל התותחנים. הוא עבר בהצלחה קורסים בחיל זה וביניהם קורס לתותחנות נגד מטוסים. הוא נשלח למבדקי קצונה, שאותם עבר בהצלחה רבה וכהכנה לקורס קצינים נשלח לקורס מ"כ. ביום כ"ו בניסן תש"ל (2.5.1970), יצאה מחלקתו למרדף אחר מחבלים באיזור רמת דלתון שבגליל העליון ובהיתקלות זו נפל בקרב למרגלות אביתר. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בקרית שאול.

מפקדו כתב להוריו: "מראשית שירותו עקבתי בהתעניינות ובסיפוק אחרי שלבי צמיחתו בצבא - מן היום בו החל את שירותו כטירון ועד ליציאתו לתפקיד האחרון. למרות שהיה בחור שקט וטוב התבלט יוסף בין חבריו והיה אהוד עליהם מאוד. הוא היה מבצע את המשימות שהוטלו עליו במחשבה צלולה ובשלמות מלאה. שאיפתו היתה להיות קצין בצה"ל, בחיל אשר בו שירת אביו ולהידמות לו. לכולנו זכור כיצד חזר מביתו ליחידה עם חום כדי לא להחמיץ יציאה לאימונים בשדה ומסירותו למשימה סחפה את חבריו אחריו. בשיחה אישית שאלתי אם ירצה להישאר ביחידה בתפקידי הדרכה והוא סירב, כי שאף להצטרף ללוחמים בקווים ושם למלא את המוטל עליו".

חבריו בשיכון נוה צה"ל ערכו חוברת לזכרו בשם "יוסי"; כן הוקמה בשיכון אנדרטה לזכרו ולזכר חיילי השיכון שנפלו; בבית הספר התיכון הוקמה אנדרטה לזכרו ולזכר חבריו, בוגרי בית הספר שנפלו במערכות ישראל.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 6 שורה: 3 קבר: 15

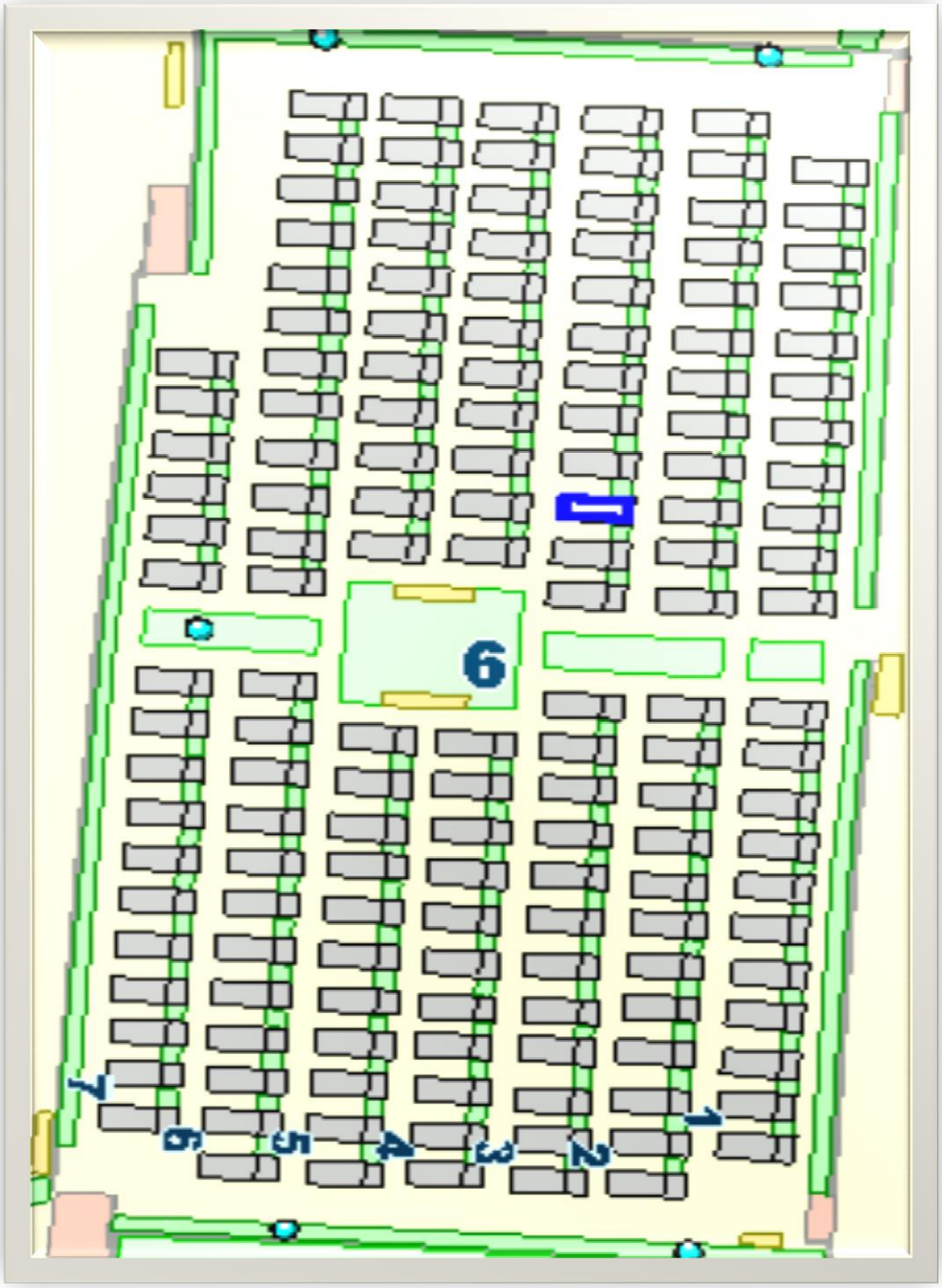

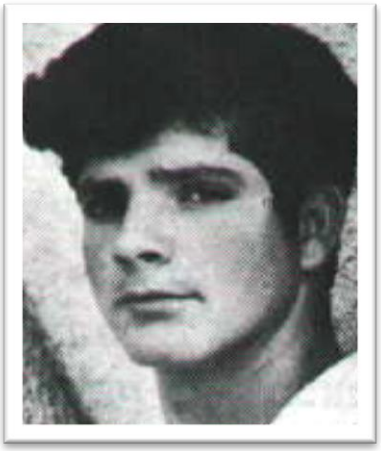

סמל וגלר שמואל
אמנון

בן אלפרד ואסתר. נולד ביום כ"ג באייר תש"ט (22.5.1949) ברחובות. כשהיה בן חמש עברה משפחתו לתל-אביב. הוא למד בבית-הספר היסודי על שם הס ובבית-הספר התיכון העירוני ט' ביד-אליהו. היה פעיל בחיי החברה בבית-הספר ובשנת 1966 נבחר כחבר במשלחת בית-ספרו, שנסעה לדרום איטליה, לספרד ולצרפת.

גויס לצה"ל באוגוסט 1967 והתנדב לשרת בחיל האויר. עשרה חודשים עשה בקורס טיס ולאחר מכן המשיך לשרת בסיני. שאיפתו הגדולה הייתה לנסוע לארצות הברית לאחר שירותו: להשתלם שם בשפה האנגלית במשך שנה ולאחר מכן לחזור ארצה וללמוד באחד מבתי-הספר הגבוהים בישראל את תולדות האמנות או את אמנות הצילום המדעי. שני אלה עניינו אותו מאוד. מצד אחד העריץ את העיר פלורנץ שבאיטליה על אוצרות האמנות שבה וביחוד יצירותיו של מיכלאנג'לו, ומצד שני אהב את אמנות הצילום והגיע לאוסף של אלפי צילומים ממראות נוף ומעתיקות בארץ ובחוץ לארץ.

כשישה שבועות לפני שחרורו מן השירות הסדיר נפצע בעת מילוי תפקידו, וכעבור שלושה ימים, ביום י"א בסיון תש"ל (15.6.1970), מת מפצעיו. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות בקרית שאול.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 6 שורה: 4 קבר: 8

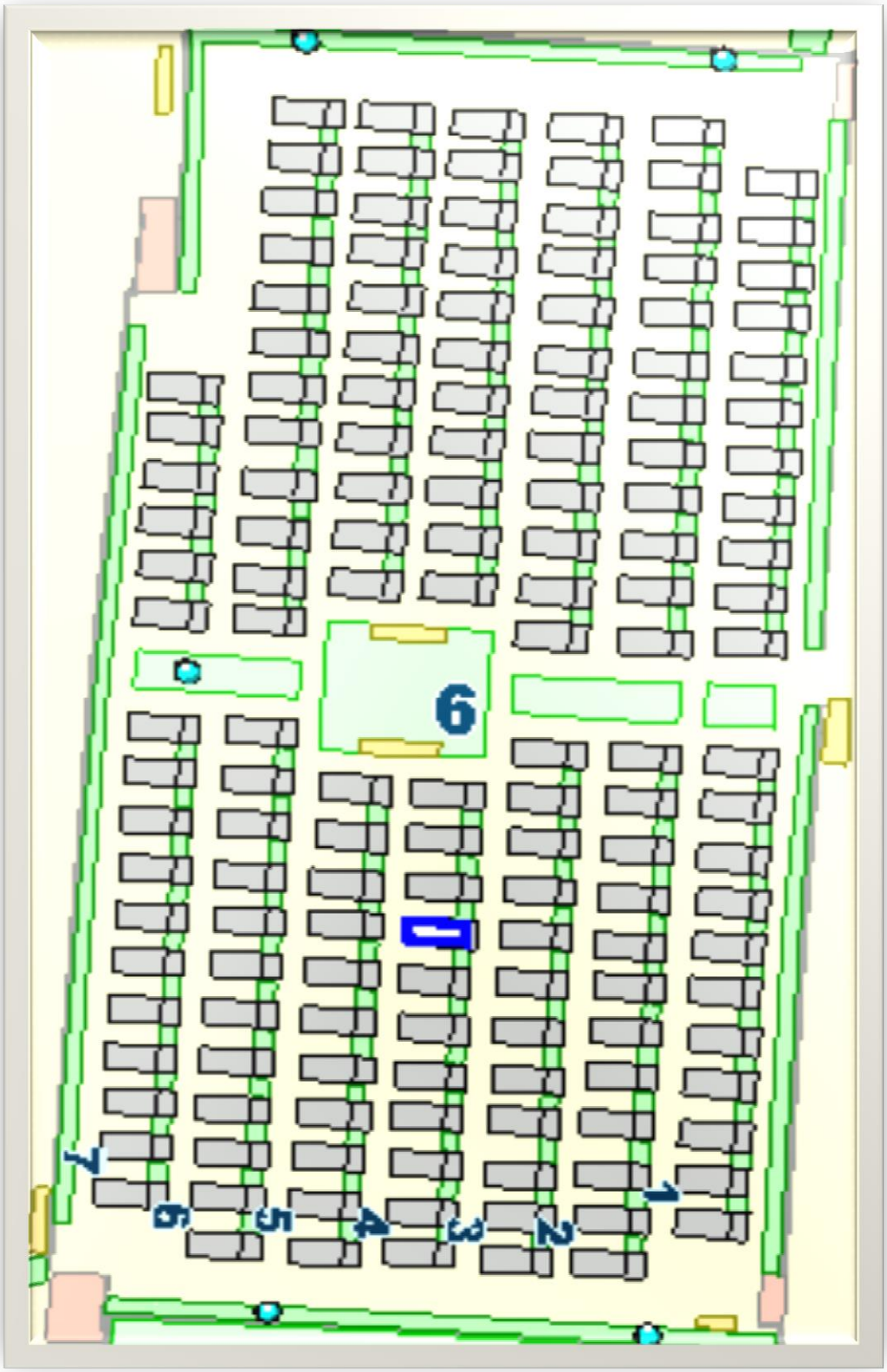

סמל הייטלר - טל אמיר

בן הלנה וניסן, מניצולי השואה, נולד ביום כ"ז בתשרי תשי"ב (16.10.1952) בתל אביב ולמד בבית-הספר היסודי על-שם כצנלסון בגבעתיים; אחרי-כן המשיך את לימודיו בבית-הספר התיכון העירוני ט' בתל-אביב. מורתו בבית-הספר היסודי ספרה לאחר נפילתו של אמיר, כי בכיתה התבלט תמיד כבעל רעיונות מקוריים, שידע להביעם באופן ברור ומעניין. "כאשר ראיתי את אמיר עומד ומרצה בפני הכיתה, הייתי משוכנעת שצפוי לו עתיד גדול". בשמו של אמיר הנציחו הוריו את שמות קרובי משפחתם, שנספו בשואה אברהם, משה, יצחק, אך עם שם המשפחה הלועזי, המעורר אסוציאציות לא נעימות, לא השלים אמיר. המורה ידעה שהילד נושא את לבו לשם העברי טל, ושבביתו מתלבטים רבות בקשר לשינוי השם, והיא עזרה לו בהשגת מטרתו וכך כתבה: "כאשר קראתי את שמות המשפחה של התלמידים ביומן הכיתה והגעתי לשם משפחתו של אמיר, ראיתי לפני ילד גבה קומה, בעל פנים מאירות - אך מבטו כאילו כעוס. בלי לחשוב הרבה אמרתי לו שאני רושמת את שמו ביומן כאמיר טל. כאשר קראתי שוב את השמות ביומן והגעתי לאמיר טל - הוא קם כחייל מצדיע. ידעתי שרכשתי לי ידיד טוב". כשלמד בבית-הספר העממי היה חבר בתנועת "הצופים" ולאחר שהתפרקה הקבוצה, עבר ל"נוער העובד". בתקופת לימודיו בבית-הספר התיכון היה פעיל בגדנ"ע, אך בהיותו חובב כדורסל מושבע, בילה את מרבית זמנו הפנוי באימונים ובמשחקים בקבוצתו - "מכבי" רמת-גן. הכדורסל עמד בראש רשימת תחביביו לאחר שהתבגר, אך לפני כן היו לו תחביבים אחרים, כגון נגינה בגיטרה ואהבה עזה לבעלי חיים. את אהבתו זאת מימש ברכיבה על סוסים, בטיפוח כלבים ובגידול דגים באקוריום. כאשר יום אחד מת לפתע אחד הדגים האהובים עליו, אותו כינה "צ'מפיון" - התוודע אמיר לראשונה לנושא המוות. הזעזוע היה עמוק והאירוע בלתי-נתפס. האם זה נקרא מת? האם אין לכך כל תקנה? ומה עושים עם מת? כאשר נאמר לו שמתים מובאים לקבורה, ערך אמיר, בעזרת אחותו וחבריו, טקס הלוייה לדג וקברו בחצר. בראות הוריו את צערו הגדול של הילד, ומשנמשכה תמותת הדגים, החליטו לחסל את האקוריום.

אמיר גויס לצה"ל בתחילת פברואר 1971 ורצה לשרת בצנחנים, אולם משקפיו היו בעוכריו. לכן התנדב ל"גולני" והיה גאה על השתייכותו לחטיבה זו. הוא לא רצה לצאת לקורס קצינים, משום שחשב שלא יהיה מסוגל לפקד על איש ולצוות על הזולת. המג"ד שלו כתב להוריו בעניין זה: "אין לי ספק שיכול היה להמשיך ולהתקדם, לו רצה בכך, בכל תפקיד, אלא שדומני כי טוב היה לו כפי שהינו". אמיר הגבוה והחזק היה בן ואח רגיש ואוהב. גם בימים הקשים של המלחמה שיגר הביתה מדי יום ביומו איגרת מלאת דברי עידוד ונועם . "רק לא לדאוג" ביקש במכתביו. כך גם אמר כשיצא בפעם האחרונה מביתו, ובעת שיצא למשימתו האחרונה פנה במלים אלה לחברו. האדם, שלומו וטובתו היו בראש מעייניו. את האנשים נהג לחלק לשלושה סוגים: "נחמדים", "נחמדים מאוד" ו"מותק". בכל אדם מצא את החיובי שבו ואילו על אנשים שלא היו ראויים לסיווג כזה לא אהב להשיח. את ההצעה לעבור קורס לחובשים

קרביים קיבל בשמחה וברצון. התפקיד התאים לאופיו, מה עוד שתאם את שאיפתו - לימוד רפואה לאחר שישוחרר; אולם בתפקידו כחובש מצא את מותו. כשפרצה מלחמת יום הכיפורים, היה אמיר ברמת הגולן. כשהחל כיבוש המובלעת הוא נמצא בנקודת פינוי פצועים שהותקפה על-ידי מטוסי הסורים. הכדורים חלפו ליד גופו והוא ראה את המוות מול עיניו. מאותו רגע היה מכונס בעצמו, שלא כהרגלו, והקפיד לחבוש את הקסדה על ראשו. "העיקר לא להפגע" היה חוזר ואומר. אך הוא נפגע פגיעת מוות בהפגזת הסורים על תל-שמס ביום כ"ו בתשרי תשל"ד (22.10.1973), כאשר נשלח לאבטח טרקטור שעסק בעבודת ביצורים. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות בקרית-שאול. בן 21 היה בנופלו.

במכתבי תנחומים למשפחה כתבו מפקדיו בין השאר: (המג"ד): "אמיר היה כל הטוב שהיה אצלנו. משך כל שירותו ביחידה, כלוחם וכחובש. ליוויתי את התפתחותו בה בענין ובהערכה ויודע אני כי שימש מופת ודוגמא לחבריו ולמפקדיו, בנכונות מול צניעות, אחריות ויכולת לשמש כמנהיג מקובל על חבריו, אף כי רשמית לא שמש כמפקדם"; (הסמ"פ): "הכרתי היטב את אמיר ואני יכול לציין בביטחון שכל משפחה בישראל הייתה יכולה להתגאות בבן כזה, עמוד התווך של המחלקה בפרט ושל הפלוגה בכלל".

במקום נפילתו בתל-שמס כתבו חברי פלוגתו חוברת לזכרו. בחוברת שהוציאו לאור חברים לנשק, אשר הוקדשה לחיילי הגדוד שנפלו, כלולה רשימה ובה קווים לדמותו של אמיר; הנצחה מסוג אחר נעשתה על-ידי חבריו של אמיר באגודת "מכבי" ברמת-גן. שתי קבוצות כדורסל נושאות את שמו של אמיר: קבוצת בוגרים ששיחק בה וקבוצת נערים. מידי שנה בשנה, בחודש תשרי מתקיים משחק על גביע לזכרו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 1 שורה: 7 קבר: 6

ידובניק ברוך שני

ברוך, בן ברכה ואליעזר, נולד בישראל בשנת תש"ה (1945).

בסוף שנות השישים נישא ברוך ליעל (לבית פרנקל).

ביום חמישי י"ז בניסן, חול המועד פסח תש"ל (23.04.1970), יצאו ברוך ויעל יחד עם בני משפחתה, משפחת פרנקל, לטיול בצפון הארץ. הם נסעו בשני כלי רכב לכיוון החרמון. מארב של חיילים סורים שחצו את הגבול תקף אותם בכביש המוביל לחרמון. הרכב הראשון הצליח לחמוק מהמארב על אף שנוסעיו נפצעו, אך הרכב השני נפגע ונעצר. ביריות על הרכב נהרגו ברוך וחמותו שפרה פרנקל, ונוסעים נוספים נפצעו.

ברוך היה בן 25 במותו. הוא הובא למנוחות בבית העלמין בחולון.

מקום קבורתו

בית העלמין בחולון

אזור: 4, גוש: 11, שורה: 6

סמ"ר יוסף אשר

בן רפאל וחנה. נולד ביום ט' בשבט תשי"ג (25.1.1953) בעדן, כילד רביעי למשפחה בת עשרה ילדים. בשנת 1966 עלתה המשפחה לארץ והתיישבה בתל-אביב. אשר כבר הספיק לעשות שבע שנות-לימודים בעדן. שנה אחת למד בבית-הספר היסודי 'תחכמוני' שבמקום-מגוריו, בשנה זו העשיר את ידיעותיו. התאקלם יפה מבחינה חברתית ונתקבל לבית-הספר התיכון-עירוני ט' - במגמה הריאלית. כעבור ארבע שנים עמד בבחינות-הבגרות, בציונים גבוהים, במיוחד במקצועות מתמטיקה ופיסיקה.

בעת הלימודים היה אשר חבר הגדנ"ע ועבר בו קורס-מ"כים. היה חבר בתנועת-נוער, הקדיש מזמנו לעיסוקי ספורט והיה שחיין טוב. אולם, בראש כל מעייניו עמדו הלימודים והתקוה להמשיכם לאחר השירות הצבאי ולזכות להשכלה אקדמית.

אשר היה בחור אינטליגנטי, שאפתני, ער ומקובל על הבריות. בכל אורחות-חייו קיים את מצות 'אהבת לרעך כמוך' ושאר מצוות שלמד בביתו ספוג-התורה.

באוגוסט 1971 גויס אשר לשירות הסדיר במסגרת הנח"ל. עבר קורס-מ"כים והועלה לדרגת רב"ט. בהמשך השירות הועבר לחיל-הרגלים וקיבל בו דרגת סמל. בהמלצה להעלאה זו נאמר: "חייל טוב, ממושמע ומסודר. ממלא תפקידו באורח מעולה. אחראי". אשר השתתף במלחמת יום-הכיפורים, ותוך-כך הועלה לדרגת סמל-ראשון.

לאשר נותרו עוד כחודשיים עד לשחרורו משירות-החובה. הוא תכנן תכניות מעשיות להמשך הלימודים במוסד להשכלה גבוהה. לא ידע עדיין במדויק באיזה מקצוע יבחר, אך היה לו ברור שיהיה קשור במתמטיקה. ספרי-הלימוד במקצוע זה ליוהו לכל-מקום. ואז נקטעו לפתע חייו - נפל קרבן לים האכזר - בעת שירותו - ביום ט"ז בסיון תשל"ה (5.6.1974). הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין הצבאי שבקרית-שאול. השאיר אחריו הורים, שבע אחיות ושני אחים.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 9 שורה: 3 קבר: 15

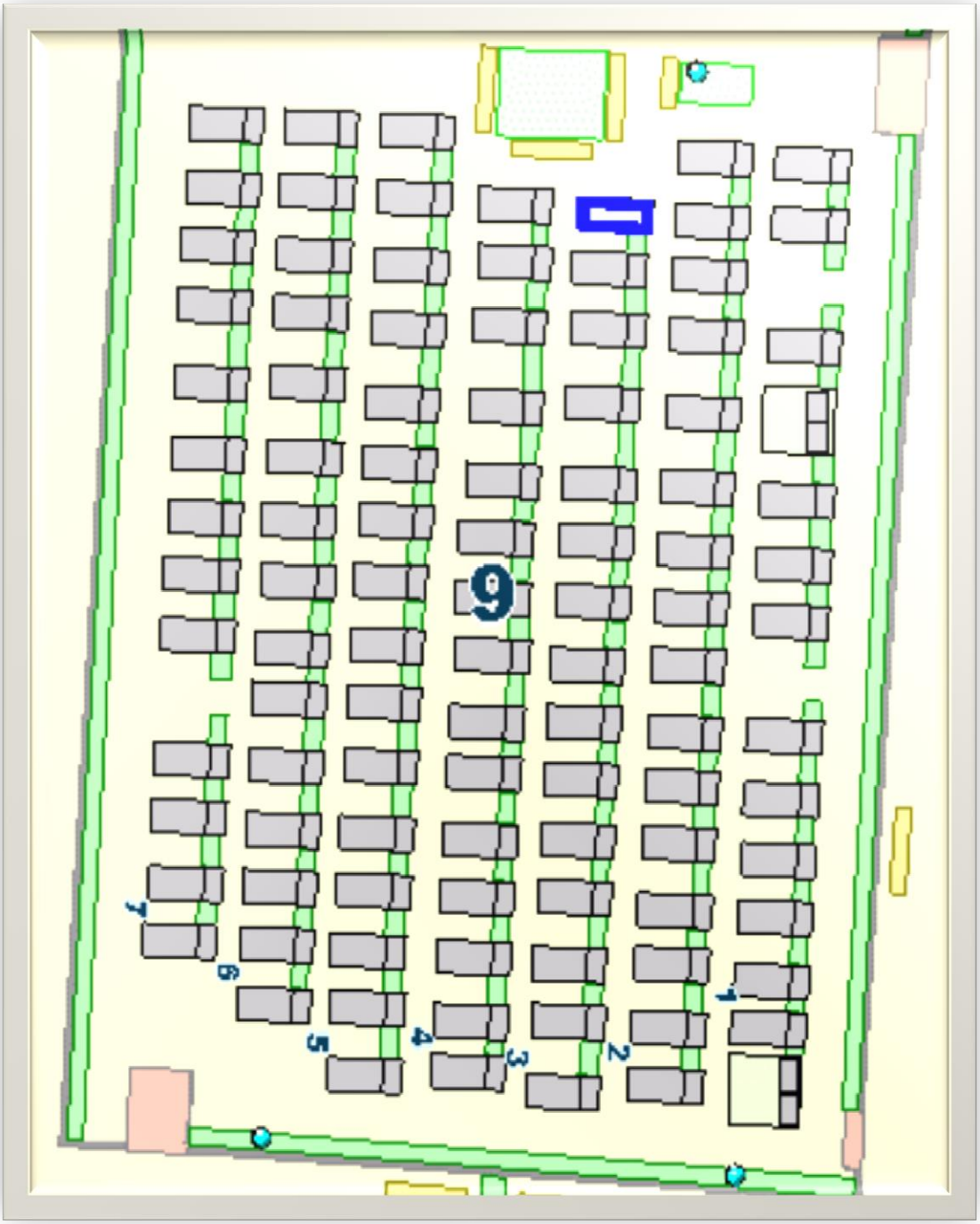

סמ"ר טיכר שמאי

בן בתיה ולזר, נולד ביום כ"ט בסיון תש"א (3.7.1951) בתל-אביב. הוא למד בבית-הספר היסודי "בלוך" בתל אביב ואחרי-כן סיים את לימודיו בבית-הספר התיכון-עירוני ט' בתל אביב. מילדותו היה שמאי חבר בתנועת הצופים בתל אביב והיה פעיל מאוד בתנועה. ברבות הימים היה אף מדריך חינוכי ועסק בהדרכה מספר שנים. הוא היה חובב ספורט, והצטיין בענף הכדור-סל והכדור-יד. בענף הכדור-סל שיחק ב"מכבי" תל אביב - נוער, השתתף בתחרויות רבות במסגרת בתי הנוער וזכה בעיטורים ובפרסים רבים. שמאי היה בן נאמן ומסור להוריו, וגדל באוירה נעימה ולבבית בבית הוריו. הוא היה חברותי, מוכן תמיד לעזור לזולת, וכל מי שהכירו אהב אותו בזכות אופיו הטוב, יושרו הרב, חביבותו ומידותיו הטובות.

שמאי גויס לצה"ל בתחילת אוקטובר 1969, והתנדב מלכתחילה לחיל השריון. לאחר סיום הטירונות, השלים קורס בסיסי בבית-הספר לשריון, ולאחר קורס זה השתלם בקורס למפקדי טנקים, וסיים אותו בהצטיינות. בזכות זאת הוטלו עליו תפקידי הדרכה בחיל השריון, והוא שירת כמדריך עד ששוחרר מהשירות הסדיר. כאשר שוחרר, ביום 8.10.72, הייתה דרגתו הזמנית סמל-ראשון, ודרגת הקבע שנקבעה לו סמל. בדברי ההערכה שכתב מפקדו של שמאי, נאמר "התנהגות: טובה מאוד, הערכה: מדריך מעולה, אחראי ומסור, ממלא את תפקידו ברצון ובאהבה".

כאשר פרצה מלחמת יום-הכיפורים, נקרא שמאי לשירות מילואים, ולמרות שמטעמי בריאות לא צריך היה למלא תפקיד פיקודי, התנדב לשמש מפקד טנק ולהילחם בקו החזית הראשון. הוא השתתף בקרבות הבלימה נגד המצרים בחזית סיני. בקרב שהתחולל שבוע וחצי לאחר פרוץ המלחמה, ביום17.10.73, לחמה יחידתו של שמאי באזור הגידי. בקרב זה נפצע שמאי פצע אנוש בראשו. הוא הועבר לבית החולים בבאר-שבע ושכב שם כארבעה חודשים, בלי שהכרתו תחזור אליו. לאחר ארבעה חודשים הועבר לבית החולים "הדסה" בירושלים, וכתום שבועיים ימים מיום העברתו לירושלים, ביום י"ג באדר תשל"ד (6.3.1974), מת מפצעיו. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין הצבאי בקרית-שאול. השאיר אחריו הורים ואח. לאחר נופלו הוענקה לו דרגת סמל ראשון.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 8 שורה: 6 קבר: 20

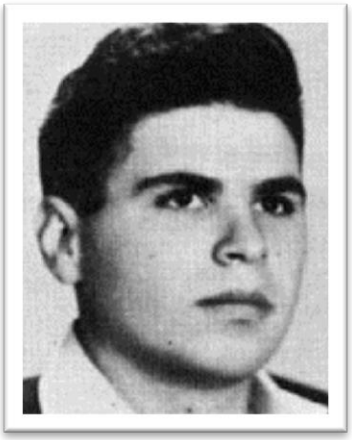

טוראי פרום זאב (זאביק)

בן ישראל הכהן ומינדל. נולד ביום ז' באדר ב' תש"ח (18.3.1948) בזלצבורג אשר באוסטריה. בשנת 1949, בהיותו כבן שנה, עלתה אתו המשפחה לארץ. בשכונה, שהיתה מאוכלסת עולים חדשים, היה גר בילדותו. הוא התחיל ללמוד בבית-הספר היסודי בדתי "תחכמוני" ובו התבלט כתלמיד שקדן ורציני. אך את לימודיו היסודיים סיים בבית-הספר היסודי "גיבורי ישראל", כי מכיתה ה' למד שם היות והוריו עקרו ליד-אליהו. לאחר-מכן למד בבית- הספר התיכון העירוני ט' אשר בתל-אביב. השתייך לתנועת "הצופים" הדתיים. כתלמיד היה מצליח. ה"חברמניות" שבו ושמחת-החיים שבקרבו הן שחיבבו אותו על חבריו. ב"צופים" (ובצבא לאחר-מכן) היה זאב מהבולטים מן המשתתפים והכל ידעו שאפשר לסמוך עליו. כן התעניין בסוציולוגיה ובמחשבה לאומית ודתית ורבות פעל בתנועה בשטח ההדרכה. הוא היה מאותם הבחורים אשר בצורת חייהם הגשימו מה שמהווה חומר של שיחה לרבים ורק למעטים להגשמה. זאב היה מסור להוריו ולאחיו הקטנים ממנו. עם סיום בית-ספר תיכון התנדב זאב לנח"ל ובאסיפת-היסוד של הגרעין בלביא, כשיצא לשם בקרב חבריו, בחרו בו החברים כמרכזם; זה היה בזכות מאמציו ואישיותו. ביולי 1966 גויס לצה"ל וגם בצבא לא בחר בדרך הקלה, בהתנדבו לנח"ל מוצנח, אשר בו עמד בכל המאמצים והמבחנים שהיה עליו לעבור. הוא היה גאה על היותו שייך למשפחת הכומתות האדומות. "לפחות אני נותן משהו מעצמי, עושה משהו מעניין וחשוב בצבא", כך היה אומר. תמיד היה מלא עליצות וחדוות-חיים וכשזאב היה מחייך משך אחרים לשמחתו. כשהוא היה מטיף מוסר לאחד מחבריו היה עושה זאת בבת-צחוק על פניו. גם במצבים הקשים ביותר, בשעת סחיבת אלונקה או נשיאת פצוע, היה החיוך הטוב מרחף על פניו. הוא השתתף במלחמת ששת הימים והגן על גבולנו במעלה- הגלבוע. בהיאחזות זו התגלה ככוח גדול בין יוצרי ההווי בעבודה, בתצפית ובשמירה. אך באותה תקופה התעורר בו הרצון לצאת לקורס מ"כ, כי בקורס זה מצא מקום להתפתחות, ללימוד ולהדרכה. אך לבסוף הכריע את הכף הנימוק שצעד כזה לא יהיה לטובת הגרעין ולעתידו - וזאב קיבל אותו בהרגישו אחריות כלפי המפעל שבהגשמתו התחיל וכלפי חבריו שעמהם יצא לדרך. המלחמה פסחה על מעלה-הגלבוע, ולאחריה, כפי שכתב מפקד-יחידתו במכתב-תנחומיו למשפחתו אחרי שנפל, "עבר ליחידתו עם אחדים מחבריו -וגם כאן היה רוח החיה שביניהם. מסירותו לחבריו ולעבודתו היקנו לו שם של ידיד נאמן וחייל מעולה. תמיד התנדב לביצוע כל משימה והיה הראשון לתמוך בחבריו". אולם לפני שגמר את שירות-החובה, ביום י' בניסן תשכ"ח (8.4.1968), נמצא בסיור מיבצעי בבקעת-הירדן, ובשעת מילוי תפקידו, בעלות רכבו על מוקש, נפל יחד עם עוד שניים מחבריו. הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בקרית שאול. לזכרו הוציאו חבריו בספר הנושא את שמו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 3 שורה: 5 קבר: 8

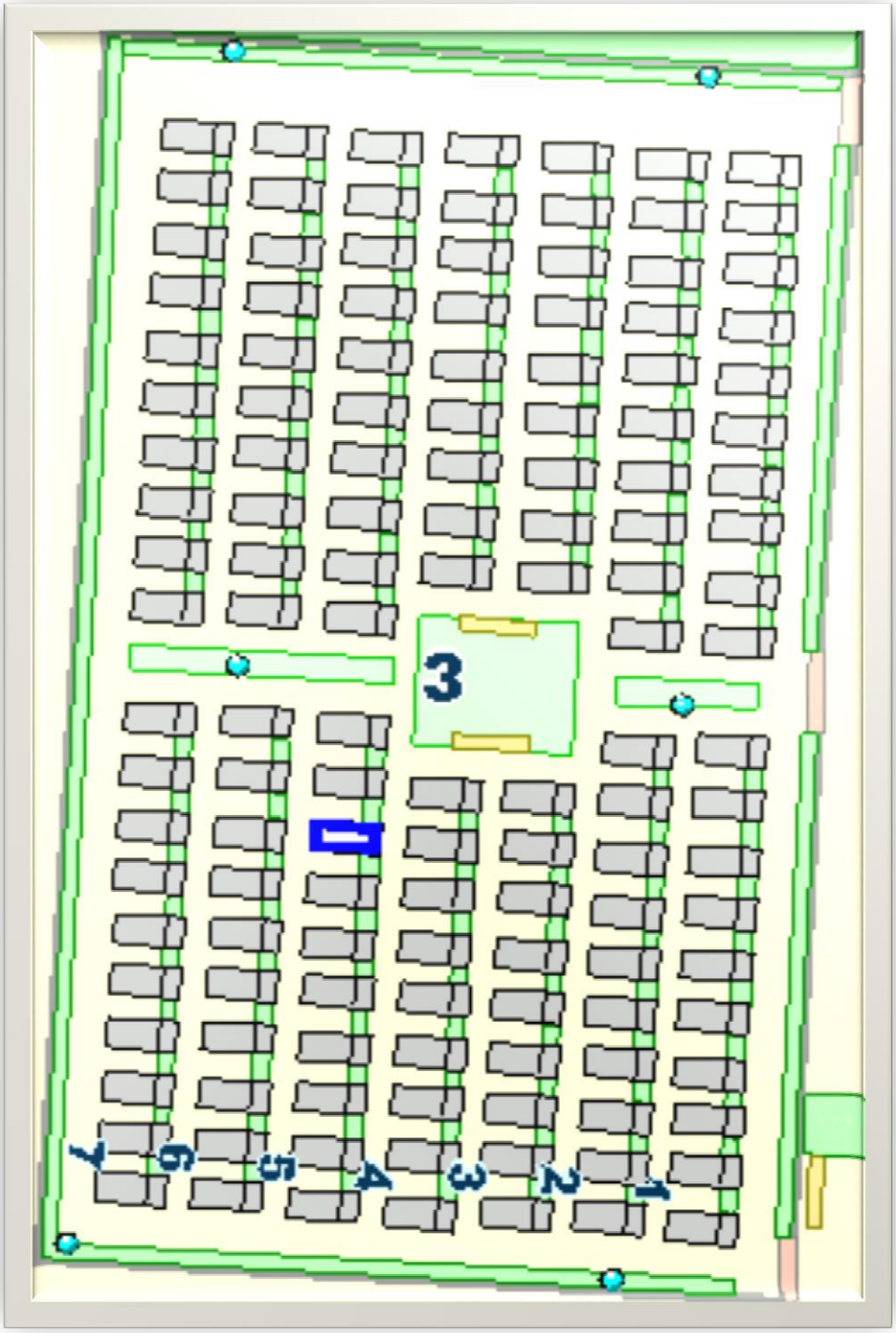

סמ"ר לוי שמואל

בן פרידה ויעקב, נולד ביום ו' באב תש"י (20.7.1950) בתל-אביב. הוא סיים את לימודיו בבית-הספר היסודי "הבונים" בתל-אביב, ואחרי-כן המשיך וגמר את לימודיו בבית-הספר התיכון ט' בתל-אביב. שמואל היה מסוג התלמידים שכל מורה היה רוצה למצוא בכיתתו. כבר בבית-הספר היסודי הבחינה המורה בטוב לבו וברצינותו והייתה מושיבה על ידו את התלמידים ה"סוררים", כדי שתוכל לנהל את השיעור בשקט ובהקשבה. שמואל היה משקיט אותם ולא עונה להם, כאשר פנו אליו בשעת השיעור, ולמרות שהפריעו לו, לא חשב אפילו לבקש את המורה להחליף מקום, כי רצה למנוע ממנה סבל וטרדה. שמואל היה טוב לב מטבעו, ולא היה צורך להסב את תשומת לבו כדי שיקום באוטובוס, לפנות מושבו לאדם מבוגר, שכן עשה זאת כדבר המובן מאליו. כשהיה בן עשר שאלו אותו אם הוא אוהב כסף, והוא ענה: "כן, בשביל לתת לאחרים, הנזקקים לו". על שמואל בבית-הספר התיכון כתב מחנכו במכתב תנחומים למשפחתו, אחרי נפילתו: "הכיתה שבה למד הייתה גדולה באוכלוסיית תלמידיה ובעלת מתח חברתי רב, שנבע מאי-שוויון ברמת התלמידים ומתחרות הבלטת "חברמניות" יתרה. כל אלה יצרו קשיים בחינוך הכיתה ובניהול השיעורים בה. אבל שמואל היה שונה מרוב התלמידים, כאילו לא שייך למסגרת הזאת. על רקע כיתתו הגועשת בלט שמואל בשלוותו הבלתי-רגילה, שהייתה מהולה לפעמים בחיוך מבויש של השתתפות בצער, צערו של המחנך. קשיי הזולת, ובמקרה זה של המורה, נגעו תמיד ללבו והוא היה מוכן לעזור. לעתים פניתי לתלמידים מסוימים בכיתה וביקשתי מהם לעזור לתלמיד זה או אחר בהכנת השיעורים, בהסברת החומר וכו'. לשמואל לא הייתי צריך לפנות כלל, כי הוא היה ידוע בהושטת העזרה לכל מי שיחפוץ בה. טוב לבו הקנה לו ידידים רבים, ויושר לבו יצר לו מעמד מיוחד בכיתה. הוא היה מעין שופט בלתי רשמי, הפוסק בסכסוכים ומיישר את ההדורים. יודע אני כי ניתן לומר, ללא שמץ של מליצה ריקה, כי עם מותו נהיה עולמנו דל יותר, שהרי דוקא בזכותם של אותם מעטים אצילי-הנפש, ששמואל נמנה עמם, יש מן היופי וממידת הרחמים והחסד בעולם זה. נפילתו של שמואל במערכה ממצה את דרכו בחיים. הוא הקריב את היקר לו ביותר - את חייו, למעננו, כדי שנוכל להמשיך לחיות, להוליד, ליצור ולבנות. יהי זכרו ברוך". שמואל היה חובב מוסיקה והרבה לנגן בעתות הפנאי. אהבתו למוסיקה לא הייתה מוגבלת לתחום אחד. הוא אהב מוסיקה קלסית, ג'ז ופופ, ואף סיים קונסרבטוריון בלימוד נגינה באקורדיון.

שמואל גויס לצה"ל במחצית אוגוסט 1968 והוצב לחיל השריון. לאחר הטירונות ולאחר שהשתלם בקורס תותחנות טנקים ובקורס מפקדי טנקים, הוצב בחטיבה 7. הוא היה חייל לדוגמא בהתנהגותו ובמסירותו לכל תפקיד שהוטל עליו. הוא השתתף במלחמת ההתשה בחזית תעלת סואץ ובקרבות בבקעת הירדן. גם בהיותו בצבא הצטיין בחוש-צדק ובטוב-לב, וכאשר ראה שנעשה מעשה עוולה, או חש שנעשה אי-צדק למישהו, לא היסס לומר את אשר עם לבו, אפילו בפני מפקד גבוה כמפקד החיל.

במחצית אוגוסט 1971 שוחרר שמואל מהשירות הסדיר והוצב ליחידת מילואים. הוא נרשם ללימודים אקדמיים באוניברסיטה העברית בירושלים. בשנה הראשונה למד כלכלה וסוציולוגיה, ובתום השנה החליף את לימודי הכלכלה בלימוד מדעי-המדינה. בשנה השנייה המשיך את לימודיו ויחד עם זאת התקבל למשטרת ישראל ושירת במטה הארצי בירושלים. את שעות הפנאי המעטות שבין הלימודים לשעות העבודה, הקדיש שמואל לחבריו הרבים והיה מבקרם ומשתדל לא לקפח אף אחד מהם. ביום הכיפורים תשל"ד בא לביתו בתל-אביב, כדי לצום ולהתפלל עם בני משפחתו בבית-הכנסת השכונתי. כאשר נודע כי פרצה המלחמה אותו יום, ושמואל טרם גויס, החליט להתייצב מיזמתו והגיע ליחידתו בצפון בכוחות עצמו. לאחר שהתארגנה היחידה, עלה כל הכוח לרמת הגולן כדי לבלום את התקפת הסורים. היחידה התפרסה בעמדות חסימה לאורך ציר הנפט, ובקרב שהתחולל ביום י"ב בתשרי תשל"ד (8.10.1973), באזור הכפר נפח, נפגע הטנק של שמואל וארבעה מתוך חמשת אנשי צוותו ושמואל בתוכם נהרגו. הוא הובא למנוחת-עולמים בחלקה הצבאית בבית-העלמין בקרית-שאול. השאיר אחריו הורים ואחות. לאחר נופלו הוענקה לו דרגת סמל-ראשון.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקדו: "שמואל שירת ביחידת שריון והיה אחד החיילים המצטיינים בה. אהבת הצדק, העליזות, הרגשת החובה והאחריות, היו תכונות שאפיינו אותו בימי שירותו הצבאי והן שעשוהו חייל למופת. שמואל היה אהוב על כולנו, מפקדיו וחבריו, ודמותו האצילה תשאר לעד בלב כל אלה שהכירוהו".

משפחתו של שמואל הוציאה לאור ספר לזכרו, שכלולים בו מדבריו ומדברי חברים על דמותו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 5 שורה: 1 קבר: 5

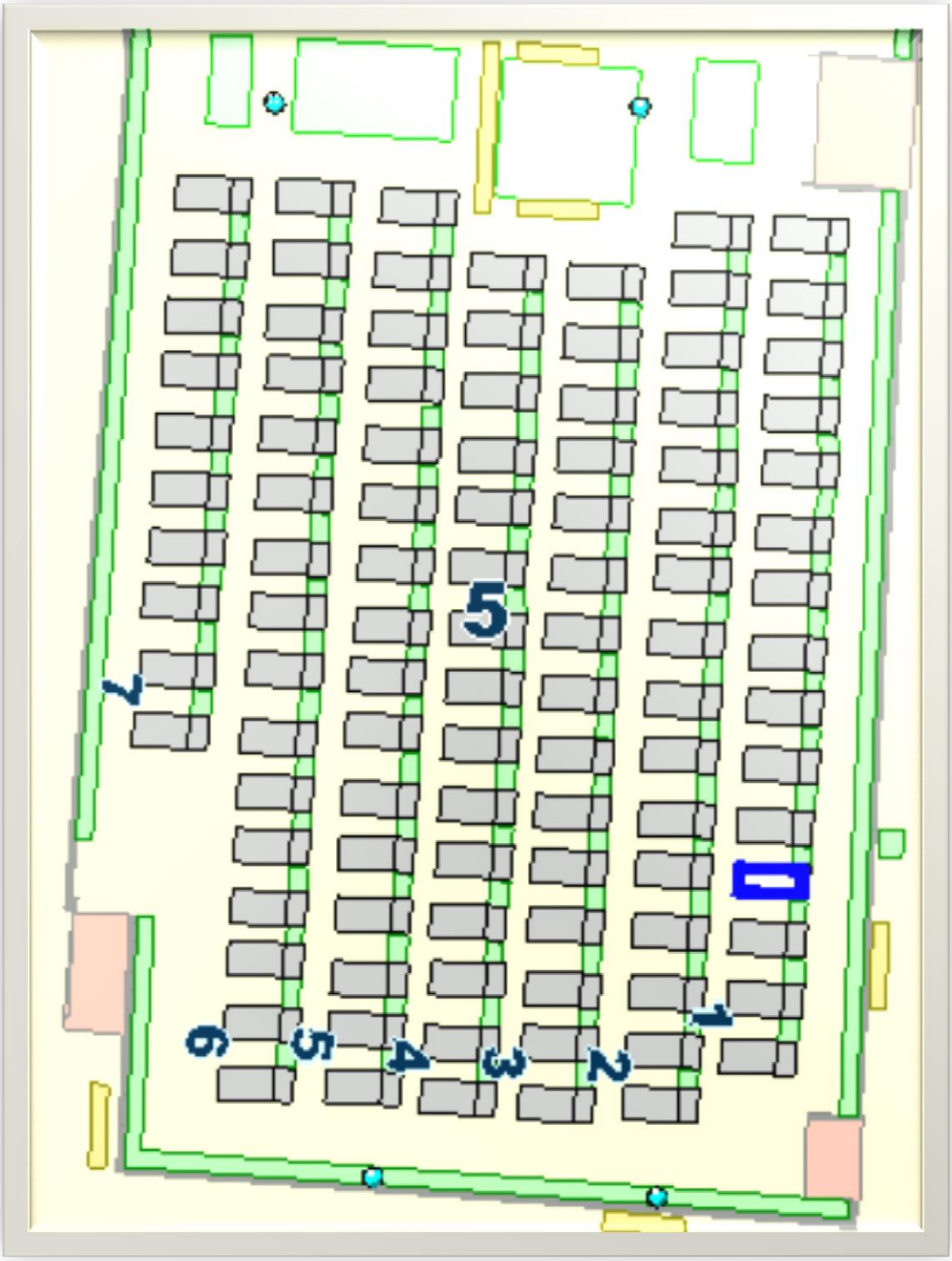

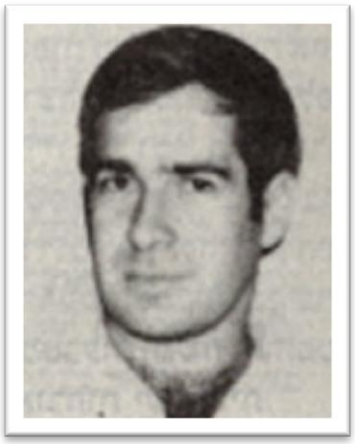

סרן פרנס אורי

בן אסתר ואברהם, נולד ביום ט' בכסלו תש"ט (10.12.1948) בתל-אביב. הוא למד בבית-הספר היסודי "תל-נורדאו", בבית-הספר היסודי "ההגנה", ובבית-הספר התיכון-עירוני ט' במגמה הריאלית. אחרי-כן למד בבית-הספר הטכני של חיל האוויר, במגמה של אלקטרוניקה. אורי נמנה עם חניכי גדנ"ע אוויר, היה חבר בקלוב התעופה, ועסק הרבה בדאייה ובבניית טיסנים. גם צילום אהב ואף הקים לו סטודיו לצילום במקום מגוריו, בבסיס חיל האוויר. תמיד היה בעל יזמה ופעלתן, במיוחד בתחומים טכניים. תבונת כפיו ומעשי ידיו, אהבת הסדר שלו ודייקנותו, היו לשם דבר בקרב ידידיו. אורי אהב לעזור לכל אדם. מצוקת הזולת נגעה תמיד ללבו ותמיד נחלץ לסייע בכל דרך שיכול. בזמן מלחמת ששת הימים יצא לקבוצת שילר, לעזור שם במקום החברים שגויסו. הוא היה צנוע ולא ביקש להתבלט; עניו היה ונחבא אל הכלים, רחוק מן הגאווה וסולד מן ההתנשאות. מטבעו היה שקט ובוטח, רגוע ושליו, ונהג לבחון כל עניין במחשבה שקולה ומעמיקה.

אורי גויס לצה"ל בתחילת אפריל 1968 והוצב לחיל האוויר. תחילה עסק במערכות בקרת ירי במטוסים. אחרי-כן נשלח לקורס טיס, וסיים כטייס קרבי. הוא שירת בטייסת מבצעית ואחר-כך מונה מדריך בבית-הספר לטיסה, ואף היה ממייסדי בית-הספר לניווט של חיל האוויר. מפקדיו כתבו עליו בחוות דעתם: "אורי היה קצין טוב וטייס טוב, מסור ואחראי במילוי תפקידו ומשתדל לבצעו היטב. בזמן קצר הגיע לרמת הדרכה גבוהה". הוא נמנה עם המשרתים בצבא הקבע, ובמאי 1973 נשא לו לאישה את חברתו דניאלה. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים היה אורי בין הטייסים הראשונים, שנשלחו להשתתף בבלימת כוחות הסורים שפרצו לרמת הגולן, והשתתף בגיחות קרב רבות. ביום י"א בחשון תשל"ד (6.11.1973) נפל בעת מילוי תפקידו בדרום הארץ. תחילה נחשב כנעדר, אחרי-כן הוכרז חלל שמקום קבורתו לא נודע. בחלקת הנעדרים בבית-העלמין הצבאי בהר הרצל הוצבה אבן לזכרו. השאיר אחריו אישה, הורים ואחות. לאחר נופלו הועלה לדרגת סרן.

בבסיס שם שירת והתגורר, הקימו הוריו לזכרו סטודיו של צילום לחובבים, ובו ציוד לפיתוח, להדפסה, להגדלה ועוד.

החלל הינו מקל"ן- חלל שמקום קבורתו לא נודע.

אבן לזכרו הוצבה בבית העלמין הצבאי: הר הרצל

אזור: ב חלקה: 20 קבר: 10

רב"ט שטרקשל מיכאל

בן ונדה ויוסף, נולד ביום ד' באב תשי"ד (3.8.1954) בקרקוב שבפולין. בשנת תשי"ז עלתה המשפחה לארץ וקבעה את מושבה בתל-אביב, בה למד מיכאל בבית-הספר היסודי "בלוך" ובבית-הספר התיכון-עירוני ט'. מיכאל היה פעיל מאוד בחיי החברה. הוא היה חבר בתנועת "השומר הצעיר", השתתף בפעולותיה של אגודת "בית"ר", ובמסגרת הגדנ"ע סיים בהצלחה קורס מ"כים. אחר-כך שימש כמדריך בגדנ"ע עד שסיים את לימודיו בבית-הספר. עיסוקו העיקרי, מלבד הלימודים, היה הספורט. הוא היה אצן מעולה, כדורסלן מצטיין, אך ביחוד נמשך לענף הכדור-יד. בשטח זה השתתף בתחרויות רבות, וזכה פעמים אחדות בתעודות הצטיינות. סיפרו עליו חבריו: "מיכאל איחד בתוכו את שלוש התכונות העושות נער למקובל בחברה - הוא היה

ספורטאי משובח, תלמיד טוב וחברותי מאוד. הבנים, כבנות, שאפו תמיד להימצא במחיצתו".

מיכאל גויס לצה"ל בסוף אוקטובר 1972 והוצב לחיל הרגלים. בתקופת שירותו הקצרה הספיק לסיים קורס מ"כ רובאים וקורס מ"כים חי"ר. בתקופת שירותו נרתם לפעילות תרבותית רבה. פעם החליט מפקד יחידתו לערוך דו-שיח בין חייליו. את משתתפי השיחה בחר מנבחרי היחידה. השתתפו בה חליל הצ'רקסי, יוסי הדרוזי ומיכאל היהודי. בתלת-שיח, שהתפרסם בעלון היחידה, הביע מיכאל את דעותיו החופשיות לגבי המתרחש בצבא; הוא אמר: "המפקדים, מתוך פחד לקפח את המיעוטים, פגעו לעתים קרובות ברוב. לדרוזי הייתה עדיפות ביציאות מהמחנה. בתחילה רציתי להתיידד עם בני המיעוטים, אחר-כך נראתה ההתקרבות מאונס כמיותרת - התחלנו להתייחס אליהם כאל חיילים לכל דבר. אעפי"כ לא הצלחתי לקשור איתם קשרי רעות אמיתיים, אולי בשל הבדלי המנטליות הבסיסיים. הדרוזים חמי-מזג מאוד, סגורים בעצמם וקשה להתקרב אליהם. הצ'רקסים פתוחים יותר. לי נראה כחשוב ביותר ליצור יחסי-קרבה גדולים יותר בין יהודים ומיעוטים". במלחמת יום הכיפורים השתתף עם יחידתו בקרבות ברמת-הגולן. ביום י"ב בתשרי תשל"ד (8.10.1973) במהלך הקרב המר על החרמון, נתקלה יחידתו בקומנדו של הסורים ומיכאל נפל. הוא הובא למנוחת-עולמים בחלקה הצבאית של בית-העלמין בקרית-שאול. השאיר אחריו הורים ואחות. לאחר נופלו הועלה לדרגת רב-טוראי. שנתיים וחצי לאחר נפילתו נפטר אביו.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב שר הביטחון דאז, משה דיין: "מיכאל היה חייל מסור וחבר מצויין. הוא היה אהוד על מפקדיו ועל חבריו לנשק"; כתב מפקדו: "בתקופת שהותואתנו, תרם רבות לפלוגה. מיכאל היה מופת לחבריו במסירותו הרבה ובביצוע משימות".

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 5 שורה: 5 קבר: 17

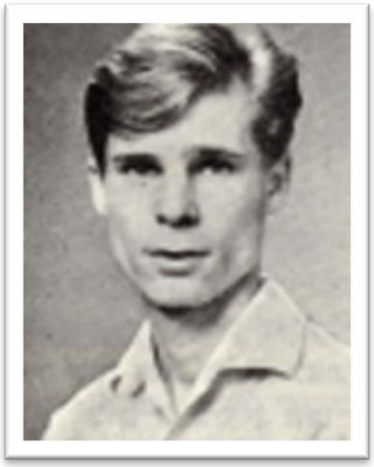

טוראי צ'רניבסקי
אריה ("אריק")

בן אברהם ועדינה. נולד ביום כ"ז באלול תש"ה (5.9.1945) בתל-אביב. למד בבית-הספר היסודי "החי"ל", ולאחר שסיים את לימודיו בו למד במגמה הביולוגית של בית-הספר התיכון (העירוני) ט'. מטבעו טוב-מזג היה, בעל לב טוב ובת-שחוק תמיד ריחפה על שפתיו. בן מסור לאמו ונאמן לאחיו. היה נוהג לדבר בשקט ובנועם. תכונות אלו חיבבו אותו על כל מכיריו וכל יודעיו העריכוהו. במשך שנים היה חבר בתנועת "הצופים" ביד-אליהו והיה מדריך בתנועה. בילדותו נפל וכתוצאה מנפילה זו נפגמה בריאותו עד כדי כך שבגלל העובדה הזאת יכול היה להשתחרר משירותו בצבא כשהגיע מועד-גיוסו לצה"ל או לפחות שיגוייס ליחידה בלתי-קרבית. אך אריה עמד על דעתו ורצונו היה לשרת דוקא ביחידה קרבית - ובאוגוסט 1963 גויס ושירת ב"גולני". אריה אמר להמשיך בלימודיו באוניברסיטה אחרי תום שירותו הסדיר וללמוד ביולוגיה, המקצוע שהיה חביב עליו מנעוריו. אך הגורל רצה אחרת, כי בערך חודש לאחר גיוסו, ביום כ"ד באלול תשכ"ג (13.9.1963) נפטר במחלתו; זה היה כשבוע לאחר שמלאו לו י"ח שנים. הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי בקרית-שאול.

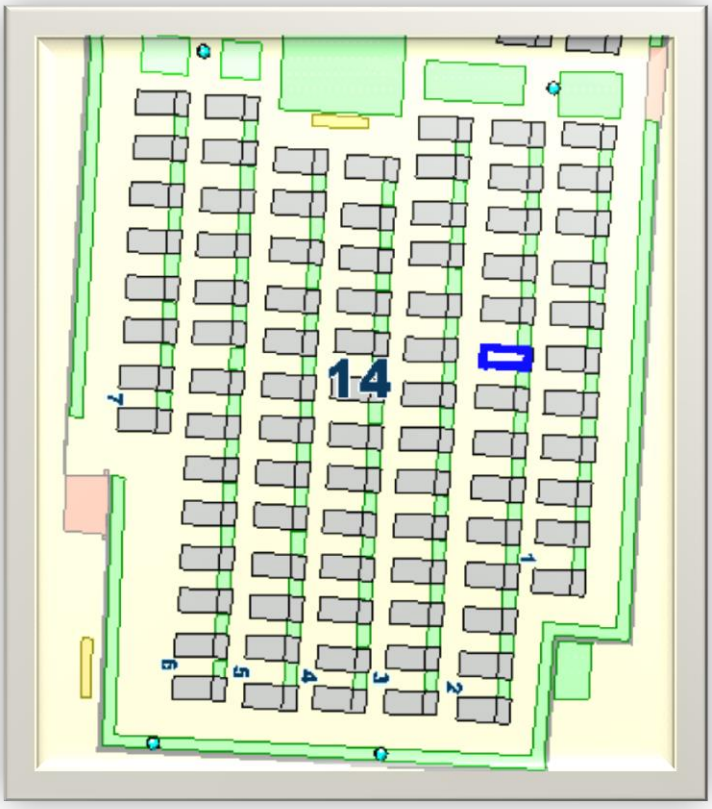

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 14 שורה: 2 קבר: 9

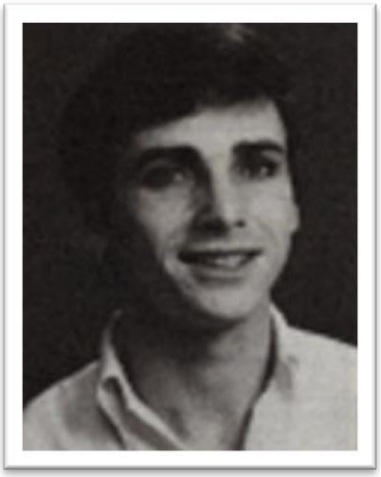

סמ"ר שטיין מאיר

בן רבקה ונחמיה, נולד ביום י"ד בתמוז תשי"א (18.7.1951) בתל-אביב. משפחתו התגוררה אז בבית ערבי ישן ביפו, ומאיר'קה היה בן ארבע כאשר עקרה המשפחה מיפו ועברה לרמת הטייסים. הוא למד בבית-הספר היסודי ע"ש צבי שפירא ברמת-הטייסים. בבית הוריו ספג מאיר'קה תרבות ציונית ופועלית ולמד לאהוב את ארצו ולכבד את זולתו. היה נער עירני, יפה תואר ויפה נפש, אהוב מאד על חבריו ועל בני כיתתו. אחרי שסיים את חוק לימודיו בבית-הספר היסודי, הלך ללמוד בבית-הספר התיכון-עירוני ט'. הוא היה כישרוני מאוד ומהיר תפיסה, ועד מהרה שעממה אותו המסגרת הנוקשה של בית-הספר. הוא נהג לבלות עם חבריו והקדיש את רוב זמנו לריכוז מועדון צעירי השכונה. לימים הפסיק את לימודיו בבית-הספר התיכון, ולמד יומם ולילה בלימוד עצמי עד שעבר בהצלחה את בחינות הבגרות בבית-הספר האקסטרני "תיכון גורדון" בתל-אביב. מאיר'קה אהב את משפחתו בכל לבו, העריץ את אחיו הבוגר ממנו, שהיה טייס בחיל האויר, והעניק הרבה חום וחסות של אח בוגר לאחותו הצעירה ממנו.

מאיר גויס לצה"ל במחצית מאי 1969 והוצב לחיל השריון. הוא עבר אימון בסיסי ואחר כך נשלח לקורס נהגי טנקים. זמן קצר אחרי שנשלח לאימון בקורס מפקדי טנקים הופסק הקורס והיחידה נשלחה לחזית הצפון בגלל מתיחות שהשתררה באזור. הטנק של מאיר'קה נפגע בפעולה מבצעית והודות לאומץ לבו ולקור רוחו, הצליח לחזור בשלום לבסיס ביחד עם צוותו. המתיחות הסתיימה והוא הוחזר לקורס שהופסק וסיים אותו כחניך מצטיין. עד תום שירותו הסדיר בצה"ל היה מדריך בבית-הספר לשריון. הוא היה אהוב על פקודיו וחביב על מפקדיו.

בתחילת חודש מאי 1972 שוחרר משירותו בצה"ל בדרגת סמל, והוצב ליחידת מילואים. מאז ומתמיד נשא את נפשו ללמוד משפטים. הוא התקבל למכינה באוניברסיטת תל-אביב, עמד בבחינות הכניסה והיה אמור להתחיל בלימודיו כסטודנט מן המנין בפקולטה למשפטים באוקטובר 1973. מאיר'קה הצטרף לחברת "אל על", היה מסור לעבודתו והצליח בה מאוד. לפיכך החליטו הממונים עליו לשלוח אותו בתפקיד לקניה. הוא חזר מאפריקה מלא חוויות ורשמים, עמוס צילומים מרהיבים וסיפורים שסיפר בכישרון רב. כשפרצה מלחמת יום הכיפורים היה מאיר'קה בתפקיד בנמל התעופה. בלי הרף טלפן הביתה לברר אם הגיע צו קריאה בשבילו. מאיר'קה סיים את המשמרת, מיהר הביתה, והצו הגיע כמעט באותה עת. הוא ארז בחיפזון את חפציו ומיהר לתחנת האיסוף בלווית אביו. כשהגיע למקום הכינוס הוחל בציוות הטנקים. היות והיו שם הרבה מפקדי טנקים ופחות אנשי צוות, ביקש מאיר שיצרפו אותו לצוות בפיקודו של אחד מחבריו, והוא מוכן להיות איש-צוות, אף-על-פי שהיה מפקד-טנק מוסמך.

ואמנם הוא צוות כטען-קשר ובתפקיד זה לחם בקרבות סיני. עד מהרה רכש את לב חבריו בידע הרב שלו וזכה להערצתם כאשר הצליח לתקן במו ידיו את מקלע-העזר וכאשר הדריך את נהג הטנק, שלא היה מנוסה בתפקידו. הטנקים של יחידתו נערכו אל מול הכוחות המצריים, שנעו בציר פירדאן לכיוון מזרח. מעטים מול רבים, בלמו הטנקים את תנופת המצרים. בקרב שהתחולל ביום ט"ו בתשרי תשל"ד (11.10.1973) ארבעה קילומטרים מזרחה לגשר פירדאן, בציר "הברגה", נפגע הטנק של מאיר בפגז, שפגע במקום מושבו ומאיר נהרג. הוא הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין בקרית-שאול. השאיר אחריו הורים, אחות ואח. לאחר נופלו הועלה לדרגת סמל-ראשון.

ארגון יוצאי קובל בישראל הוציא לאור קובץ לזכר הבנים שנפלו, ובו דברים על דמותו של מאיר; דברים לזכרו כלולים גם בעלון בשם "לא אשכח זאת רעי", שהוצא לאור על-ידי מינהלת נמל התעופה בן-גוריון, לזכר עובדיו שנפלו במלחמה.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 1 שורה: 4 קבר: 23

טוראי שחם (שטיינברג) חיים

בן הינדה וישעיהו, נולד ביום כ"ה באב תש"ו (22.8.1946) בפליקסרהוף שבגרמניה. לאחר הולדתו עלתה משפחתו ארצה והתגוררה בגבעת שמואל. כאן סיים שלוש שנות לימוד בבית-הספר היסודי ומשעקרה משפחתו מגבעת שמואל לרמת הטייסים, השלים את לימודיו היסודיים בבית-הספר על-שם צבי שפירא. הוא היה ילד מופנם, הרבה לבלות עם עצמו ורחק מילדים בני גילו. מעולם לא ישב בחוסר מעש, ותמיד עסק במשהו. כן הרבה לקרוא ולהרחיב את ידיעותיו בנושאים שונים. לא פעם תמהו חבריו לספסל הלימודים, כשהיה שואל שאלה או חוקר את המורה לפשר דברים, שלא התאימו למה שקרא בספר. אך הוא מעולם לא שאל כדי להתרברב או להפגין בקיאות, אלא מתוך תמימות ורצינות ומתוך שאיפה להבין ולדעת. הוא היה נער אינטלקטואלי ותמיד נחשב כתלמיד הטוב שבכיתה. מוריו זוכרים אותו כנער ער, סקרן וצמא-דעת. לאחר שסיים את לימודיו היסודיים עבר לבית-הספר התיכון ט' וסיים י"ב כיתות במגמה הביולוגית, מגמה שלא משכה אותו במיוחד, אבל העידה על גישתו ללימודים ועל שאיפתו לקנות דעת בתחומים רבים ככל האפשר. הוא אהב את משחק השח-מט ולמד את מהלכיו מתוך ספרים ומתוך משחקים רבים, ששיחק עם חברים. הוא היה בן אוהב ומסור להוריו ואח דואג ועוזר לאחותו הצעירה ממנו. תמיד היה אהוב על חבריו הרבים בזכות יושרו וענוותנותו ובזכות מזגו הטוב. מנעוריו היה חובב ספורט ואהב בעיקר לשחק בכדורגל ובטניס-שולחן. בילדותו סבל ממחלת הפרקים, שהגבילה אותו מבחינה גופנית. כשעמד על סף גיוסו לצבא, רצה לשרת ביחידה קרבית. משהגיעו התשובות הרפואיות והן שליליות, לא נח ולא שקט עד שעלה בידו לשנות את רוע הגזרה.

חיים גויס לצה"ל בסוף ינואר 1965 והתנדב לנח"ל המוצנח. לאחר הטירונות המפרכת עבר קורס מ"כים חי"ר ואחריו השלים קורס צניחה. בכל האימונים הקשים לא נשבר ולא התאונן. כשנשאל פעם "למה לך כל זה? הרי בנקל תוכל להוריד את הפרופיל הרפואי שלך?" השיב: "אם כולם יעשו כך מי ילחם?" הוא היה חייל טוב, מסור ונאמן לתפקידו. תמיד השתדל לבצע את המוטל עליו בצורה הטובה ביותר. גם במשך תקופת שירותו לא נטש את תחביביו ולא ויתר על אהבתו הגדולה לספרים, ובפלוגתו הילכה השמועה שחיים קורא בלילה לאורה של סיגריה.

במרס 1967 שוחרר חיים מהשירות הסדיר והוצב ליחידת מילואים. כשנרשם לאוניברסיטה בחר פעם נוספת במקצוע שהיה זר לו לחלוטין - כלכלה וסטטיסטיקה. בשנת 1969 נשא אישה והקים לו בית. בד בבד עם לימודיו יצא לעבודות שונות לפרנס את משפחתו. הוא לא בחל בשום עבודה וכל אשר עשה, עשה ברצון ובשלמות, ללא דופי. כשנולדה בתו לא היה גבול לשמחתו ולאושרו. הוא היה אב ובעל

למופת וחיי המשפחה התנהלו באושר ובאהבה. לאחר שסיים את לימודיו באוניברסיטת תל-אביב התקבל לעבודה ברשות הנמלים. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים גויס חיים ונשלח לסיני עם יחידתו. לאחר שהשתתף בקרב ההבקעה ובחציית תעלת סואץ, הוצב עם יחידתו בדוור-סואר. ביום כ"ב בתשרי תשל"ד (18.10.1973) בשעות אחר הצהרים נכנס כוח מצרי מוטס במסוקים לאזור דוור-סואר. חיים, שהופקד על המקלע, יצא מהבונקר כדי להשיב באש ואז נפגע ונפל. הוא הובא למנוחת-עולמים בחלקה הצבאית של בית-העלמין בקרית-שאול. השאיר אחריו אישה ובת, הורים ואחות. לאחר נופלו הועלה לדרגת רב-טוראי.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה כתב מפקד היחידה שלו: "חיים היה מוותיקי היחידה והשתתף בכל המשימות שהוטלו עליה, עד יום נפילתו. בזכות יושרו, כושרו, חביבותו ויחסו החברי היה אהוד על כל חיילי מחלקתו".

משפחתו הוציאה לאור חוברת לזכרו ובה מדברי בני המשפחה, חברים וידידים על דמותו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 1 שורה: 4 קבר: 25

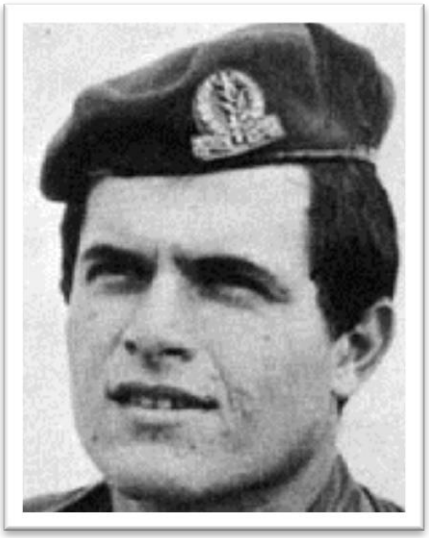

סג"מ חבילבצקי דוד (דודו)

בן שלמה וטובה. נולד בעשרה בטבת תש"ח (23.12.1947) במילאנו באיטליה. בשנת 1948, בטרם מלאה לו שנה, עלתה המשפחה לארץ. אחרי שהייה קצרה במחנות עולים בחדרה ולאחר מכן בבת ים עברו בני המשפחה לגור ביד אליהו, ושם סיים את לימודיו בבית הספר היסודי "גיבורי ישראל". לאחר שסיים את לימודיו בסטיפנדיה המשיך ללמוד בבית הספר התיכון ט' בתל אביב וסיים את לימודיו בו. בריא היה בגוף ובנפש, מסור לאמו, שסבלה רבות במחנה ריכוז, ולאחיו הצעיר.

מסירותו לחבריו היתה נאמנה ולכן היה חביב על הכל. היה תמיד המנהיג של חבריו - ולאו דוקא בגלל הצטיינותו בלימודים אלא בשל פקחותו, ובשל כשרו הגופני והשכלתו כאחד. תמיד היה מוכן לבוא לעזרת חבר בכל עת צרה ומצוקה. במסגרת בית הספר היה חבר בגדנ"ע. תקופה קצרה התאמן בזריקת כדור ברזל ובריצות.

גויס לצה"ל בפברואר 1966, מיד לאחר שסיים את לימודיו, ושירת כטירון ביחידת צנחנים ולאחר שעבר קורס מ"כ נכנס כחניך לקורס קצינים. עוד הוא באמצע שירותו הסדיר פרצה מלחמת ששת הימים, אשר בה השתתף ונפל במשלטי שיך-זוויד אשר בסיני ביום הראשון לקרבות, הוא כ"ו באייר תשכ"ז (5.6.1967). הובא לקבורה בבית הקברות הצבאי לשעת חירום בבארי ולאחר זמן הועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים. לאות הוקרה לשירותו המסור הועלה על ידי הרמטכ"ל לדרגת סגן-משנה לאחר נפלו. בראש החוברת של מחזור האביב תשכ"ז ("בשביל אג"ם") מופיעה תמונתו ורשימה עליו.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: הר הרצל

אזור: ב חלקה: 11 שורה: 7 קבר: 10

רס"ן ד"ר שרף רפאל
(רפי)

בן נינה ואוסבלד, נולד ביום כ"ג באב תשי"ב (14.8.1952) בתל-אביב. בילדותו שהתה משפחתו שנים אחדות בסידני שבאוסטרליה, עקב שירותו של אביו בה כנספח כלכלי בשגרירות ישראל, ושם גם התחיל רפי את לימודיו בבית-הספר היסודי. אחרי ארבע שנות לימוד, הוא חזר עם משפחתו לרמת-גן. רפי המשיך ללמוד בבית-הספר היסודי ובחטיבת-הביניים ברמת-חן. בזמן שאביו כיהן כנספח כלכלי וכנציג מסחרי של ישראל בגרמניה, יצא רפי ללמוד בפנימייה בהולנד. כשחזר לארץ, הוא סיים את לימודיו בבית-הספר התיכון עירוני ט' בתל-אביב, במגמה ביולוגית. בזמן לימודיו התיכוניים, היה רפי כוכב בחוג הדרמטי של בית-הספר והשתתף בהצגות רבות ברחבי הארץ. הוא אף התקבל ללהקה צבאית, אך הוא בחר בדרך אחרת.

רפי הצטיין בלימודיו, ושאף להשתלם באוניברסיטה במקצוע הרפואה. בנובמבר 1970 הוא התקבל לעתודה האקדמאית, והתחיל ללמוד בפקולטה לרפואה באוניברסיטת תל-אביב. במהלך לימודיו, מילא רפי את חובותיו לצה"ל כעתודאי. הוא עבר קורס חובשים באוקטובר 1971, והועלה לדרגת רב"ט. במאי 1975, במסגרת חילופי סטודנטים, יצא רפי לדרום-אפריקה להשתלמות במחלקת הלב של פרופ' ברנרד בבית-החולים "גרוטה-סכור" שבקייפטאון.

לאחר סיום הלימודים הוא החליט להתמחות בבית-חולים "סורוקה" בבאר-שבע, ושם הצליח מאוד בעבודתו. רפי רכש לו ידידים רבים, והחליט לשוב לבית-החולים לאחר השירות הצבאי הארוך שציפה לו לצורך התמחות בקרדיולוגיה, במכון הלב של פרופ' גירון. כשסיים את ההתמחות, התגייס רפי לשירות החובה והתנדב לצנחנים. הוא עבר קורס קצינים, והוצב כרופא גדודי בגדוד נח"ל מוצנח בדרגת סגן. בעת שירותו בגדוד, הכיר רפי את רעייתו לעתיד, יהודית, שהייתה חובשת בגדוד. רפי התבלט במסירותו ובאומץ ליבו. ב-1978 הוא השתתף במבצע ליטני, וביולי 1979 הועלה לדרגת סרן ונבחר לשרת כרופא חטיבתי של חטיבת צנחנים.

ביולי 1980 נישאו רפי ויהודית, ובנם מתן נולד באוקטובר 1981. את שירותו הסדיר בצנחנים סיים רפי בנובמבר 1980, וירד לבאר-שבע. הוא המשיך לשרת בצבא הקבע כרופא חטיבתי, והחל את התמחותו במחלקה פנימית ג' בבית-החולים "סורוקה", שבו היה שמור לו מקום של כבוד והערכה.

כשפרצה מלחמת שלום הגליל היה רפי עם הכוח שלחם בלבנון, עם חטיבת הצנחנים, שבה שימש כרופא. הוא השתתף בקרבות רבים וקשים, כמו הקרב על כביש עלי-בחמדון והציל חיי חיילים רבים

תחת אש. ביום י"ז בתמוז תשמ"ב (8.7.1982), כחודש לאחר שהחלו הקרבות, יצא רפי לחופשה ברכב צבאי. בדרך איבד הנהג את השליטה על הרכב, ובתאונה נהרגו 3 קצינים. ביניהם היה גם רפי.

כמעט בן 30 שנים הוא היה במותו. אחרי נופלו, הועלה רפי לדרגת רס"ן. הוא הובא למנוחות בבית-הקברות הצבאי בקריית שאול בתל-אביב.

רפי השאיר אחריו רעיה, בן, הורים ואח.

קצין רפואה ראשי בצה"ל כתב עליו בקובץ, שהוקדש לזכרו: "רפי מצא את מקומו לתפארת בגדוד הנח"ל המוצנח, אחרי חודשים מספר הועלתה מועמדותו לתפקיד הרופא החטיבתי, היה זה בעיני צעד טבעי ומובן. המאפיין את רפי הייתה רצינותו ויסודיותו. הוא הפליא בבקיאותו בפרטים, ובלי לאבד את התמונה הכללית". פרופ' גליק, מנהל המחלקה הפנימית, שבה התמחה רפי, ומנהל החטיבה הפנימית בבית-החולים "סורוקה" הספיד את רפי כ"רופא מבטיח, אדם יקר וחבר נאמן. אבידה גדולה לכולנו".

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 16 שורה: 3 קבר: 11

סרן רוקח אריה נח
(ליאון)

בן אביבה ושמעון, נולד ביום א' בחשוון תשי"ט (15.10.1958) בארצות-הברית. את ארבע השנים הראשונות של לימודיו עשה אריה בישיבה בניו-יורק. בשנת 1968 עלתה המשפחה לארץ, ואריה עבר למסלול לימודים חילוני בבית-הספר היסודי בסביון, הוא המשיך ללמוד בבית-הספר התיכון עירוני ט' ביד אליהו, במגמה ריאלית. אריה היה חבר בתנועת "הצופים", ולאחר זמן היה למדריך בתנועה. כעולה חדש, הוא השתדל להידמות לחבריו ה"צברים" ואפילו מבטאו לא היה זר. אריה היה אהוב מאוד על כל חבריו, בשל תכונותיו האישיות הנפלאות. הוא אהב את הארץ והבין, למרות שלא נולד כאן, שישראל היא המדינה היחידה בעולם השייכת לו כיהודי, שכאן ביטחונו, וכאן הביטוי האמיתי לזהותו. נאמנותו למולדת החדשה הייתה מעל לכול. שלא כבוגרי תיכון אחרים בישראל, עמדה לפני אריה הברירה להמשיך בלימודי הרפואה בארצות- הברית או להתגייס לצה"ל. למרות הלחצים השונים שהועלו עליו, הוא החליט בלא היסוס להתגייס לצה"ל, לאחר שלא התקבל לעתודה האקדמאית כאן על חודה של נקודה אחת.

אריה גויס לצה"ל בנובמבר 1976, והוצב בחיל-השריון. במשך שירותו הוא הגיע לדרגת סרן, היה מפקד מחלקת טנקים ואחרי כן שירת כקצין מבצעים בגדוד. אריה הדגיש תמיד שהשנים בשירות הוסיפו לו זוויות ראייה חדשות, תחושת בגרות והשתתפות במאמץ המשותף להגנת המדינה השייכת לו, והוא לה. ביחידתו היה אריה דמות יוצאת דופן, הוא פתר בעיות בקור רוח, בשקט נפשי ובמחשבה יסודית. תמיד הוא היה נכון לסייע לרעיו ולפקודיו במעשה ובמחשבה. הוא קיבל החלטות בצורה סמכותית שקטה ובוטחת, נטל על כתפיו את האחריות הכבדה, ושימש דוגמה אישית לחיילי הגדוד ולמפקדיו.

בסוף השירות הגיש אריה בקשה לכל האוניברסיטאות להתקבל ללימודי רפואה, ושבועיים לפני נופלו קיבל תשובה חיובית מכל המוסדות שפנה אליהם

אריה נפל בעת מילוי תפקידו, ביום כ' בשבט תש"ם (7.2.1980), בדרך לפעולה בלבנון. הוא הובא למנוחת עולמים בבית-הקברות הצבאי בקריית-שאול. בן 21 שנים הוא היה בנופלו.

אריה השאיר אחריו הורים, שני אחים ואחות.

במכתב תנחומים למשפחה השכולה, כתב מחנכו בבית-הספר התיכון עירוני ט': "אריה היה שונה, הוא היה אחר, יותר יפה, יותר גבוה, יותר רחב, יותר מוכשר, יותר מתמיד, יותר דייקן, מנומס יותר, אדיב יותר, שקט יותר, פעיל יותר, חושב יותר, מתעמק יותר, ועל הכל, עניו יותר".

במכתב תנחומים למשפחה, כתב מפקדו: "דרך חייו תשמש לנו כנר וכדרך חיקוי וחינוך לדורות של לוחמים".

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 1 חלקה: 13 שורה: 2 קבר: 27

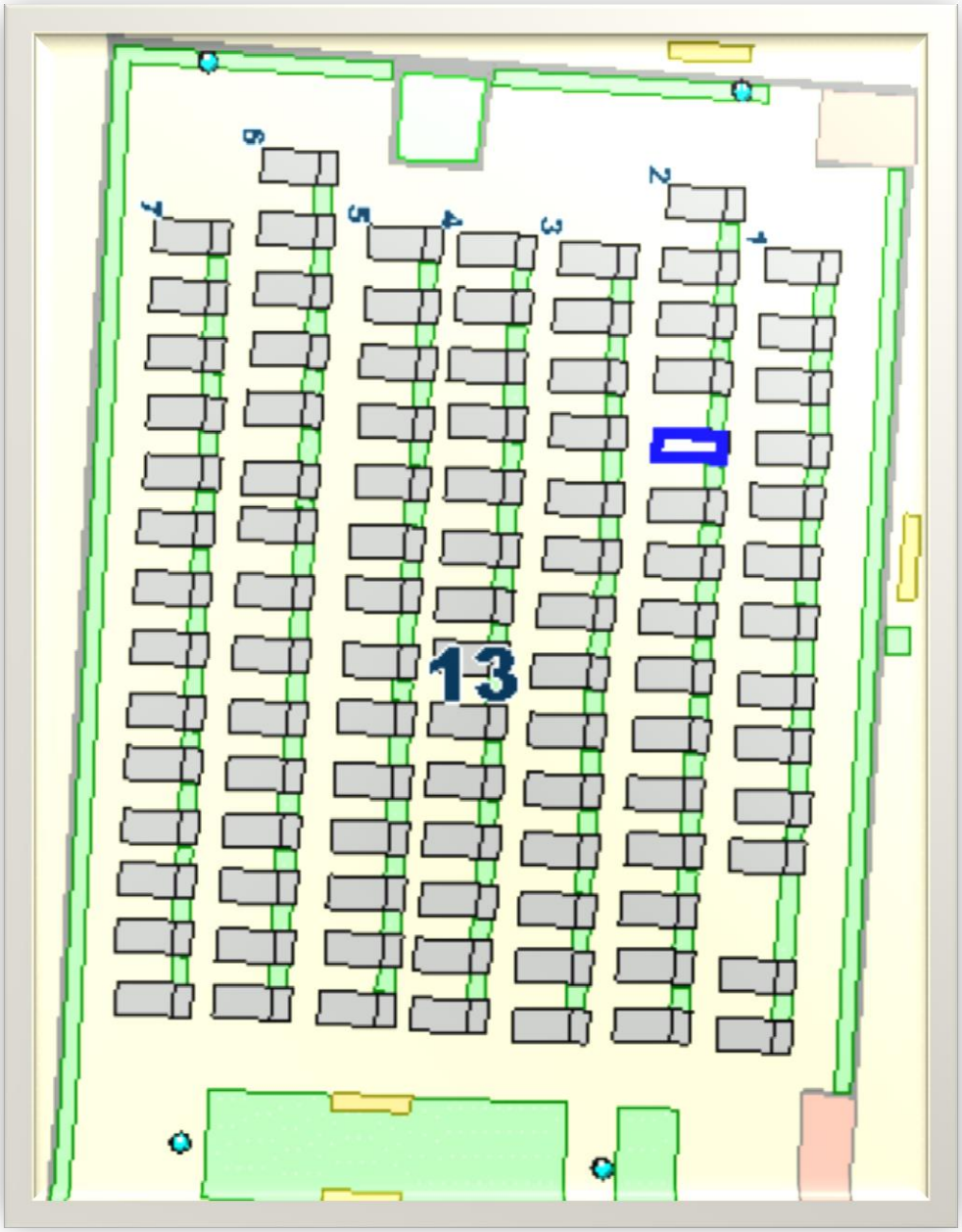

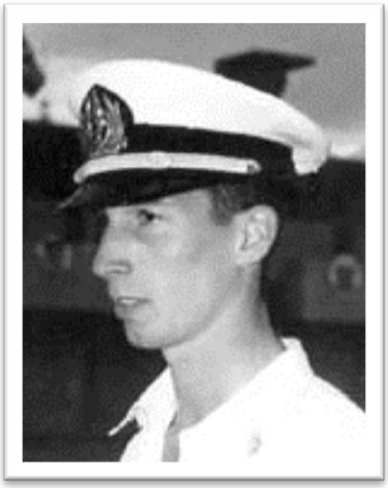

סרן גרוסמן צבי

בן אילנה ואליהו. נולד ביום הכיפורים, י' בתשרי תשל"ו, (15.9.1975) בתל אביב. תאום לליאור ואח לאיריס.

צבי למד בבית-הספר היסודי 'משה הס' ובתיכון 'אורט סינגאלובסקי' בתל אביב, במגמת אלקטרוניקה. במהלך לימודיו בתיכון קיבל תעודות הצטיינות בלימודים ובספורט. כבר בילדותו החל לעסוק בספורט, אחד מתחביביו הבולטים. בגיל 12 החל להתאמן בקראטה והגיע להישגים מרשימים בתחום זה: צבי כ"כ בלט בתחום שבאחד מאימוני הקראטה נכח הקראטיסט ושחקן הקולנוע צ'אק נוריס וצפה באימון שהשתתפו בו כל הדרגים הגבוהים, לקראת סוף האימון פנה למאמן הקבוצה, הצביע על צבי ואמר כי היה מרוצה במיוחד מצבי וכי הוא צופה לו עתיד מזהיר בענף.

הנאה מיוחדת שאב צבי מאימוני הריצה והשחייה, הקדיש שעות ארוכות להעלאת רף הסיבולת והשתתף במרתונים ותחרויות ריצה רבות. תחביבים נוספים שטיפח צבי היו ציור ועבודה בעץ.

ב-6 באפריל 1994 התגייס צבי לצה"ל והתנדב לשרת בקומנדו הימי (שייטת 13). כבר בטירונות הצטיין ובלט כלוחם מבטיח. בסיום קורס מ"כים קיבל חניך מצטיין, הצטיינות זו אפיינה אותו לאורך כל המסלול הקשה.

בחודש נובמבר 1996 סיים קורס קציני חי"ר ועבר השתלמות מפקדי צוותים ביחידה, שבסיומה קיבל צוות לוחמים עליו פיקד עד לנפילתו. .

צבי בורך בכישרון כתיבה יוצא דופן. בעיזבונו נמצאו מכתבים המתארים את חוויותיו, מציירים בעושר לשוני נדיר ובחריפות לשון תמונה מרתקת, המלמדת על עולם פנימי שופע מקוריות, הומור ודמיון;

באחד ממכתביו בצבא כתב: "...ובחדר מבפנים - לב ליבו של הסטי"ל ושל הטיול בכלל; נמצאת כל ה'קודקודיה', כל האנשים החשובים; מרובי ברזלים על הכתפיים, שמעסיקים את פדחתם שעות נוספות, וזה ניכר בגדול בתזוזת הכוחות בשטח, ואילו בקטן יותר - בתזוזת נקודות אור על צג המכ"ם - לפי רצון האצבעות המורות של אותם 'ברזלנים'. זה נראה כמו משחק שחמט רב משתתפים של טובי המוחות שמזיזים במחי יד את חיילי העץ המגולפים, על משטח שיש משובץ, בשאיפה לנצח ולהגיד בסוף, במתיקות שפתיים, את ה"מט" המיוחל. רק שלמשחק שחמט זה אין קהל ואין פרסום, ובסוף גם לא מקבלים פרסים, אבל היריב הוא כמעט תמיד קבוע ותמיד מפסיד, ולמרות זאת הוא חצוף (חוצפן,

טוב?!), מספיק להמשיך ולהזמין אותנו לעוד התמודדות, לעוד קרב איתנים (כשאנו יוצאים, כמובן, עם ידינו על העליונה!)..."

מפקד השייטת בשנת 1997, אלי גליקמן: "מיד עם הגיוס התגלה צבי כבעל יכולת טכנית מעולה ויכולת הבנת מערכות ומכשירים נדירה. לרגע לא ישב במנוחה. בשעות רגיעה (ובשייטת יש מעט מאוד כאלה, בייחוד בתקופת המסלול) ראית את גרוסמן שוכב וקורא או "מתעסק" במשהו: פירק מכשיר או הרכיב סכין והתאים לה נדן, חרט הקדשה על מגן ללוחם המשתחרר משירות או ניסה למצוא פתרון אישי לתפעול של כלי נשק שלא ממש מותאם לאיטרים. כן, גרוסמן היה איטר וממש בכה בדמעות כאשר נאמר לו כי הוא יהיה מפעיל 203 - ולא מא"ג שכל כך רצה. הארון שלו ביחידה היה כמו מוזיאון. גרוסמן היה שוטף ומנגב ומקפל ותולה ומייבש ועד שלא היה בטוח כי הציוד האישי שלו מטופל בשלמות לא היה עוזב את המקום. הכל מסודר ו"משופצר" ותלוי על פי סדר נכון. אינני יודע איך הגיבה אימו כאשר נודע לה כי ארנק מעור נחש שאהבה הפך לכיסוי דסקית של בנה...! כזה הוא היה. ייתכן וביחידה אחרת היו לועגים לשאיפה האולטימטיבית שלו לסדר ולשלמות, אנו הערכנו אותו ואהבנו אותו. והשנים עוברות, והחניך הצנוע, השתקן והמעט מופנם הפך להיות לוחם מעולה, מאותו הסוג שמפקדי יחידות וצוותים נאבקים כי יהיה אצלם בצוות וביחידה. הוא מתפתח ומפתח את עצמו. בכל שעה פנויה הוא רץ ושוחה ומביא את עצמו לסדרה של הישגים אישיים מעולים. אם הייתי צריך להגדיר את גרוסמן הייתי אומר כי הוא פשוט שאף לשלמות. בכל רגע פנוי הוא המשיך להתאמן בעצמו. המשיך לרוץ גם בחופשות. בדרך לחופשה עוצר בווינגייט ועושה לבדו מסלול כושר קרבי. בקורס מפקדי צוותים, בו אין רגע פנוי, שומעים אותו חבריו לקורס ממשיך בשעות הלילה (כאשר כולם במיטות) לעשות כפיפות בטן וכפיפות ידיים. קורס קצינים הוא סיים כהמשך טבעי למסלול בהצטיינות. אז התגלה גם כמפקד מצוין. בלי הנחות ובלי קומבינות. תמיד דרש מעצמו יותר מאשר מחייליו. דוגמא אישית במשמעות הנעלה ביותר של המובן. מפגין תמיד נורמות אישיות שגם הטובים בלוחמים מתקשים לחקות. כושר גופני עילאי, נחישות ומשמעת ברזל. משקיען ללא פשרות."

אלוף יואב גלנט: "המחשבה על צבי וההתעמקות במראה פניו ודמותו מחזירה אותי אל פעילויות מבצעיות משותפות ואל אימוני הכושר המאומצים בהם בלט צבי גם בין חבריו הלוחמים... צבי ניחן ברצינות, בהתמדה ובנחישות ללא מיצרים, ועם זאת היה בעל חוש הומור וחיוך שובה לב."

אלוף רם רוטברג: " המבט - אני פגשתי בעיקר את...המבט. המבט שהוא הכל. המבט של אדם, לוחם ומפקד אחר...חד יותר, בהיר יותר, נותן מרצונו יותר, דורש יותר. מבט של שובב נעורים עם אחריות לחיי הלוחמים בצאתם לקרב. מבט של תכנון מעמיק וירידה לפרטים וכן מציאת פתרונות חדשים, של אנרגיות עצומות ורעב יצירתי בלי גבול. מבט של אי התפשרות מחד, אך פתיחות ומוכנות ללמוד מאידך. מבט שמחייב אותך, המפקד, לרצות להיות טוב יותר ולזכות בהערכתו של צבי. מבט של אחד מטובי קציני הקומנדו הימי. התרגשתי - התרגשתי כשראיתי את המבט, היה לי ברור שאתו...אנו הולכים עד הסוף. היה לי ברור, ובהבזק של שנייה ידעתי שצבי הוא הנבחר. צבי יוביל, צבי ינהיג, על צבי אפשר לסמוך ! את צבי נפתח בהמשך מעלה הפיקוד. בגמר המפגש הקצר שאתו סא"ל קורקין מפקדו ואנוכי מסתכלים האחד בעיני חברו ומחייכים אחד לשני. שנינו ידענו למה. הקצין הצעיר הזה, אחוז תעוזת הנעורים, רצון אין סוף ויכולות אין קץ כבש את ליבנו ביעף. אני מצדיע למנהיג שנועד לגדולות".

רוני, מפקדו של צבי במגמת פושטים: "...מצאנו את עצמנו באימונים מפרכים ומתישים לילה לילה - על כל האימונים צבי היה אחראי ועשה זאת בצורה מושלמת, כל הזמן הציג לי שינויים שחשב עליהם בלילה ושלדעתו יש להכניס. צבי תפקד בצורה מצוינת, מעביר התפקדויות, ביקורת ציוד, עוזר לחבר'ה ומעודד אותם ברגעים הקשים עם המשקל הכבד על הגב עד לשנייה האחרונה, עד אותו פיצוץ שהפריד

בינינו. לא היו לי הרבה פקודים, אך מאחד מהם לקחתי דוגמא אישית. זה מוזר שפקוד משמש מודל לחיקוי למפקד. צבי הראה לכל מהי שלמות, שאיפה למצוינות, דבקות במשימה, אהבת הארץ, דאגה לפרט ולצוות, מוטיבציה אדירה ואמביציה רבה."

בלילה שבין 4 ל-5 בספטמבר 1997 (ג' אלול תשנ"ז) יצא צבי כסגן מפקד הכוח, יחד עם קומץ לוחמים למבצע "שירת הצפצפה" בכפר אנצרייה שבעומק לבנון. מהלך המבצע השתבש. עם שחר התגלתה התמונה הקשה: עם צבי נהרגו עוד אחד-עשר לוחמים.

"אסון השייטת" הוא הכינוי שניתן לאירוע, הנחשב לאסון הכבד ביותר שידעה היחידה ולאחד האסונות הכבדים בתולדות צה"ל. מסך עשן אופף עד היום את נסיבות האירוע: במהלך השנים מונו מספר ועדות חקירות שאף אחת מהן לא הגיעה לחקר האמת.

חברים ליחידה בשייטת מספרים על צבי:

יקיר א. : "כשמדברים על צבי מדברים על חברות, מצוינות, חריצות ועל הרבה חוש הומור. כבר מהימים הראשונים של תחילת המסלול בעתלית, דאג צבי לתלות בארגון הציוד שלו גילוף מעץ של סמל השייטת שהכין, חתך, גילף, שייף וצבע בזמן הקצר של סוף השבוע. במסדר מש"ט הראשון שלנו, עבר מפקד השייטת יואב גלנט, וסקר את ארונות הציוד של החניכים, מעין בדיקה והתרשמות. אני, שעמדתי בקצה סככת הציוד, לא הבנתי למה מתמהמהים שם, בצד השני, כל כך. התברר שמפקד השייטת, מפקד בית הספר והמדריכים שלנו נעמדו משתאים מול הארון של צבי, ופשוט לא האמינו שיש מישהו שכ"כ מעריץ את היחידה שהוא משרת בה.

בקורס הקצינים ובקורס מפקדי צוותים בשייטת הצטיין: תמיד הציג מקצוענות באימונים ובעבודות. בקורס מפק"צים אחרי יום מעייף הוא לא ויתר, ולפני השינה דאג לצרף אותנו לעשות אתו שכיבות שמיכה, מתח וכפיפות בטן. לא היה לנו ספק שיש לנו פה עסק עם מפקד שייטת לעתיד".

דביר ק. : "גרוסמן לא היה כמו כל הלוחמים או הקצינים, הוא פשוט היה אישיות יוצאת דופן, בעל ערכים, נורמות וסטנדרטים ברמה הגבוהה ביותר שהכרתי. ...מהרגע הראשון שכף רגלנו דרכה בעתלית הבן אדם פשוט פרח שם, תמיד בלט, תמיד הצליח, תמיד הצטיין, מקצועי ברמה גבוהה מאוד, ממושמע, סוחף ואחראי. תמיד ברגעים הקשים הוא היה מופיע במסעות, תמיד דחף, אפילו במסעות ארוכים כמו מסע 80, כל המסע הוא היה מחובר לחבר'ה החלשים ודחף אותם מאחור. גם בקורסים העיוניים התבלט והוציא את הציונים הכי גבוהים בלי להתאמץ יותר מדי, פשוט מקצוען".

עודד, ח.: "על הדומיננטיות שלך אין עוד מה להוסיף, הצחוק שלך, הבדיחות שלך, היית הבן אדם הכי דומיננטי במחזור וביחידה".

מור, מ.: "צבי היה מפקד מצוין, חבר, משקיען ברמה שאי אפשר להעלות על הדעת, וכל דבר שעשה היה מושלם, עם השקעה אדירה, כל יום צבי היה משקיע כאילו זה היום החשוב בשנה, אפילו שהיה עושה מתח בשלב מכין של המסלול, בבוחן בר-אור, שמעבר ל-20 היה ציון 100, צבי היה היחיד שהיה מגיע לקצה גבול היכולת שלו עד שהיה משמיע צעקות ואז היה יורד מהמתח".

אורן, ט.: " ההתייחסות לגרוסמן הייתה הערכה רבה שגבלה בהערצה על הדרך שעשה כל דבר, מקטן עד גדול, מכל הלב, עם הרבה אמונה ועל הצד הטוב ביותר. אני יכול להגיד בלב שלם שבמצב של קרב, גרוסמן הוא האדם הראשון שהייתי רוצה איתי. הפעם האחרונה שראיתי את גרוסמן הייתה ביום חמישי בבוקר, בערך שעה לפני שהחבר'ה עזבו את הבסיס. תמונה זו שלו היא שחקוקה הכי חזק בזיכרוני. צבי

עבר מולי על השביל שבין פלגת הלוחמים לבית-הספר. הוא הלך בלי חולצה, זקוף, עם חזה מנופח ועליו הקלאץ' השחור שלו תלוי על גבו בהצלב. כשעבר לידי, לחצתי את ידו ואמרתי לו בהצלחה, הוא ענה "תודה" עם חיוך גדול על השפתיים והמשיך לצעוד".

גלבוע, ע.: "הסיפורים עליך אינם דועכים, כמו באגדות, אבל שלא כמו אגדה - אתה אמיתי: ממעשי קונדס בשכונה ועד למעשה גבורה כמו זה האחרון שראו אותך במזל"ט מסתער קדימה (אחרי הפיצוץ הראשון) אל הפצועים, ללא מורא, ללא פחד וחשש שתיפגע, כמו מנהיג אמיתי שבהיתקלות שנפגע מפקד הכוח, הסגן תופס את מקומו ומחליף אותו. כל לוחם יודע שתחת אש זה טריוויאלי, אבל כל הלוחמים שלך היו בטוחים שתעשה את זה, שלא תאכזב, כי תחת פיקודך כולם הרגישו בטוחים, חסינים, כאילו יש מלאך ששומר עליהם".

ניר כספי, לוחם היחידה שנפצע, מתוך ראיון שנתן על ליל המבצע בכתבה "50 דקות בגיהינום: "חשבתי על צבי גרוסמן, אחד הקצינים שיצאו לפעולה. הוא היה הקצין הכי מורעל שהכרתי. זה היה איש שאף פעם לא נגמר לו הכוח. הוא אף פעם לא היה עייף, תמיד התרוצץ מלא אנרגיה וחיפש מה לעשות. תמיד שכולנו היינו שפוכים מעייפות, הוא כאילו רק התחיל את היום. חשבתי שאם צבי חי עכשיו, אז הוא יקום, ולא משנה מה המצב שלו. הוא יקום ויתחיל להלחם ולהסתער, שום דבר לא יעצור אותו. אבל צבי לא קם".

במהלך השנים הוקמו מספר מפעלי הנצחה לזכרו של צבי:

"גן צבי גרוסמן" בתל אביב - באוקטובר 1998 נחנך גן משחקים ציבורי על שם צבי, בשכונת מגוריו בתל-אביב. הגן נחנך ע"י נשיא המדינה, מר עזר וייצמן וראש עיריית תל אביב - יפו, מר רוני מילוא.

ספר "מחשבות - סוג מסוים של פגישה" - הספר כולל מכתבים, ציורים, ועבודות של צבי, ודברים שכתבו לזכרו משפחתו וחבריו.

מרוץ הלפיד בחנוכה ע"ש סרן צבי גרוסמן - מרוץ 36 ק"מ שמתקיים מדי שנה ב-א' חנוכה ויוצא מקברות המכבים במודיעין עד לבית הספר "אורט סינגאלובסקי" בתל אביב. המרוץ הוא יוזמה של הנהלת התיכון, ובו משתתפים בכל שנה תלמידי התיכון, לוחמי השייטת ולעיתים יחידות צה"ל נוספות: חטיבת כפיר, מגל"ן ועוקץ.

אנדרטה ואתר צלילה בשבי ציון - ביוני 1999 נחנכה אנדרטה לזכר 12 הנופלים בחוף שבי ציון הבנויה משתים-עשרה טבלאות של סלע כורכר קשה הנשענות זו על זו ונוטות צפונה לעבר לבנון. במקום הוצב גם סלע שנקבע בו לוח ברונזה ועליו מוטבעים שמות 12 הנופלים. מול חוף שבי ציון הוטבעה הספינה אח"י כידון המשמשת אתר צלילה, כשעל סיפונה תריסר כסאות שכל כסא נושא שם נופל.

טיילת שייטת 13 בראשון לציון ע"ש 12 הנופלים - בספטמבר 2008 נחנכה אנדרטה בטיילת חוף ראשון לציון, ששמה "טיילת שייטת 13" לזכרם של 12 הנופלים בפעולה. האנדרטה בנויה מתריסר עמודי פלדה שכל עמוד נושא שם נופל ויחד יוצרים את הסמל מגן דוד.

מקום קבורתו

בית העלמין הצבאי: קרית שאול

אזור: 2 חלקה: 18 שורה: 1 קבר: 11

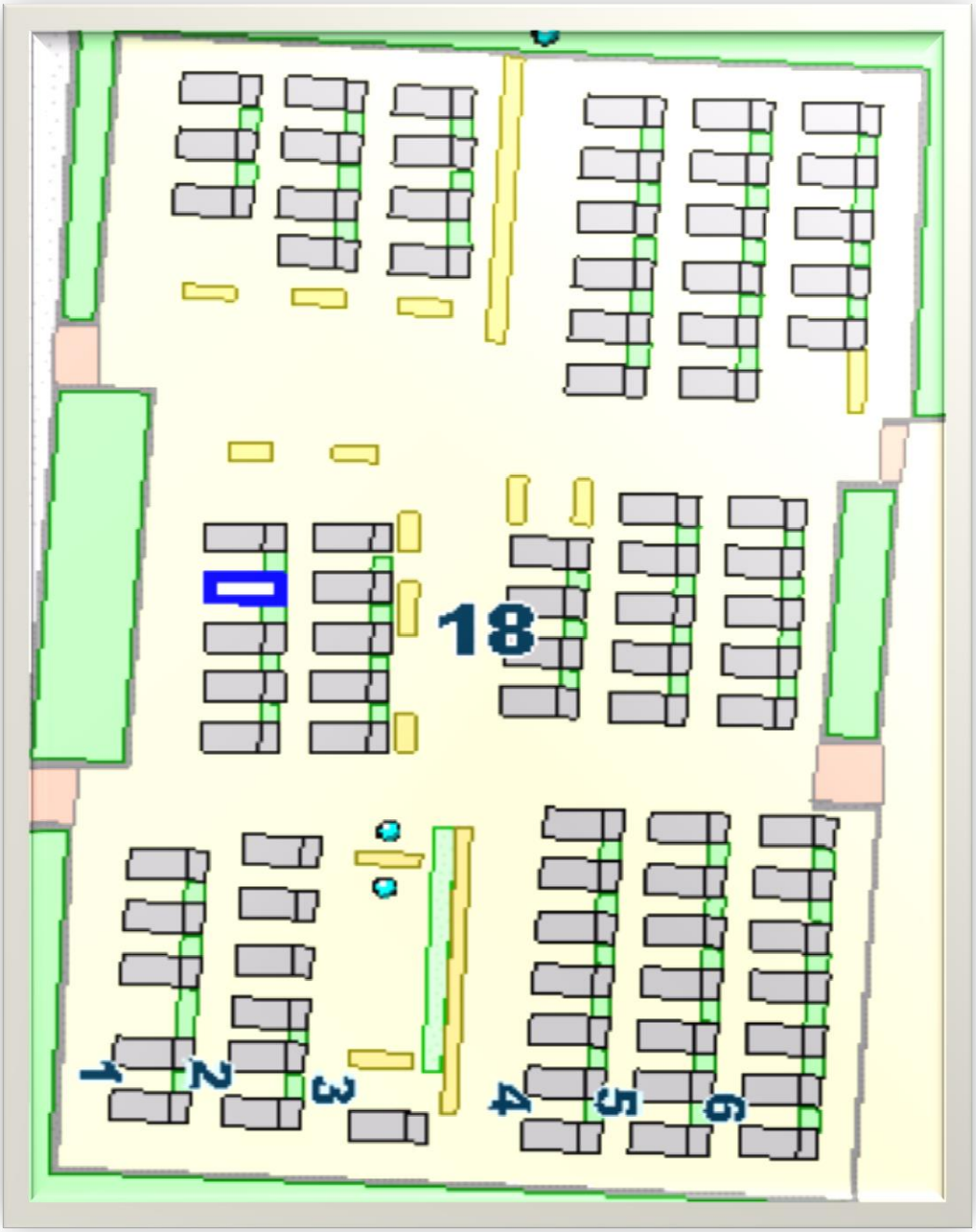

שוחר **דניאלי יואב**

בן אליהו. נפל ביום י"ח תשרי תשל"ד (14.10.1973). בן 20 בנופלו

מקום קבורתו

בית העלמין: חולון

גוש: 7 אזור: 03 שורה: 04 קבר: 33

ת.נ.צ.ב.ה